

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Diplomová práce

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Spolupráce učitele a asistenta pedagoga

Diplomová práce

Autor: Eva Mazurová (roz. Pauková)

Studijní program: M7503 – Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy (ZS1)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Francová Lucie, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: Eva Mazurová

Studium: P14K0170

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název diplomové práce: **Spolupráce učitele a asistenta pedagoga**

Název diplomové práce AJ: Teachers and teacher assistant cooperation

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem diplomové práce je spolupráce učitele a asistenta pedagoga ve třídě. Teoretická část je zaměřena na práci asistenta pedagoga (legislativa, náplň práce, spolupráci s pedagogem). Cílem praktické části je deskripce a analýza spolupráce mezi asistentem pedagoga a pedagogem. Výzkum je založen na kombinaci kvantitativního a kvalitativního šetření (dotazník, rozhovor).

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D.

Oponent: Mgr. Lucie Francová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Žamberku, dne

Eva Mazurová

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu mé diplomové práce, doc. PhDr. Pavlu Ziklovi, Ph.D., za jeho cenné rady, konzultace a veškerou pomoc při vypracování této práce. Děkuji také svým kolegům a kolegyním za veškerou podporu a pomoc při vypracování výzkumů. A největší poděkování patří mé mamince, bez které bych studium těžko dokončila.

Abstrakt

MAZUROVÁ, Eva, 2023. *Spolupráce učitele a asistenta pedagoga*. Hradec Králové. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Doc. PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D.

Diplomová práce s názvem: Spolupráce učitele a asistenta pedagoga zjišťuje, jaká je spolupráce mezi dvěma dospělými v jedné třídě. Jaká je spokojenost samotných učitelů a asistentů pedagoga se svým protějškem. Cílem je zjistit, jaká je spolupráce učitele a asistenta pedagoga na 1. stupni v praxi. S pomocí dotazníků a rozhovorů jsem se snažila zjistit, jak to učitelé a asistenti pedagoga vidí. V první kapitole práce je obecně popsán současný stav základního vzdělávání. Druhá kapitola se zabývá tím, kdo je učitel. Jaký by měl být, co se od něho očekává a co musí splňovat. Třetí kapitola se věnuje asistentovi pedagoga, kde se věnuji požadavkům na něho kladených, náplni práce i finanční odměně. Ve čtvrté kapitole je zhodnocen výsledek výzkumného šetření, nejdříve dotazníky a poté doplněno o rozhovory.

Klíčová slova:

učitel

asistent pedagoga

spolupráce

Abstract

The diploma thesis entitled: Cooperation between a Teacher and a Teaching Assistant, investigates the cooperation between two adults in one class. What is the satisfaction of the teachers and teaching assistants themselves with their counterparts? The goal is to investigate what the cooperation between a teacher and a teaching assistant at the 1st level is like in practice. With the help of questionnaires and interview, I report and present how teachers and teaching assistants see it. In the first chapter of the thesis, the current state of basic education is described. The second chapter deals with who the teacher is. What They should be, what is expected of them and what They must fulfil. The third chapter is dedicated to the teaching assistant, where I focus on the requirements placed on them, the job content and the financial reward. In the fourth chapter, the result of the research investigation is evaluated, first with questionnaires and then supplemented with interview.

Keywords:

teacher

teaching assistant

cooperation

Obsah

Seznam zkratk	9
ÚVOD	10
1 CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	13
2 UČITEL	15
2.1 Osobnost učitele	15
2.2 Typologie učitele.....	16
2.3 Kvalifikace a požadavky na učitele.....	18
2.4 Prestiž a finanční ohodnocení	19
3 ASISTENT PEDAGOGA.....	22
3.1 Osobnost a kvalifikace AP	24
3.2 Náplň práce a finanční ohodnocení.....	27
3.3 Rizika povolání a chyby asistentů.....	31
3.4 Komunikace asistentů pedagoga s okolím	33
4 VÝZKUMNÁ ČÁST	35
4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	35
4.2 Metody sběru dat.....	37
4.3 Analýza dat.....	40
4.4 Výsledky výzkumu.....	71
4.5 Diskuze a doporučení praxi.....	76
ZÁVĚR	78
Zdroje.....	79
Seznam grafů, tabulek a obrázků	86
Přílohy.....	88

Seznam zkratek

ADHD	Porucha pozornosti s hyperaktivitou
AP	Asistent pedagoga
DMO	Dětská mozková obrna
IVP	Individuální vzdělávací plán
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OA	Osobní asistent
PAS	Poruchy autistického spektra
PO	Podpůrná opatření
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVP	Rámcový vzdělávací program
SPC	Speciální poradenské centrum
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠPZ	Školské poradenské zařízení
ZP	Zdravotní postižení
ZŠ	Základní škola

ÚVOD

Školství prochází častými změnami. Je tedy žádoucí na ně reagovat a pracovat s nimi. Jednou ze změn je čím dál častější zařazování asistentů pedagoga do tříd, kde by měli pomoci pedagogovi vzdělávat žáky, kteří potřebují podporu dle daného doporučení pedagogicko-psychologické poradny. A zároveň by také měli pomáhat žákům s jejich vzděláváním a socializováním ve skupině. Asistent pedagoga není pouze asistent, ale stává se prakticky druhým rodičem žáka, a proto je důležité brát toto v potaz. Jinak řečeno: *„Škola je společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Stala se místem socializace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský.“* (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 238)

Motivací k mé diplomové práci byly právě poznatky z mé již několikaleté praxe, kdy se na půdě třídy setkávají právě učitelé a asistenti. Když jsem se začínala tomuto náhledu věnovat blíže, zjistila jsem, že v mnohých situacích toto není vůbec jednoduché a pro některé členy pedagogického sboru je dokonce nemyslitelné, aby jim výuku „narušoval“ právě asistent. Vím také, že se někteří tomuto snaží cíleně vyhnout, a proto dělají vše, aby žák asistenta do třídy nedostal. Samozřejmě i z pohledu asistenta musí být tato situace mnohdy náročná, protože ne vždy je vřele pedagogem přivítán, a toto právě narušuje i klima třídy. Ale samozřejmě existují i příklady, kdy naopak pedagog s asistentem naváže takový kontakt, že mohou svou spolupráci hodnotit jako velice přínosnou pro všechny strany.

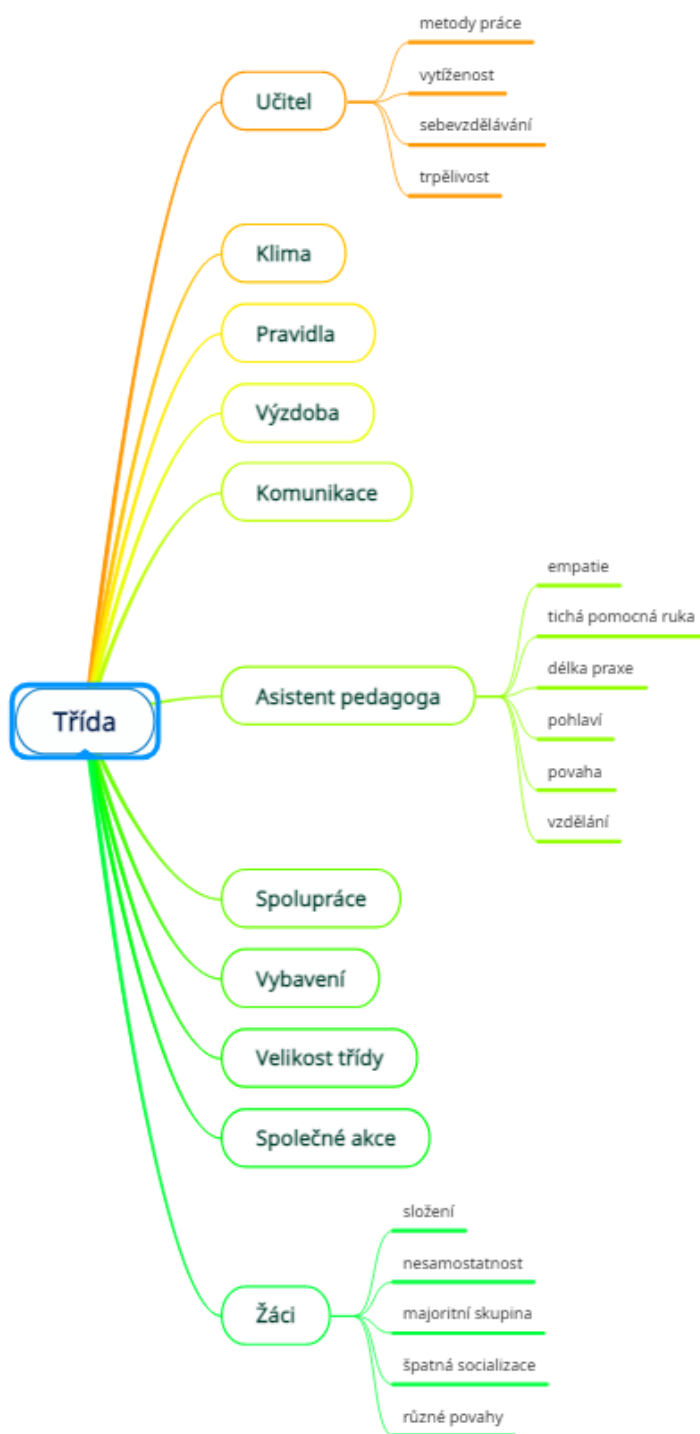
Cílem mé diplomové práce je zaměření se na individuální pohled učitele a asistenta pedagoga na 1. stupni na jejich spolupráci. Jejich spokojenost či nespokojenost v praxi. Zda učitelé i asistenti pedagoga vědí, co se od nich očekává v jejich vzájemné spolupráci. Jestli mají jasnou představu o tom, jak uchopit pozici AP a jejich ideální představu spolupráce.

Teoretická část diplomové práce se zabývá pedagogem a legislativou, charakteristikou, osobnostmi, kvalifikací, požadavky a kompetencemi, které jsou na něj uvaleny,

a v neposlední řadě také jeho finančním ohodnocením. Dále se teoretická část zabývá těmito samými kritérii právě také týkajícími se asistentů pedagoga. Je zde také zahrnuta náplň práce asistentů a požadavky, které jsou na ně kladeny, a cíle, které jsou od nich očekávány.

Praktická část diplomové práce, kterou je kvantitativní a kvalitativní výzkum, řeší spolupráci s učiteli a asistenty pedagoga, kteří mají zkušenost se vzájemnou spoluprací ve třídách. Prvním cílem bude zjistit, zda učitelé i asistenti pedagoga vědí, co se od nich očekává v jejich vzájemné spolupráci. Zda mají jasnou představu o tom, jak uchopit pozici AP. K tomu by měl pomoci dotazník s obecnými otázkami, ve kterém zjistíme jejich podmínky pro práci. Druhým cílem je zjistit, jak by si učitelé a asistenti pedagoga představovali ideálního partnera pro spolupráci (pokud už takového nemají). Částečně je zodpovězeno v dotazníku v druhé části a doplněno rozhovory.

Jako první jsem si zpracovala myšlenkovou mapu (viz následující strana), která mi usnadnila uspořádání si myšlenek a pomohla mi začít.

Obrázek 1 Myšlenková mapa

1 CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) je základní vzdělávání spojeno s povinností školní docházky. Plnění povinnosti školní docházky se řídí § 36 až § 43 školského zákona. Organizaci základního vzdělávání upravuje § 46 a § 47 školského zákona. Průběh základního vzdělávání se řídí § 49 a § 50 školského zákona. (Zákon č. 561/2004 Sb.) Podrobnosti o organizaci a průběhu základního vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. (Vyhláška č. 48/2005 Sb.) Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných upravují § 16 a § 17 školského zákona a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. (Vyhláška č. 27/2016 Sb.) S tím souvisí i pozice asistenta pedagoga, který je ukotven ve školském zákoně, a to jako podpůrné opatření (PO). Jeho povinnosti vůči žákovi i škole najdeme ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. (Zákon č. 561/2004 Sb., Vyhláška č. 27/2016 Sb.) Jako na další pedagogické pracovníky se na něho vztahuje zákon č. 563/2004 Sb. (Zákon č. 563/2004 Sb.) Hodnocení výsledků vzdělávání žáků se řídí § 51 až § 53 školského zákona. (Zákon č. 561/2004 Sb.) Podrobnosti o hodnocení výsledků žáků a jeho náležitostech stanoví ministerstvo v § 11 vyhlášky č. 48/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. (Vyhláška č. 48/2005 Sb.) Získání stupně vzdělání se řídí § 45 a ukončení základního vzdělávání § 54 až § 56 školského zákona. (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Základní vzdělávání je jednou z etap, kterou musí všichni žáci ve vzdělávacím procesu absolvovat. Je rozděleno na dva stupně, které na sebe didakticky navazují. Svým přístupem 1. stupeň usnadňuje žákům přechod z předškolního vzdělávání do systematického základního vzdělávání. Jelikož vstup do základní školy je jeden z nejnáročnějších období člověka, je třeba respektovat jeho individuální potřeby, možnosti a zájmy. Vzdělávání na 1. stupni je svým činnostně-praktickým charakterem motivující k dalšímu učení. Na druhém stupni se již přenáší více zodpovědnosti na žáky samotné, nechává je samostatně pracovat. Zároveň pomáhá získat potřebné dovednosti, návyky a vědomosti, které jim to vše umožní. Vede je k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností. (RVP, 2021)

„Základní vzdělávání vyžaduje na 1. i na 2. stupni podnětné a tvůrčí školní prostředí. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka. Zajišťuje, aby se každý žák prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám, případně s využitím podpůrných opatření, optimálně vyvíjel a dosahoval svého osobního maxima. K tomu se vytvářejí i odpovídající podmínky pro vzdělávání všech žáků. Hodnocení žáků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech. Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní.“(RVP, 2021, s. 9)

Šimoník (2005) říká, že základní vzdělávání by mělo vést žáky k osvojení si strategií učení a byli motivováni k celoživotnímu učení, aby mysleli tvořivě a přiměřeně řešili problémy, které před nimi vyvstanou. Účinně komunikovali, spolupracovali a chránili své zdraví, hodnoty a prostředí, ve kterém žijí. Zároveň také byli ohleduplní a tolerantní k ostatním lidem, s jinými hodnotami. Poznávali své reálné schopnosti a možnosti a uplatňovali je spolu s vědomostmi při rozhodování o svém dalším životě.

2 UČITEL

„Povolání učitelské není obyčejným povoláním řemeslným, vyžaduje speciální kulturu a vlastnosti osobnosti.“ (Wołoszyn, 1998, s. 319)

Pedagogický pracovník je povolání, které má jasně dané požadavky, bez jejichž splnění ho není možné vykonávat. Předpoklad pro výkon pedagogického pracovníka stanovuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona jsou to povolání – **učitel**, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, vedoucí pedagogický pracovník, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, trenér, asistent pedagoga, pedagog volného času, psycholog. (Odborná kvalifikace pedagogického pracovníka, MŠMT)

Tento zákon stanovuje kvalifikační požadavky, možnosti jejího získání a požaduje magisterský stupeň vzdělání. Dalším dokumentem je vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků č. 317/2005 Sb. (Vyhláška č. 317/2005 Sb.)

Pedagogický pracovník (v širším slova smyslu) je v různých typech škol nazýván také jako pedagog. Je brán jako jeden z základních činitelů vzdělávacího procesu, který je zodpovědný za průběh a výsledek. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003) Provádí potřebnou vstupní, průběžnou a výstupní diagnózu úrovně žáků (celé skupiny) a vybírá vhodné prostředky, formy a metody k úspěšnému vzdělávání s ohledem na věk a individualitu. V dnešní době je učitel plně zodpovědný za rozvoj žáků a za jejich přípravu sociálních rolí. S tím souvisí i rozvoj osobnosti a výchovných složek. (Jůva, Jůva, 1999)

Učitel se však neskládá pouze z profesních znalostí, ale také ze svých dovedností, praktických zkušeností i postojů. Velmi obecně řečeno by měl umět strategii vyučování a výchovy, jak teoreticky, tak i prakticky. A zároveň, aby to bylo s ohledem na sociální a psychologické hledisko, které žákům přináší. (Dytrtová, 2009)

2.1 Osobnost učitele

Model osobnosti je třeba chápat spíše obecně, vyznačuje se hlavně psychickou determinací člověka. (Dytrtová, 2009) Jak uvádí Mikšík (2007, in Dytrtová 2009), psychika osobnosti se dá brát jako pohyblivý, vzájemně aktivně působící systém, který

je nástrojem žití. Hlavní podstatou je, že se jedná o otevřený systém, který je vyvíjen autoregulací, vnitřními a vnějšími podmínkami, projevy jako svérázné osobnosti.

Prvky osobnosti bereme jako různé druhy dispozic, které souvisí s psychickými vlastnostmi osobnosti – je možné je dělit do různých tříd dle funkce (např. schopnost či temperament), a které můžeme vidět sdružovat v jasné typy osobnosti. (Nakonečný, 2009)

Věda, která se zabývá osobností učitele, se nazývá pedeutologie. Při zkoumání osobnosti učitele uplatňuje dva přístupy, a to normativní a analytický. „*Cílem normativního přístupu je určit, jaký má být učitel, v případě, že má být úspěšný ve své profesi. Normativní přístup je spojen s deduktivní metodou, kterou se určuje ideální vzor učitele, jemuž by se měl učitel profesně přiblížit. Cílem analytického přístupu je zjistit, jaké mají konkrétní učitelé reálné vlastnosti a jací jsou. Při uplatňování tohoto přístupu se využívá metod indukce, kterými může být analýza výpovědí žáků o učitelích.*“ (Kohoutek 1996, in Dytrtová 2009)

Osobnost pedagoga ovlivňuje pedagogický proces na základě rysů osobnosti, jako je: tvořivost, morální postoj, optimismus, takt, klid, zaujetí, přísná spravedlnost. Významnou roli pro pedagoga hraje i jeho sebereflexe, to znamená uvědomit si svoje zkušenosti z pedagogické činnosti. Umět je analyzovat, hodnotit, popisovat a tím zlepšovat své pedagogické působení. (Jůva, 1999)

2.2 Typologie učitele

Dnes máme mnoho typologií, které se zaměřují na takzvaný ideální model osobnosti učitele. Avšak tento model se špatně hledá, jelikož žádný učitel není zcela vyhraněný a jeden typ k diagnostice nestačí. Zaměřují se tedy na dominantní charakteristiky učitele, které se ho nějak dotýkají v různých oblastech – vztahy k žákům, postoje učitele, styly vyučování a další. Pojmenovat a popsat typy osobnosti má velmi dlouhou tradici. (Dytrtová, Krhutová, 2009)

Pro cíl mé práce mě nejvíce zaujaly tyto tři typologie, a to zejména proto, že první je jasně definovatelná a dvě vycházejí ze současného trendu, kdy určité charakteristické rysy se ostře neoddělují, ale prolínají.

- Typologie K. Lewina

K. Lewin rozděluje typy učitele podle stylu výchovy:

Demokratický – tento typ učitele si umí udržet kázeň ve třídě, ale zároveň panuje příjemná atmosféra. *Autokratický* – vyžaduje naprosté ticho a soustředění, je velmi přísný a žáci se ho často bojí. *Liberální* – výuka je chaotická, neefektivní, tento učitel si neumí zjednat pořádek. (Podlahová, 2007)

Tato typologie je velmi jasně vyhraněná, proto si myslím, že spolupráce učitele a asistenta pedagoga bude fungovat, pokud budou oba demokraticky naladěni. Jelikož autokratický ani liberální typ není vhodný u žáka s PO.

- Novější typologie

Jistě bychom našli ještě mnoho podobných typologií, ale v dnešní době jsou nahrazovány novými, které lépe reagují na současné školství. S tím souvisí i ne/přijímání reform, díky nimž rozdělujeme učitele do dvou typů:

Tradicionalisté – na změny reagují negativně, nepřijímají je, špatně se přizpůsobují, jelikož nechtějí měnit své stereotypy.

Chameleóni – chápou potřebu změn, ale jejich zavedení vnímají jako zbytečné, pro okolí dělají, že změny přijali, ale pravdou je, že nadále pracují, jak byli zvyklí. (Vašutová, 2004)

Obě tyto varianty se mi zdají špatné ke spolupráci. Jako asistentka pedagoga bych si u obou připadala zbytečná. Učitelé mohou být skvělí ve vzdělávací oblasti, ale ne ve spolupráci.

Následující typologie souvisí hlavně s vyučovacím stylem učitele, kde je možné posoudit interakci učitele a žáka podle metod a chápání výukových cílů.

- Učitel se stává tedy buď:

Manažer – motivuje žáky k učení, vyučování je velmi efektivní a systematické, všem žákům dává objektivní zpětnou vazbu. *Facilitátor* – přizpůsobuje výuku individuálním potřebám žáků. *Pragmatik* – klade velký důraz na výuku, ale i výsledky, snaží se o využití vědomostí a dovedností v praxi.

Všechny typy jsou vnímány pozitivně, je tedy na samotném učiteli, ke kterému se přikloní. Ideální variantou je kombinace všech. (Dytrtová, Krhutová, 2009)

S takovýmto učitelem si jako AP umím představit velmi dobrou spolupráci - efektivní rozdělení činností a plnohodnotně strávený pracovní čas.

Pro současné pojetí se mi také líbí přehledné rozdělení učitelů podle toho, na kterém druhu a stupni školy pracují. Z tohoto druhu typologie vychází i systém přípravy a platového ohodnocení. (Průcha, 2002) Podle statistické ročenky školství z roku 2021 jsou počty učitelů na různých stupních velmi vyrovnané (viz Tabulka č. 1).

Kategorie pedagogů	Oblast vzdělávání	Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO	Kód zaměstnání (AA0013)	
ŘÍDÍCÍ PRACOVNÍCI PRO PEDAGOGICKÉ ZÁLEŽITOSTI	Předškolní výchova (včetně § 16 odst. 9 ŠZ)	Řídící pracovníci v oblasti předškolní výchovy (kromě pracovníků pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	13411	
	Základní školy (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Řídící pracovníci na základních školách (kromě pracovníků pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	13451	
	Střední školy a konzervatoře (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Řídící pracovníci na středních školách (kromě pracovníků pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	13452	
	Vyšší odborné školy (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Řídící pracovníci na konzervatořích (kromě pracovníků pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	13453	
	Školy podle § 16 odst. 9 ŠZ (kromě předškolní výchovy)	Řídící pracovníci na vyšších odborných školách (kromě pracovníků pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	13454	
UČITĚLÉ /UČITELKY (BEZ ŘÍDÍCÍCH PRACOVNÍKŮ)	Ostatní školy	Řídící pracovníci na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	13456	
	Předškolní výchova	Ostatní řídící pracovníci v oblasti vzdělávání	13459	
		Mateřské školy (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Ostatní řídící pracovníci v oblasti předškolní výchovy (kromě učitelů pro děti se SVP)	23420
		Přípravné třídy ZŠ	Učitelé v MŠ pro děti se SVP	23521
	Základní školy	Učitelé v přípravných třídách ZŠ	23412	
		Základní školy - 1. stupeň (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Učitelé na 1. stupni základních škol (včetně přípravných tříd ZŠ)	23410
		Základní školy - 2. stupeň (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Učitelé na 1. stupni základních škol (kromě v přípravných třídách ZŠ)	23411
		Základní školy podle § 16 odst. 9 ŠZ	Učitelé na 2. stupni základních škol	23303
	Střední školy a konzervatoře	Učitelé na ZŠ pro děti se SVP	23522	
		Učitelé v odborných předmětech (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23201	
		Učitelé praktického vyučování (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23202	
		Učitelé odborného vyučování (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23203	
		Učitelé všeobecných vzdělávacích předmětů na středních školách (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23301	
	Vyšší odborné školy	Konzervatoře (bez § 16 odst. 9 ŠZ)	Učitelé na konzervatořích (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23302
		Střední školy a konzervatoře podle § 16 odst. 9 ŠZ	Učitelé na středních školách a konzervatořích pro žáky se SVP	23523
Vyšší odborné školy (bez § 16 odst. 9 ŠZ)		Učitelé na středních školách (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23107	
Ostatní školy	Vyšší odborné školy podle § 16 odst. 9 ŠZ	Učitelé na vyšších odborných školách (kromě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	23107	
	Učitelé na vyšších odborných školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	23524		
	Lektoři a učitelé jazyků na ostatních školách	23530		
	Lektoři a učitelé hudby na ostatních školách	23540		
	Lektoři a učitelé umění na ostatních školách (učitel tance, kreslení, divadla a dalších uměleckých předmětů, kromě hudby)	23550		
OSTATNÍ PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI	Lektoři a učitelé ICT na ostatních školách	23560		
	Vychovatelé/vychovatelky	Vychovatelé pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami	23526	
	Vychovatelé (kromě vychovatelů pro osoby se speciálními vzdělávacími potřebami)	23593		
	Asistenti/asistentky pedagoga	Asistenti učitelů	53121	
	Asistenti vychovatelů	53122		
	Asistenti pedagogů v poradenských zařízeních	53123		
	Speciální pedagogové/pedagožky	Speciální pedagogové	23591	
	Pedagogičtí psychologové/psycholožky	Pedagogičtí psychologové	26343	
	Pedagogové/pedagožky volného času	Pedagogové volného času	23594	
	Ostatní pedagogové/pedagožky (trenéři, pedagogové v oblasti DVPP, metodoc prevence, ...)	Sportovní trenéři a instruktoři na školách se sportovním zaměřením	34222	
Pedagogové v oblasti DVPP	Pedagogové v oblasti DVPP	23592		
Ostatní specialiste a odborní pracovníci v oblasti výchovy a vzdělávání (jiné neuvedeni)		23599		

Tabulka 1 Počet zaměstnanců (Nebřenský, 2022)

2.3 Kvalifikace a požadavky na učitele

Kvalifikace je pedagogická způsobilost pedagoga. Je jednoznačně dána požadavkem na minimální úroveň přípravy učitele.

Pro úspěšný výkon povolání by měl učitel získat způsobilost:

odbornou = pedagogická, didaktická, psychologická příprava

výkonovou = schopnost fyzickou a psychickou k zvládnutí pracovního vypětí

osobnostní = osobní vůle, charakter, zralost, schopnost mezilidských vztahů

společenskou = uvědomění si svých morálních hodnot

motivační = ztotožnění se s rolí učitele

Po dosažení odborné připravenosti je pro učitele důležité absolvovat nástupní praxi,

a tím si uvědomit svoje možnosti při výkonu učitelské profese. (Průcha, 2002)

Kvalifikace je dána zákonem, který stanovuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. (Zákon č. 563/2004 Sb.)

Praktický se mi zdá postup, který mají v Německu. Dle zákona o vzdělávání učitelů ve veřejných školách (zákon o vzdělávání učitelů – LABG) prochází učitelé přípravou, kdy 18 měsíců pracují na pozici učitele, o kterou mají zájem. Kde se snaží teoretické

znalosti aplikovat v praxi a postupně se zvyšuje odpovědnost praktikanta. (Gesetz über die Ausbildung für Lehrämter an öffentlichen Schulen, 2022)

Na základě požadavků kladených na učitele si podle různých typů školských zařízení učitelé tvoří svoje důležité zásady v přístupu k výchově a vzdělávání dětí. Mně se líbilo učitelské desatero v pojetí Dyrtrtové a Krhutové (2009, s. 40)

- *„umět komunikovat se žáky,*
- *dokázat adekvátně hodnotit výkon žáka,*
- *správně provádět individuální ústní zkoušení,*
- *znát metodiku povzbuzování a trestání a umět ji aplikovat ve třídě,*
- *umět se pohotově rozhodovat ve standardních i neobvyklých situacích,*
- *znát a umět uplatnit metody vysvětlování, přesvědčování a příkladu ve výchově žáků,*
- *znát základní metody výuky a umět v dané situaci zvolit adekvátní metody,*
- *mít jasnou vlastní koncepci výchovy a vzdělávání,*
- *znát nejrozšířenější druhy výchovných obtíží a způsoby jejich řešení ve škole a v rodině a dokázat je u žáků diagnostikovat,*
- *chápat význam spolupráce rodiny a školy v současných podmínkách“*

Pokud učitel toto desatero ovládá, myslím, že spolupráce s asistentem pedagoga bude na velmi vysoké úrovni a bude efektivní.

2.4 Prestiž a finanční ohodnocení

V žebříčku hodnocení povolání jsou učitelé řazeni do kategorií s nejvyšší prestiží, ale v rozporu s tím si učitelé svoji profesi hodnotí jako profesi s nízkou prestiží.

Z důvodu kritičnosti dnešní doby mají učitelé často sklony k nízkému sebevědomí, což v jejich očích úroveň prestiže snižuje. I přestože z průzkumů (viz Tabulka č. 2) vychází učitelská profese jako vysoce prestižní, celkové ohodnocení tomu neodpovídá. (Průcha, 2002, Pecháčková Yveta in Skutil, 2009)

Tabulka 1: Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení) v letech 2004-2019¹

Profese	2004		2007		2011		2013		2016		2019	
	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.
Lékař	89,5	1.	89,8	1.	89,1	1.	91,5	1.	90,1	1.	88,6	1.
Vědec	80,7	2.	81,8	2.	75,4	2.	76,3	2.	77,1	2.	77,3	2.
Zdravotní sestra					73,9	3.	74,8	3.	72,8	3.	77,0	3.
Učitel na vysoké škole	78,5	3.	78,2	3.	72,4	4.	74,6	4.	72,7	4.	72,2	4.
Učitel na základní škole	71,3	4.	70,7	4.	70,3	5.	71,1	5.	70,8	5.	70,1	5.
Soudce	64,8	6.	65,0	7.	61,0	7.	66,3	6.	64,3	6.	67,5	6.
Projektant	64,1	7.	65,5	6.	61,7	6.	62,6	8.	61,4	7.	61,4	7.
Soukromý zemědělec	59,1	10.	59,0	8.	60,3	9.	63,9	7.	58,3	9.	61,1	8.
Policista	47,6	20.	52,1	13.	53,9	11.	55,7	10.	56,3	10.	60,8	9.
Programátor	66,3	5.	65,7	5.	60,8	8.	59,7	9.	59,7	8.	60,3	10.
Voják z povolání	44,8	22.	46,4	21.	48,3	17.	49,7	16.	53,4	12.	56,4	11.
Truhlář	50,8	16.	51,4	14.	53,2	12.	55,6	11.	52,1	13.	55,9	12.
Starosta	60,1	8.	57,4	9.	52,6	14.	53,1	13.	54,3	11.	53,9	13.
Majitel malého obchodu	51,2	15.	50,1	16.	51,4	15.	54,8	12.	50,3	15.	52,7	14.
Účetní	53,5	14.	51,3	15.	54,1	10.	52,3	14.	50,5	14.	51,8	15.
Profesionální sportovec	56,1	11.	55,6	10.	51,2	16.	47,6	18.	49,3	16.	50,6	16.
Manažer	59,4	9.	55,4	11.	53,0	13.	50,2	15.	48,9	17.	50,5	17.
Stavební dělník					48,1	18.	49,3	17.	44,0	19.	47,4	18.
Bankovní úředník	50,2	18.	48,7	20.	46,9	19.	45,7	19.	42,3	20.	45,5	19.
Ministr	53,8	13.	50,0	17.	38,0	24.	37,9	24.	46,7	18.	43,9	20.
Prodávač	42,8	24.	41,5	23.	43,6	21.	44,7	20.	40,5	23.	43,5	21.
Novinář	54,4	12.	53,0	12.	46,5	20.	43,8	21.	40,9	21.	40,3	22.
Sekretářka	43,7	23.	40,5	24.	41,4	23.	40,0	22.	37,3	24.	38,5	23.
Kněz	46,1	21.	43,2	22.	42,8	22.	38,0	23.	40,8	22.	36,7	24.
Uklízečka	29,4	26.	29,0	26.	34,0	25.	34,2	25.	29,0	26.	34,5	25.
Poslanec	39,9	25.	36,5	25.	27,0	26.	25,1	26.	31,2	25.	31,0	26.

Zdroj: CVM SOÚ AV ČR, Naše společnost

Pozn.: V letech 2004 a 2007 ve výzkumech figurovaly profese opravář elektro (průměr 50,2 a 17. místo v roce 2004; průměr 49,7 a 18. místo v roce 2007) a soustružník (průměr 47,7 a 19. místo v roce 2004; průměr 49,0 a 19. místo v roce 2007).

Tabulka 2 Prestiž povolání (Tuček, 2019)

Je možné, že hodnocení souvisí hlavně s velkým vytížením. Souhlasím s Vašutovou (2004), podle které jsou hlavním zdrojem zátěže na psychiku učitele v dnešní době zejména měnící se požadavky ministerstva školství na jejich práci, velká administrativní zátěž, nekázeň a nepřipravenost žáků na vyučování, nezájem, nedocení práce pedagoga, práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, nedostatek didaktických pomůcek, nedostatečné zázemí pro vlastní relaxaci. Vysoké nároky na psychiku učitele jsou zaznamenány v oblastech:

- percepčních nároků – což je permanentní kontrola žáků, práce s vysokých nárokem na pozornost atd.
- kognitivní – vysoké nároky na myšlení, využívání odborných poznatků, rychlé řešení problémů ...
- emocionální – kontrolování a udržování emoční atmosféry, osobní vztahy k žákům ...
- sociální – nároky na komunikaci a sociální vedení ...
- seberegulace – introspekce, sebehodnocení, sebepojetí, sebevýchova ... (Vašutová, 2004)

Časová náročnost učitelské profese je v podstatě nedefinovatelná, jelikož po uplynutí pracovní doby učitel své nápady a prostředky k realizaci svých cílů nosí v hlavě stále a hledá inspiraci.

Finanční ohodnocení učitelů se odvíjí od získané kvalifikace, odpracovaných let a dalších složek platu. V tabulce č. 3 vidíme průměrný plat části pedagogických pracovníků.

Pedagogičtí pracovníci															
Zřizovatel: obec, kraj (včetně magistrátních škol HMP) Platový řád: zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 109 odst. 3 Zaměstnanci: placení ze státního	Průměrný přečtený počet zaměst. (vč. ESF)	Průměrný měsíční plat (vč. ESF)	z toho (v měsíčním průměru)												
			platové tarify	náhrady platu	příplatky za vedení	zvláštní příplatky	přespočet hod.	platy za přesčas	ostatní příplatky	specializačn í příplatky	ostatní nárokové složky	nárokové složky platu celem	osobní příplatky	odměny	nenárokové složky platu
3.4.1 Celkem ČR															
rok 2021	181 171,4	45 003 Kč	28 012 Kč	7 633 Kč	772 Kč	472 Kč	546 Kč	19 Kč	63 Kč	36 Kč	9 542 Kč	37 554 Kč	1 430 Kč	6 020 Kč	7 449 Kč
rok 2020	175 377,7	41 744 Kč	26 774 Kč	7 388 Kč	723 Kč	328 Kč	388 Kč	19 Kč	55 Kč	34 Kč	8 934 Kč	35 708 Kč	1 108 Kč	4 929 Kč	6 036 Kč
rozdíl	5 793,7	3 259 Kč	1 239 Kč	245 Kč	49 Kč	145 Kč	158 Kč	1 Kč	8 Kč	2 Kč	607 Kč	1 846 Kč	322 Kč	1 091 Kč	1 413 Kč
index	103,3	107,8	104,6	103,3	106,7	144,2	140,7	103,3	115,0	106,7	106,8	105,2	129,1	122,1	123,4
3.4.2 Mateřské školy															
rok 2021	34 829,2	38 237 Kč	25 073 Kč	6 445 Kč	879 Kč	21 Kč	173 Kč	8 Kč	4 Kč	187 Kč	7 716 Kč	32 789 Kč	896 Kč	4 734 Kč	5 630 Kč
rok 2020	33 693,3	35 723 Kč	23 439 Kč	6 711 Kč	820 Kč	19 Kč	124 Kč	5 Kč	4 Kč	175 Kč	7 857 Kč	31 297 Kč	695 Kč	3 902 Kč	4 597 Kč
rozdíl	1 135,8	2 514 Kč	1 633 Kč	-266 Kč	59 Kč	2 Kč	50 Kč	2 Kč	0 Kč	12 Kč	-141 Kč	1 492 Kč	201 Kč	832 Kč	1 033 Kč
index	103,4	107,0	107,0	96,0	107,2	109,5	140,3	137,8	106,6	106,6	98,2	104,8	128,9	121,3	122,5
3.4.3 Základní školy															
rok 2021	76 661,1	46 794 Kč	28 643 Kč	7 877 Kč	777 Kč	669 Kč	654 Kč	18 Kč	6 Kč	56 Kč	10 056 Kč	38 698 Kč	1 342 Kč	6 754 Kč	8 096 Kč
rok 2020	73 671,3	43 302 Kč	27 602 Kč	7 426 Kč	732 Kč	436 Kč	474 Kč	19 Kč	6 Kč	52 Kč	9 145 Kč	36 748 Kč	1 044 Kč	5 511 Kč	6 554 Kč
rozdíl	2 989,9	3 492 Kč	1 040 Kč	450 Kč	45 Kč	233 Kč	179 Kč	0 Kč	-1 Kč	4 Kč	910 Kč	1 951 Kč	298 Kč	1 243 Kč	1 541 Kč
index	104,1	108,1	103,8	106,1	106,1	153,5	137,8	97,4	88,8	107,3	110,0	105,3	128,6	122,6	123,5

Tabulka 3 Platy pedagogických pracovníků (Prouza, 2022)

3 ASISTENT PEDAGOGA

„Asistent pedagoga je pomocník pedagoga, učitele, který se může významnou měrou podílet na edukačním procesu nejen ve škole, ale i v oblasti mimoškolní výchovy.“ (Průcha, 2009, str. 424)

Asistent pedagoga je další z pedagogických pracovníků, který spadá pod zákon č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dle § 2 písm. g) zákona o pedagogických pracovnících, vykonává *„přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě příslušného právního předpisu.“* (Zákon č. 563/2004 Sb.)

Dalším je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kde v § 16 čteme o asistentovi pedagoga jako o jednom z podpůrných opatření, tzn. podpora a pomoc dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Jeho hlavním úkolem je věnovat se podpoře žáka, ke kterému byl přidělen jako podpůrné opatření (PO). (Zákon 561/2004 Sb.) Ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, jsou definovány povinnosti asistenta pedagoga nejen vůči žákovi s SVP, ale také vůči škole. (Vyhláška č. 27/2016 Sb.)

Zřízení pracovní pozice asistenta pedagoga na běžné základní škole jde v současné době dvěma různými způsoby. Prvním a nejčastějším bývá zřízení pracovní pozice AP jako podpůrného opatření žákovi či žákům s SVP. Tato možnost je využívána ve všech stupních vzdělávání na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a souhlasu zákonného zástupce. V takovémto případě získává škola peníze na plat AP od státu a odvíjí se od velikosti pracovního úvazku, který je závislý na doporučení ŠPZ. (Němec a), 2022) Škol zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona se toto netýká. Tam jsou AP financováni ze státního rozpočtu jako jiní pracovníci. (Finanční prostředky stanovené ministerstvem pro školy a pedagogickou práci školních družin, které jsou zřízené krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem obcí v roce 2022, MŠMT). Druhá varianta je pozice AP jako standardního zaměstnance dané školy, který je placen ze školního rozpočtu, což je málokdy realizováno z důvodu malých finančních prostředků

škol. V této variantě není třeba doporučení ŠPZ ani souhlas zákonného zástupce žáka. Je totiž dalším pedagogickým pracovníkem, ne podpůrným opatřením. (Němec a), 2022)

Francie se stejně jako Česká republika zabývá podpůrnými opatřeními, která podporují vzdělávání žáků dle jejich potřeb. Hlavními aktéry pomoci jsou Segpa (úprava částí všeobecného a odborného vzdělávání) a Erea (regionální zařízení pro adaptované vzdělávání) pro žáky s poruchami učení. (RÉUSSIR L'ORIENTATION DES ÉLÈVES À BESOINS ÉDUCATIFS PARTICULIERS, 2021) Francouzští asistenti procházejí adaptačním školením, které je součástí pracovní doby, za podmínek stanovených školou, která je přijímá. Pedagogičtí asistenti mohou využívat také celoživotního odborného vzdělávání stanoveného odstavcem 9 vyhlášky č. 2022-1140 ze dne 9. srpna 2022. (Article 9 décret n° 2022-1140)

Pozic asistenta pedagoga je v České republice vícero. Jednoduše a přehledně to popisuje Doležilová (2020):

- „*asistent pedagoga obecný (§ 20 zákona o pedagogických pracovnících)*“ je standardním zaměstnancem školy financované z vlastních zdrojů (tzv. nenormované nebo bez účelového vázání)
- „*asistent pedagoga jako podpůrné opatření [§ 16 odst. 2 písm. g) školského zákona]*“ je poskytován žákovi na základě přiznání podpory ŠPZ jako podpůrného opatření ve 3. a vyšším stupni podpory a škola dostává finanční prostředky na jeho plat
- do roku 2019 jsme se setkávali i s pozicí „*asistent pedagoga pro třídu (§ 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)*“, šlo o organizační podporu, která byla financována z rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
- „*další asistentské pracovní pozice*“ jsou účelově vázané finance, hlavně pak z projektů či rozvojových programů (např. školní asistent, asistent pro děti s odlišným mateřským jazykem). Každá pozice se liší požadavky na uchazeče, náplní práce i finanční odměnou.
- „*osobní asistent*“, který je často zmiňován. Ten však spadá pod sociální službu dle zákona o sociálních službách (č. 108/2006 Sb.). Příspěvek je přidělen z důvodu závislosti na péči jiných osob. Tato péče je placena zákonnými zástupci dětí, ne státem. OA není zaměstnancem školy.

V poslední době se také velmi často setkáváme s „ukrajinskými asistenty pedagoga“, kteří jsou potřeba k hladšímu začlenění a komunikaci ukrajinských dětí ve školách. (Ukrajinský AP, 2023)

Díky tabulce č. 4 vidíme, jaké jsou možnosti a co k nim náleží (zákon, vyhláška, platová třída a další).

druh pedagogické asistence / pracovní aspekty	obecný asistent pedagoga	asistent pedagoga – podpůrné opatření	asistent pedagoga pro třídu	další pedagogická asistence
<i>status pedagogického pracovníka</i>	ANO zákon č. 563/2004 Sb.	ANO zákon č. 563/2004 Sb. vyhláška č. 27/2016 Sb.	ANO zákon č. 563/2004 Sb. vyhláška č. 27/2016 Sb.	podle důvodu existence zákon č. 563/2004 Sb. projekty, rozvojové programy
<i>důvod existence</i>	podpora vzdělávání obecně	nárok konkrétních dětí	podpora vzdělávání ve třídách s vyšším počtem dětí se SVP	ad hoc účel
<i>doba existence</i>	od 1. 1. 2004 dosud zákon č. 563/2004 Sb.	od 1. 9. 2016 dosud zákon č. 563/2004 Sb. vyhláška č. 27/2016 Sb.	1. 9. 2016 – 31. 12. 2019 zákon č. 563/2004 Sb. vyhláška č. 27/2016 Sb.	v závislosti na trvání poskytování dotace projekty / rozvojové programy
<i>odměna za práci</i>	4. až 9. PT nařízení vlády č. 341/2017 Sb.	5. a 8. PT nařízení vlády č. 341/2017 Sb. vyhláška č. 27/2016 Sb.	8. PT nařízení vlády č. 341/2017 Sb. rozvojový program	4. až 9. PT/ jiné nařízení vlády č. 341/2017 Sb.
<i>PPČ/NPČ</i>	50-90 % PPČ nařízení vlády č. 75/2005 Sb.	90 % PPČ vyhláška č. 27/2016 Sb.	50-90 % PPČ nařízení vlády č. 75/2005 Sb.	50-90 % PPČ / - nařízení vlády č. 75/2005 Sb./ -
<i>náplň práce</i>	pedagogická, výchovná nařízení vlády č. 222/2010 Sb.	pedagogická, výchovná a podle SVP dětí nařízení vlády č. 222/2010 Sb. doporučení ŠPZ	pedagogická a podle SVP dětí nařízení vlády č. 222/2010 Sb. doporučení ŠPZ	pedagogická podle účelu /podle účelu nařízení vlády č. 222/2010 Sb.

Tabulka 4 Přehled pozic AP (Doležilová, 2020)

3.1 Osobnost a kvalifikace AP

Pro práci AP se hodí motivovaný člověk, který je komunikativní, kreativní, tvořivý, flexibilní, schopný práce v týmu, spolehlivý, trpělivý, vstřícný a empatický, ale také důsledný a zodpovědný. Kromě toho musí asistent zvládnout vymezit si hranice

ve vztahu k učiteli, k dítěti a jeho spolužákům a zákonným zástupcům. Umět najít správnou míru v těchto vztazích. Nebýt příliš dominantní ani submisivní. (Uzlová, 2010) Je třeba poskytnout metodickou a supervizní podporu, aby AP dělal svou práci co nejlépe a byl schopen zjistit, zda je tato pozice pro něho ta pravá, či ne. (Gabašová a Vosmik, 2019)

K vykonávání tohoto povolání je také zapotřebí určitá kvalifikace. Dle legislativy jsou požadavky na práci AP ukotveny v zákoně o pedagogických pracovnících. Konkrétně v § 20 odstavci (1) je uvedeno že, „*asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci s SVP, nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace, získává odbornou kvalifikaci:*

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. studiem pro asistenty pedagoga,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. studiem pro asistenty pedagoga.“ (Zákon č. 563/2004 Sb.)

V § 20 odstavci (2) je také uvedeno, že „*asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole nebo školském zařízení získává odbornou kvalifikaci:*

a) vzděláním podle odstavce 1,

b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,

c) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga,

d) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a

1. studiem pedagogiky, nebo

2. studiem pro asistenty pedagoga, nebo

e) základním vzděláním a studiem pro asistenty pedagoga.“ (Zákon č. 563/2004 Sb.)

Studium pro asistenty pedagoga najedeme specifikované ve vyhlášce č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérní systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. Obsahem § 4 této vyhlášky je že, „*Studiem pro asistenty pedagoga získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace.*“ Studium musí trvat více než 120 vyučovacích hodin. Závěrečná zkouška se koná před komisí. Absolvent po úspěšném složení získá osvědčení. (Vyhláška č. 317/2005 Sb.)

Zájemci, kteří mají alespoň středoškolské vzdělání, mají možnost kurzu „*studia pedagogiky*“, který je uveden také ve vyhlášce č. 317/2005 Sb., kdy v § 3 se píše že, „*Studiem pedagogiky získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace.*“ Studium

dle předchozí kvalifikace trvá 40 – 120 vyučovacími hodinami. Je zakončeno obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Absolvent po úspěšném složení dostává osvědčení. (Vyhláška č. 317/2005 Sb.) Získal schopnosti jak se vžít do role asistenta, orientovat se v organizaci školního roku, právních i školních předpisech. Jak spolupracovat s učiteli a jak cíleně pomoci žákovi při vzdělávání. Naučí se základní pedagogické pojmy, naučí se jak řešit běžné vzdělávací i výchovné problémy či jak řešit krizové situace. (Kurz Asistenta pedagoga, 2022) Konkrétní obsah se však liší dle školitele. Například kamarádka měla hlavně informace z pedagogiky, psychologie (kde slyšeli o konkrétních případech a řešili jak pracovat s takovým dítětem/žákem), poté praxe a okrajově informace ke spolupráci s učitelem. Hlavní tam byl žák.

Po absolvování vzdělávacího kurzu má AP možnost se dále vzdělávat a rozšiřovat své znalosti ve specializovaných kurzech. V dnešní době je k dispozici velká škála seminářů, přednášek, workshopů a metodických setkání (Uzlová, 2010)

V praxi mají asistenti pedagoga nejčastěji středoškolské vzdělání s maturitou. (Němec, 2021) Počty AP se zvyšují, dle údajů MŠMT bylo ve školním roce 2017/2018 ve školách 13 660 asistentů pedagoga (na plné úvazky by to bylo 9 308 AP). Ve školním roce 2021/2022 to bylo již 22 460 asistentů pedagoga (přepočteno na plné úvazky 15 405 AP). (Polanská, 2022)

3.2 Náplň práce a finanční ohodnocení

Náplň práce je asistentu pedagogovi specifikována dle potřeb konkrétního žáka s SVP na základě doporučení ŠPZ. Nejen AP by měl být seznámen s náplní práce, ale i třídní učitel, případně i všichni učitelé, kteří žáka vyučují. Díky tomuto kroku by mohlo být snazší se pochopit, spolupracovat a rozdělit si jednotlivé činnosti. (Gabašová, Vosmik, 2019) Náplň práce částečně vychází z IVP, jelikož ten podrobně popisuje míru a charakter podpory danému žákovi, včetně metod práce s ním. (Uzlová, 2010)

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, legislativně zaštiťuje náplň práce AP. Všeobecný charakter práce najdeme v § 5 odstavec (1) vyhlášky o vzdělávání žáků

se SVP, kde se píše, že „AP poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se SVP v rozsahu podpůrného opatření. Pomáhá mu při organizaci a realizaci vzdělávání a podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka se SVP do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.“ (Vyhláška č. 27/2016 Sb.) Pomoc by měla být pouze v rozsahu podpůrných opatření a v souladu v IVP. (Gabašová, Vosmik, 2019)

Dle odstavce (2) § 5 také „asistent pedagoga pracuje podle potřeby s žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.“ (Vyhláška č. 27/2016 Sb.) AP pracuje za metodické podpory učitele, jelikož za vzdělávání žáka je odpovědný třídní učitel a další vyučující. Pracuje s žákem dle pokynů učitele, který mu na společných schůzkách dává náměty pro práci i pro přípravu didaktických pomůcek. (Uzlová, 2010)

Více upravený rámec činností AP je v odstavcích (3) a (4) § 5, kde se rozděluje náplň práce dle nejvyššího dosaženého vzdělání. Novelizace z roku 2018 odlišuje práci asistenta pedagoga s maturitou a asistenta pedagoga bez maturity. (Němec b), 2022) V odstavci (3) § 5 jsou stanoveny činnosti, které může vykonávat AP, který má minimálně maturitní zkoušku. Může zajišťovat:

- „a) přímou pedagogickou činnost při vzdělávání a výchově podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřenou na individuální podporu žáků a práce související s touto přímou pedagogickou činností,*
- b) podporu žáka v dosahování vzdělávacích cílů při výuce a při přípravě na výuku, žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,*
- c) výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků a další činnosti spojené s nácvikem sociálních kompetencí.“* (Vyhláška č. 27/2016 Sb.)

V odstavci (4) jsou stanoveny činnosti, které provádí AP, který ukončil vzdělávání bez maturity. Jsou to hlavně:

- „a) pomocné výchovné práce zaměřené na podporu pedagoga zvláště při práci se skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- b) pomocné organizační činnosti při vzdělávání skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*

- c) pomoc při adaptaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na školní prostředí,*
- d) pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází,*
- e) nezbytnou pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,*
- f) pomocné výchovné práce spojené s nácvikem sociálních kompetencí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. “(Vyhláška č. 27/2016 Sb.)*

Dále odstavec (5) § 5 jasně říká, že „jednomu žákovi nelze doporučit současně více než jedno podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga. Asistent pedagoga uvedený v odstavci 3 může za tím účelem zajišťovat i činnosti uvedené v odstavci 4.“(Vyhláška č. 27/2016 Sb.)

Z legislativy tedy vyplývá, že hlavní náplní práce AP je individuální podpora a pomoc při výuce i při mimoškolních aktivitách. Pomáhá žákovi se začleněním mezi vrstevníky, zprostředkovává učební látku, zároveň pomáhá učitelům při edukaci, vzájemné spolupráci a komunikaci nejen s rodinou. (Teplá, Šmejkalová, 2010)

Pro ilustraci zde uvádím náplně práce stanovené mým bývalým zaměstnavatelem.

Pracovní náplň – asistent pedagoga

Hlavní činnosti asistenta pedagoga:

Pomoc při výchovně vzdělávací činnosti a komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází.
Pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí.
Pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti.
Nezbytná pomoc při sebeobsluze a pohybu během vyučování nebo při akcích školy.

Jméno žáka, třída:

Pedagogická asistentka: (jméno)
Kontaktní adresa:
Vzdělání:
nynější studium (případně)
Pracovní doba: Po 7.45 – 12.35
Út 7.45 – 12.35
St 7.45 – 12.35
Čt 7.45 – 14.25
Pa 7.45 – 12.35

Náplň práce asistenta pedagoga:

- pracuje dle pokynů vyučujícího a IVP
- dopomáhá při sociálním zařazením do kolektivu třídy a do školního prostředí
- předchází problémům nežádoucího chování, resp. případné konflikty a problémové situace
- pomáhá s přípravou pomůcek na hodinu a organizací pracovního místa
- pomáhá se strukturováním zápisu probírané látky
- strukturuje jednotlivé činnosti v souladu s organizací vyučující hodiny ze strany vyučujícího
- provádí nácvik záměru pro práci doma
- provádí pomoc při ověřování znalostí, při vzájemné komunikaci mezi učitelem a žákem, pomáhá při strukturalizaci testů a učebních materiálů
- kontroluje pochopení verbálních instrukcí, hromadných pokynů, připravuje žáka na změny činnosti, usměrňuje jeho pozornost, reflektuje zvýšenou potřebu odpočinku, poskytuje pozitivní zpětnou vazbu, motivuje
- pomáhá s přesunem žáka do jiných učeben
- vytváří denní plány
- prohlubuje a rozšiřuje si znalosti v oblasti speciální pedagogiky
- asistuje při výletech a akcích mimo školu
- zajišťuje dohled o přestávkách
- spolupracuje s rodiči

1. 9. 2016

převzala 1. 9. 2016:

.....
ředitelka školy

Pracovní náplň – asistent pedagoga

Hlavní činnosti asistenta pedagoga:

Pomoc při výchovně vzdělávací činnosti a komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází.
Pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí.
Pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti.
Nezbytná pomoc při sebeobsluze a pohybu během vyučování nebo při akcích školy.

Jméno žáka, třída:

Pedagogická asistentka:
Kontaktní adresa:
Vzdělání:
Kvalifikační studium Asistent pedagoga:
Pracovní doba: Po 8.00 – 11.00
Út 8.00 – 11.00
St 8.00 – 11.00
Čt 8.00 – 12.00
Pa 10.00 – 12.00

Náplň práce asistenta pedagoga:

- individuální práce snebo práce se třídou pokud bude
- individuálně pracovat s vyučujícím
- zajištění podpory při obtížích s porozuměním delších textů v písemné i ústní formě i při obtížích při vlastní produkci řeči
- zajištění podpory a povzbuzení při práci, snížení psychosomatických obtíží ve stresových situacích díky včasnému zásahu a podpoře
- možnost stručného zopakování předšlého učiva
- individuální povysvětlení probíraného učiva a možnost navýšení závažných příkladů
- individuální zadání instrukcí pro samostatnou práci, kontrola pochopení zadání, a zda začal pracovat a pracuje správně
- neverbální a verbální upoutávání pozornosti, opakované vrácení zpět k práci, motivovat ho
- bezprostřední ocenění práce
- regulování kontaktu a podpora komunikace se spolužáky během i mimo vyučování a s vyučujícími
- intenzivní spolupráce s vyučujícími při plánování, realizaci a hodnocení vyučovacího procesu
- spolupráce se zákonnými zástupci

2. 9. 2016

převzala 1. 9. 2016:

.....
ředitelka školy

Obrázek 2 Náplň práce

Finanční ohodnocení dle Nařízení vlády č. 341/2017 Sb. (o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění jeho pozdějších novelizací) se může tarifní mzda asistenta pedagoga v roce 2022 při plném úvazku pohybovat mezi 15.540 a 36.130 Kč. Záleží na ŠPZ, do jaké platové třídy je AP zařazen (dle Nařízení vlády č. 222/2010 Sb.), ale nejběžněji to bývá 8. platová třída. Konečný plat je často snížen díky zkrácení úvazku. (Němec c), 2022)

Platové třídy jsou rozděleny dle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti jejich práce AP, uvedeno v Nařízení vlády č. 222/2010 Sb. v příloze (díl 2.16 výchova a vzdělávání):

4. platová třída

1. Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.

2. Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na vytváření základních pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků.

5. platová třída

1. Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.

6. platová třída

1. Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.

2. Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

7. platová třída

1. Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.

8. platová třída

1. Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávání, individuální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.

9. platová třída

1. Samostatná vzdělávací a výchovná činnost při vyučování zaměřená na speciální vzdělávací potřeby dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů učitele nebo speciálního pedagoga.

2. Samostatná vzdělávací, výchovná nebo speciálně pedagogická činnost vykonávaná v souladu se stanoveným individuálním vzdělávacím plánem dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů speciálního pedagoga školského poradenského zařízení a v souladu s pokyny učitele. (Nařízení vlády č. 222/2010 Sb.)

Díky zařazení do konkrétní platové třídy je náplň práce srozumitelnější a více konkrétní.

3.3 Rizika povolání a chyby asistentů

Mezi nejčastější současná rizika se řadí obava ze ztráty pracovního místa z důvodu doporučení PPP o přidělení AP. Z jednání MŠMT z března 2023 je však možné, že v budoucnu toto riziko a obava odpadne. (Wagner, 2023) Častým problémem je i zkrácení úvazku, a tím pádem i nižší mzda. Dochází také k nejasnostem v oblasti vymezení pracovní pozice AP – nejistá náplň práce, problémy v komunikaci a vztahu AP a učitele. (Kendíková, 2020)

Největším rizikem této profese je samotný kontakt s integrovaným žákem. Riziko spočívá buď v agresivitě žáka vůči asistentovi, nebo naopak v jejich vzájemně empatickém vztahu. Rizikové může být i to, že se AP citově připoutá k žákovi, a to až tak silně, že žákovi starosti bere asistent pedagoga za své starosti. (Uzlová, 2010)

Silným rizikovým faktorem se může stát vliv silnější osobnosti AP. Riziko spočívá v tom, že učitel může vnímat AP jako zdroj ohrožení svého postavení. V horším případě i zcela rezignuje na svou vedoucí úlohu ve třídě. Dalším rizikem je kompletní přenechání vzdělávání žáka asistentem pedagoga, a tím se tato dvojice stává samostatnou, nezávislou jednotkou, jejímž úkolem je hlavně co nejméně rušit učitele a zbytek třídy. Opakem k tomu je riziko, kdy učitel AP odmítá, nekomunikuje s ním a dává mu najevo, že je ve třídě navíc. (Morávková Vejrochová, 2015)

Je třeba si rizika uvědomit a snažit se je přijmout a tím se jim ubránit. Nejlepší obranou je snaha k vedení samostatnosti integrovaného žáka, trvání na splnění zadaného úkolu.

K dalším rizikům se řadí velká přetěžovanost AP vyučujícím, které může AP předcházet znalostí svého postavení a náplně práce. Rizikem je i častý dopad na zdraví AP. A jako ve všech profesích i syndrom vyhoření a strach z vlastního selhání jsou časté rizikové faktory. (Mrázková, Kucharská, 2014)

Úspěšnost práce AP je velkým dílem založena na odborných a osobních zkušenostech, jejichž získání vzhledem k finanční neatraktivitě je téměř nemožné. Dle mé zkušenosti, často AP po jednom až dvou letech svou profesi opustí stejně jako já.

Nejčastějšími chybami, kterých se pedagogové vůči AP dle Uzlové (2010) dopouští bývá: nepředstavení asistenta žákům a kolegům a neobjasnění důvodu jeho přítomnosti ve třídě (AP se stává záhadnou bytostí, která je vnímána jako vetřelec v daném prostředí), neujasnění si hned na počátku role vzájemného postavení, nerozdělení si kompetencí a nestanovení si jasných pravidel spolupráce, nedostatečná informovanost AP učitelem o obsahu nejbližších hodin, učitel převede svou odpovědnost za vzdělávání žáka na AP, nechává AP samotného s celou třídou.

Na toto si často dle Uzlové (2010) AP stěžují, ale i oni sami se často dopouštějí chyb: nepřiměřeně zasahují do kompetencí učitele, příliš se prosazují a kritizují způsob výuky nebo naopak jsou příliš pasivní, bez jakékoliv iniciativy a se vším čekají na pokyn

učitele, nepřipravují se na hodiny, pracují chaoticky a nevedou si záznamy o žákovi, jsou nespolehliví a neeticky kritizují před dítětem nebo rodiči práci učitele.

„Základem řešení všech zmíněných rizik je otevřená komunikace, schopnost a odvaha jevy a pocity všech stran pojmenovat a najít na ně společný pohled. V případě déletrvajících názorových neshod je vhodné k rozhovoru v podpůrném týmu přizvat nezávislého odborníka, který pomůže svým pohledem zvenku najít konsensus.“ (Morávková Vejrochová, 2015)

3.4 Komunikace asistentů pedagoga s okolím

Asistent pedagoga je při své práci člen týmu, který je tvořen učitelem, školským poradenským zařízením, rodiči a integrovaným žákem. To na něj klade velké nároky v komunikačních dovednostech. Komunikace by měla podpořit pozitivní atmosféru mezi všemi členy týmu, jejich spolupráci a vzájemný respekt tak, aby mělo dítě bezproblémový příchod do školy a provázelo jej po celou dobu vzdělávání ve škole. Do tohoto týmu by se měl aktivně zařadit i ředitel školy. AP je rovnocenným členem tohoto týmu a měl by mít vlastní zázemí stejně jako učitelé. (Uzlová, 2010, Morávková Vejrochová, 2015) Asistent pedagoga pravděpodobně nebude mít hned možnost zasahovat do budování podnětného prostředí. Je tedy důležité, aby byl co nejdříve seznámen s hlavními principy pro tvorbu podnětného prostředí, pravidel či svobodnou volbu při činnostech. Jen a pouze s porozuměním principů může být pozitivním členem týmu a dobrým podporovatelem dětí, kterým je třeba pomoci. (Gardošová, Toflová, 2015)

PPP a SPC doporučuje začlenění dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do běžné školy a rozhoduje o podpoře AP. Proto je komunikace s těmito institucemi velmi důležitá. Učitelé a AP čerpají z jejich podkladů, podle kterých sestavují IVP a naopak PPP a SPC sledují, jak si dítě ve škole vede a spolupracuje. (Uzlová, 2010)

„Vztah a komunikace asistenta pedagoga s rodiči žáka nejsou v právních dokumentech jasně definovány. Přestože stěžejní role v komunikaci s rodinou zůstává na učitelích.“ (MorávkováVejrochová, 2015, s. 62) Je možné, aby AP přijímal informace z domácího prostředí žáka a se souhlasem rodičům je předával ostatním pedagogickým pracovníkům. Rodiče poté informuje o stavu žáka v době vyučování a je otevřený

ke sdílení. Důvodem bývá většinou to, že mezi AP a žákem vznikne užší vztah než mezi žákem a učitelem. (Morávková Vejrochová, 2015) Proto je časově nejkomplikovanější komunikace AP s rodiči (zákonnými zástupci) integrovaného dítěte. AP by se při těchto setkáních měl chovat jako ke všem ostatním rodičům, pravidelně informovat o prospěchu a chování, dát podněty pro domácí přípravu, vhodně formulovat i drobné pokroky a navrhnout způsob odstranění nedostatků. Pravidelnost komunikace je důležitá zejména proto, aby působení na dítě bylo stejné ve škole i doma. Osvědčeným pomocníkem se stává komunikace pomocí zápisů ve speciálním notýsku. Je třeba každodenní komunikaci kontrolovat a reagovat na ni. AP se musí vyvarovat zpochybňování rozhodnutí rodičů, kritizování žáka, učitele a práce doma. A vyvarovat se neustálého obviňování rodičů, které pak může způsobit rezignaci rodiče a konec komunikace mezi AP a rodičem. (Uzlová, 2010) I přes občasná nedorozumění či nějaký neúspěch by AP a rodiče měli myslet na to že, „*Vše co společně děláme, slouží pro prospěch dítěte.*“ (Autorský tým APIV B, 2020)

Kvalitní komunikace mezi AP a žákem je cestou k užšímu vztahu s tímto žákem, který je málo pravděpodobný s učitelem. AP vstupuje do vztahu s konkrétním dítětem a zároveň i s ostatními žáky. Často se AP stává přemostěním sloužícím k přenosu pocitů, očekávání mezi žákem – spolužáky – učitelem. Tento vztah se může postupně měnit, jak se vyvíjí proces vzdělávání a včleňování žáka do třídy. Jako prevenci komunikačních problémů v tomto vztahu je dobré hned na počátku popsat základní pravidla a občasně si je i připomínat. Situace pro žáka musí být přehledná, aby věděl, na koho má zaměřit svoji pozornost. (Morávková Vejrochová, 2015) Kvalitní komunikací dokáže AP i neúspěchy dítěte nepokládat za selhání a vhodně je využít k motivaci k další práci. (Uzlová, 2010)

Komunikace mezi AP a učitelem je zásadním prvkem, který může ovlivnit celé vzdělávání žáka. Tato komunikace by měla být efektivní. „*Dobrý asistent pedagoga je informovaný asistent pedagoga.*“ Proto si vzájemně vyměňují informace, zachovávají mlčenlivost, o dítěti mluví pouze v bezpečném prostředí. (Morávková Vejrochová, 2015) Podle Gardošové a Toflové (2015) je výhodné, pokud se spolupracující osoby liší, jelikož společnou činnost obohatí svým postupem a pohledem na věc. Naopak soupeření mezi sebou komunikaci a spolupráci zhoršují.

4 VÝZKUMNÁ ČÁST

„Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky.“ (Gavora 2010, s. 13)

4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem mého výzkumu je zmapovat spolupráci učitele a asistenta pedagoga na 1. stupni základních škol. Poukázat na spokojenost/nespokojenost samotných dvojic v praxi. Ke zjištění tohoto cíle nám pomohou následující dílčí výzkumné otázky.

- DVO 1 : Jaké je prostředí, do kterého AP vstupuje?
- DVO 2: Jaká je reálná náplň práce AP z pohledu učitele i AP?
- DVO 3: Jak vnímají vzájemnou spolupráci učitelé a AP?

Prvním dílčím cílem je zhodnotit prostředí, do kterého je AP přijímán (DVO 1). Druhým dílčím cílem je zjistit, zda učitelé i asistenti pedagoga vědí, co se od nich očekává v jejich vzájemné spolupráci. Kde začíná a končí jejich pravomoc, zda mají jasnou představu o tom, jak uchopit pozici AP a zda jsou spokojeni (DVO 2 a 3).

Na tyto DVO získáme odpovědi z dotazníků, ve kterých jsme využili následujících otázek.

Výzkumné otázky:

- Počet žáků ve třídě
- Počet žáků s PO 2 . - 5 . stupně
- Důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi (diagnóza)
- AP k jednomu žákovi nebo sdílený AP?
- Jaký stupeň PO má žák?
- Od které třídy má žák AP?
- Jak dlouho pracují žák a AP společně?
- Podílela jste se na výběru AP?

- Podílela jste se na stanovení náplně práce?
- Délka Vaší praxe / Délka Vaší praxe
- Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? / Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Vaše spolupráce s AP trvá: / Vaše spolupráce s učitelem trvá:
- Délka pracovní doby, kdy máte AP k dispozici. / Délka pracovní doby, kdy jste učiteli k dispozici.
- Má Váš AP své pracovní místo ve třídě? / Máte své pracovní místo ve třídě?
- Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření. / Náplň práce v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření.
- Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka. / Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka.
- Máte stanoveny pravidelné konzultace s AP? / Máte pravidelné konzultace s učitelem?
- Jakou formou zadáváte práci na další den? / Jakou formou dostanete práci na další den?
- Jak často spolu řešíte přípravy? / Jak často spolu řešíte přípravy?
- Vyhovuje Vám četnost této spolupráce? / Vyhovuje Vám četnost této spolupráce?
- Navrhne Vám AP hodnocení žáka? / Podílíte se na hodnocení žáka?
- Spolupracujete s dalším odborníkem? / Spolupracujete s dalším odborníkem?
- Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? / Spolupracujete společně s učitelem se zákonnými zástupci?
- Na metodách práce se s AP shodnete / Na metodách práce se s učitelem shodnete
- Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP? / Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP?
- Baví a naplňuje Vás vaše práce? / Baví a naplňuje Vás vaše práce?
- Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě? / Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě?
- Je pro Vás úlevou mít ve třídě AP? / Je podle Vás úlevou, pro práci učitele, mít ve třídě AP?
- S jakým typem AP by se Vám dobře spolupracovalo? / S jakým typem učitele by se Vám dobře spolupracovalo?

- S jakým typem AP by se Vám špatně spolupracovalo? / S jakým typem učitele by se Vám špatně spolupracovalo?
- Co by Vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce? / Co by Vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce?
- Co vidíte jako největší překážky? / Co vidíte jako největší překážky?
- Je podle Vás AP odborně vzdělaný? / Jste podle Vás odborně vzdělaný AP?
- Má Vaš AP možnost dalšího vzdělávání? / Máte možnost dalšího vzdělávání?

4.2 Metody sběru dat

V diplomové práci jsem využila dvě metody – kvantitativní a kvalitativní. V kvantitativní metodě jsem si vybrala formu dotazníků, které jsem vypracovala dvojmo. V kvalitativní metodě jsem si vybrala formu rozhovorů, které doplňují dotazníkové šetření.

Dotazník je kvantitativní metoda výzkumu, která využívá strukturovaný sběr informací. Zjištěná data jsou zpracována statistickými metodami, které následně popíší či ověří pravdivost našich informací s daným problémem. (Hendl, 2012)

Jak uvádí Chráska (2016), dotazníky jsou využívány velmi často, jelikož je to efektivní metoda k získávání písemných dat. Jedním z důležitých bodů je ochota respondentů vyplnit, co nejupřímněji na dané otázky (u dotazníku položky). Je tedy třeba, aby položky byly co nejjasnější a nejsrozumitelnější.

V dotaznících najdeme různé typy položek, které se dělí na:

Uzavřené (strukturované)

- dichotomické (trichotomické), kdy si respondent vybírá jednu odpověď ze dvou (tří) možností
- polytomické, kdy: u výběrových vybírá jednu odpověď z více možností

u výčtových může vybrat více odpovědí najednou

u stupnicových řadí odpovědi dle daného kritéria

Na vyhodnocení velmi výhodný typ, avšak omezuje vlastní názor respondenta.

Polouzavřené– nabízí opět výběr jedné odpovědi, ale již je možné dovysvětlit svůj názor.

Otevřené (nestrukturované) – nabízejí volnost v odpovědi, což je výhodné z pohledu zjištěných informací. Avšak obtížné k vyhodnocení různých odpovědí. (Chráska, 2016, Hendl 2012, Skutil 2006)

Při tvorbě dotazníků pro učitele a asistenty pedagoga jsem využívala hlavně uzavřených (dichotomických a výběrových) otázek, které byly doplněny polouzavřenými a otevřenými otázkami. Byly zaměřeny na konkrétní dvojice učitele a asistenta pedagoga, kteří spolu pracují ve třídě na prvním stupni ZŠ. Všechny dotazníky jsem rozvezla po školách v okolí mého bydliště v písemné podobě. Vytvořila jsem dvě varianty - A (učitelé) a B (AP) – byla nutná společná značka dané dvojice (např. kolečko, sluníčko...). Vyhodnocení dotazníků jsem zpracovala v počítačovém programu Microsoft Office Excel, v němž jsem využila grafů pro názorné vyhodnocení jednotlivých odpovědí dotazníku a procent uvedených u jednotlivých odpovědí, které jsem poté mezi sebou porovnávala.

Rozhovor je kvalitativní metoda výzkumu, která využívá ke sběru dat kladení otázek, na které se získávají odpovědi. Rozhovor se dělí na:

Strukturovaný – předem připravené otázky s alternativami odpovědí

Polostrukturovaný – kombinace strukturovaného a nestrukturovaného, nabídne se možnost odpovědi, ale očekává se upřesnění myšlenky

Nestrukturovaný (volný) – dialog nad určitým tématem, při kterém je úplná volnost při odpovědi. Je třeba zkušenosti a pohotovosti výzkumníka. (Skutil, 2006)

Rozhovor by měl být dle Hendla (2012) a Silvermana (2005) uspořádán do jednotlivých fází:

- Úvod – kde se představíme, sdělíme cíle výzkumu, zajistíme si informovaný souhlas s účastí, souhlas s nahráváním a nabídneme prostor pro otázky
- Rozehřátí – snaha uvolnit atmosféru, vybudovat vztah
- Hlavní rozhovor – pokládáme otázky, které máme nachystané
- Zchladnutí – přecházíme na otázky obecné či neformální, možnost ověřit validitu rozhovoru
- Uzavření – poděkujeme a rozloučíme se

Dle Berga (2001) by ve strukturovaném rozhovoru neměly chybět tyto čtyři typy otázek:

- Základní otázky – cílí k hlavnímu tématu výzkumu, otázky mají získat hlavní myšlenky a informace, mohou se vyskytovat během celého rozhovoru či být položeny najednou
- Dodatečné otázky – otázky mají stejnou hodnotu jako základní, jelikož jde o alternativní otázky, pokud není porozuměno první formulaci
- Zkoumavé otázky, neboli sondy – otázkami získáváme více informací, doptáváme se a tím nutíme k podrobnější odpovědi (např. „Mohli byste to prosím více vysvětlit?“)
- Jednorázové otázky – ty používáme hlavně na začátku k uvolnění, slouží k nastavení tempa či změně tématu. Nejsou součástí sběru dat, ale mají velký význam k celkovému úspěchu

Aby byl rozhovor efektivní, uvádí Hendl (2012) pár osvědčených zásad:

- Důkladně se připravit a nacvičit si provedení rozhovoru
- Celý proces rozhovoru je závislý na účelu výzkumu
- Vytvořit rámec, aby se dotazovaný mohl vyjadřovat vlastními slovy
- Vytvořit vzájemnou důvěru, být citlivý k věku, k prostředí ze kterého pochází ...
- Formulovat otázky tak, aby jim dotazovaný rozuměl
- Klást vždy jednu otázku
- Využívat sondážní otázky
- Dát najevo důležitost rozhovoru
- Naslouchat a projevit zájem
- Být neutrální, nehodnotit
- Být reflexivní a sebekritičtí
- Kompletace a kontrola hned po rozhovoru

Otázky k rozhovorům jsem konstruovala na základě výsledků z dotazníků, aby celkově pomohly ke shrnutí cílů mé práce. Oslovila jsem několik dvojic učitelů a asistentů pedagoga- hlavně ty, kteří se nějakým způsobem lišili, ale ti mě odmítli s tím, že osobní rozhovor nechtějí. Tak jsem byla vděčná za kladnou odpověď jiných dvojic. Ke shrnutí jsem využila tři dvojice, za kterými jsem osobně dojela a jednotlivě si s nimi popovídala.

Rozhovory jsem s jejich souhlasem nahrála, abych je mohla přesně interpretovat ve své práci.

Otázky k rozhovorům:

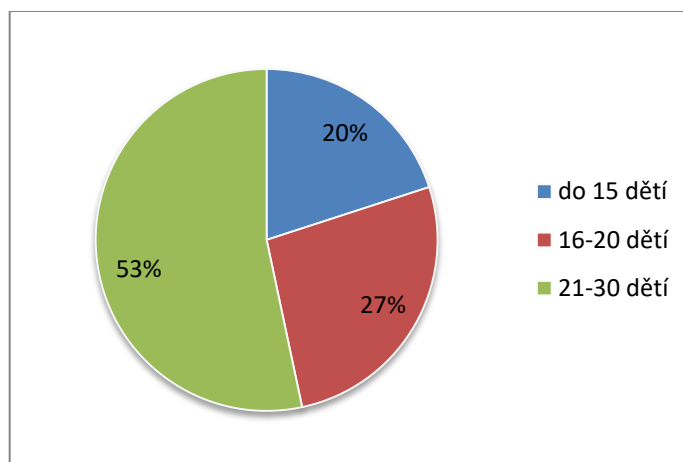
- Jak vypadala Vaše spolupráce na začátku?
- Jak vypadá nyní, vidíte nějaké změny?
- Myslíte si, že by Vaše spolupráce byla (ještě) efektivnější, pokud byste si mohla vybrat, s kým budete spolupracovat?
- Jak vnímají žáci AP? / Jak Vás vnímají žáci?
- Něco, co byste doplnila k dotazníku, co nezaznělo?

4.3 Analýza dat

Analýza dat z dotazníků byla zpracována v programu Microsoft Office Excel, v němž jsem využila grafů pro názorné vyhodnocení jednotlivých odpovědí dotazníku a procent uvedených u jednotlivých odpovědí, které jsem poté mezi sebou porovnávala.

Položka I.: Počet žáků ve třídě

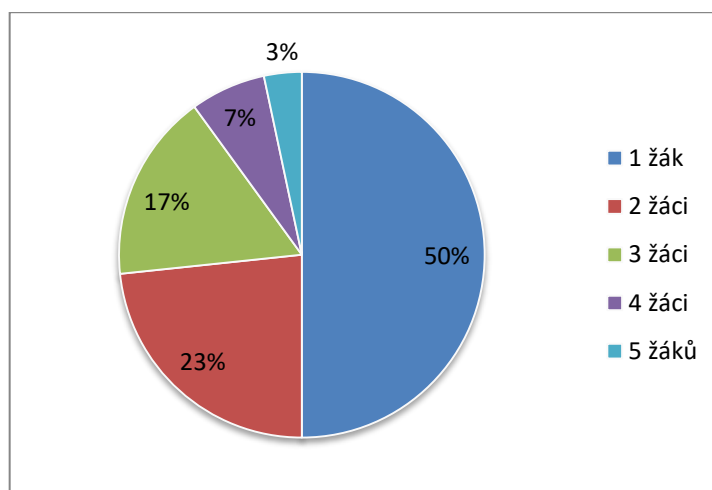
Otázka byla pro učitele v dotazníku otevřená. Protože byly odpovědi různé, vytvořila jsem početní škálu, do které jsem vložila jejich odpovědi. V grafu 1 nejčastěji uváděli učitelé 21 – 30 dětí (53 %), druhý nejčastější počet byl 16 – 20 dětí (27 %) a na třetím místě byl údaj s žáky do 15 dětí (20 %).

Graf 1 Počet žáků ve třídě

Položka II.: Počet žáků s PO 2.-5.stupně

Tato otázka byla pro učitele také otevřená, proto jsem i tyto odpovědi roztrídila do kategorií. Graf 2 ukazuje, že největší skupinou (50 %) je jeden žák ve třídě s PO 2. - 5. stupně. Druhou polovinu grafu si rozdělují odpovědi 2 až 5 žáků. Učitelé odpovídali takto: dva žáky má 23 %, tři žáky 17 %, čtyři žáky 7 % a pět žáků pouze 3 %.

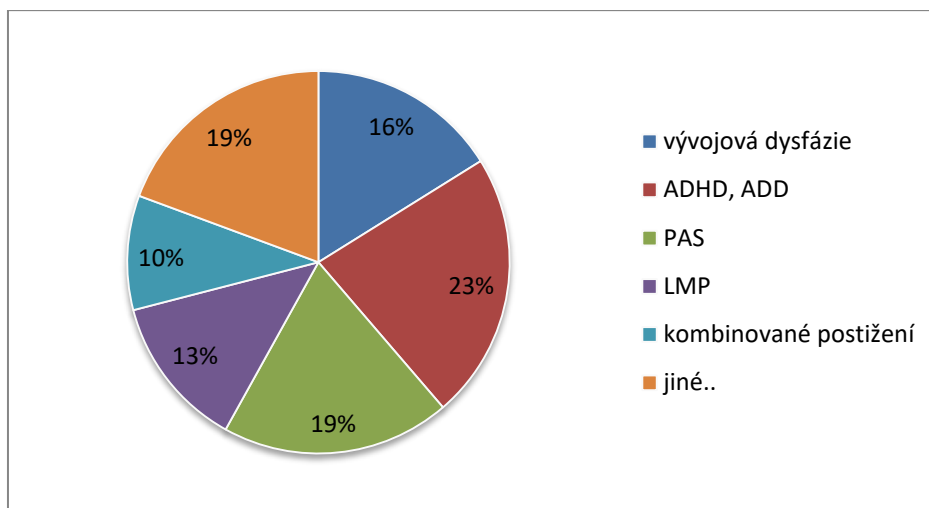

Graf 2 Počet žáků s PO 2. -5. stupně

Položka III.: Důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi (diagnóza)

Další otevřenou otázkou byl důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi. I tyto odpovědi byly různorodé, jsou opět roztrženy do kategorií druhů postižení dle odpovědi učitelů.

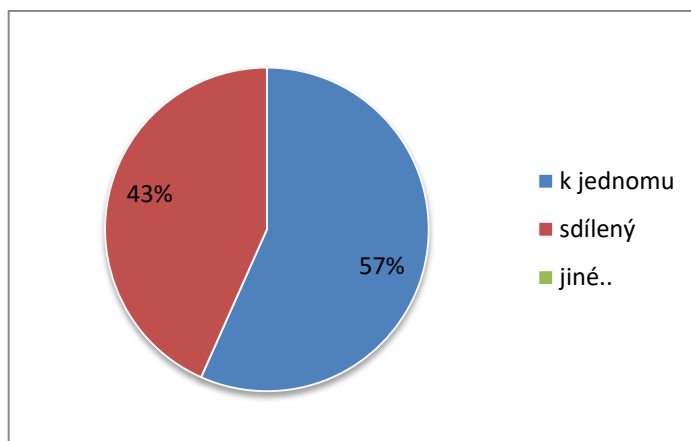
Graf 3 uvádí nejčetnější odpověď diagnózu ADHD, ADD (23 %). Druhé nejpočetnější (19 %) byly různé diagnózy, které jsem nazvala jiné, zde se objevovaly odpovědi jako řečová vada, sluchové postižení či jiné zdravotní problémy. A stejného počtu 19 % dosáhla i odpověď PAS. Další diagnózou (16 %) popsanou jako důvod pro přidělení AP je vývojová dysfázie. Předposlední místo (13 %) LMP a nejméně (10 %) se objevilo kombinované postižení.

Graf 3 Důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi (diagnóza)

Položka IV.: AP k jednomu žákovi nebo sdílený AP?

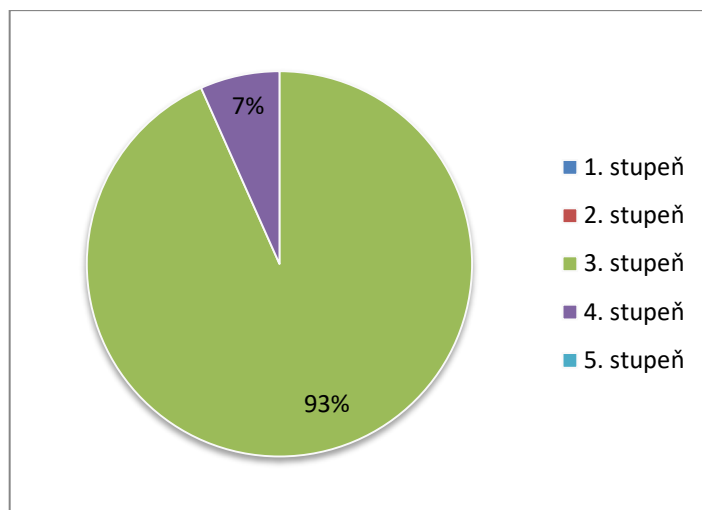
Z grafu 4 je čitelné, že 57 % AP je přiděleno k jednomu konkrétnímu žákovi. Sdílený AP byl ve 47 % odpovědí. V této uzavřené otázce odpovědi „jiné...“ nevyužil nikdo.

Graf 4 AP k jednomu žákovi nebo sdílený AP?

Položka V.: Jaký stupeň PO má žák?

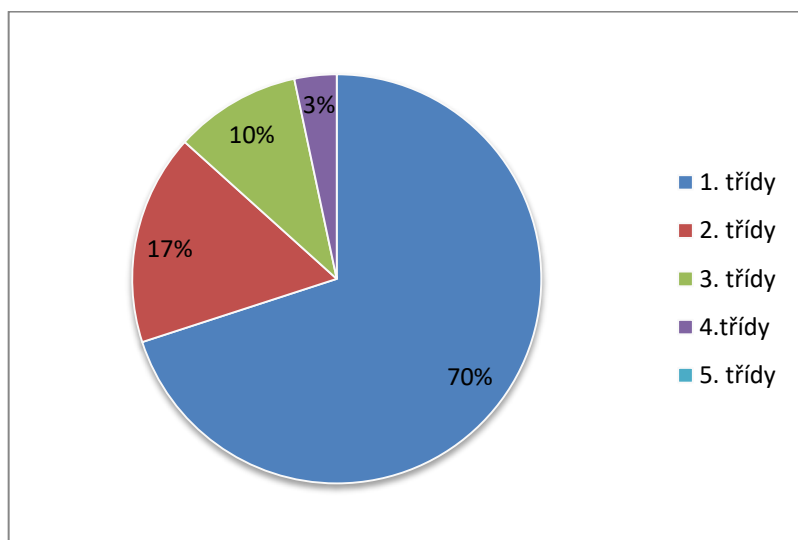
Z výsledků grafu 5 vyplývá, že velká část žáků je zařazena ve 3. stupni PO (93 %), do 4. stupně PO pouze 7 % žáků. Ostatní odpovědi se v dotazníku neobjevily.

Graf 5 Jaký stupeň PO má žák?

Položka VI.: Od které třídy má žák AP?

V uzavřeném výběru odpovědí v grafu 6 zvolilo 70 % pedagogů, že žák spolupracuje s asistentem již od první třídy, v 17 % případů byl žákovi asistent přidělen až ve druhé třídě. Potřeba pracovat s AP od třetí třídy je v 10 %. Zbylí žáci (3 %) pracovali s asistentem až ve čtvrté třídě. Pozdější záchyt postižení a následné spolupráce s AP není zaznamenán.

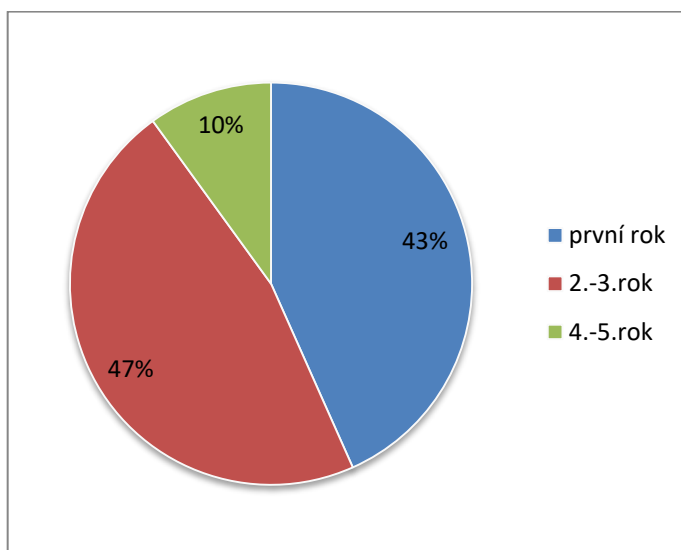

Graf 6 Od které třídy má žák AP?

Položka VII.: Jak dlouho pracují žák a AP společně?

V grafu 7 vychází velmi podobná čísla pro první rok 43 % a pro druhý až třetí rok 47 %. Více jak čtyři roky spolupracuje pouhá desetina dotázaných asistentů pedagoga s daným žákem.

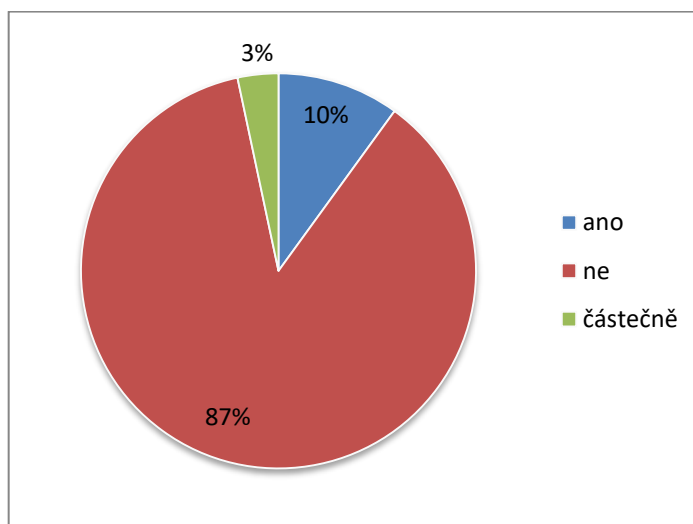
V porovnání s předchozím grafem 6, kdy AP a žák jsou spolu od první třídy v 70 %, je tedy zřejmé, že dochází ke střídání AP u žáka během docházky na první stupeň.

Graf 7 Jak dlouho pracují žák a AP společně?

Položka VIII.: Podílela jste se na výběru AP?

U grafu 8 je velmi vysoký podíl odpovědí (87 %) negativní, pouze desetina učitelů potvrzuje, že se mohla účastnit výběru budoucího kolegy. Alespoň 3 % pedagogů mohly částečně ovlivnit obsazení pracovního místa AP.

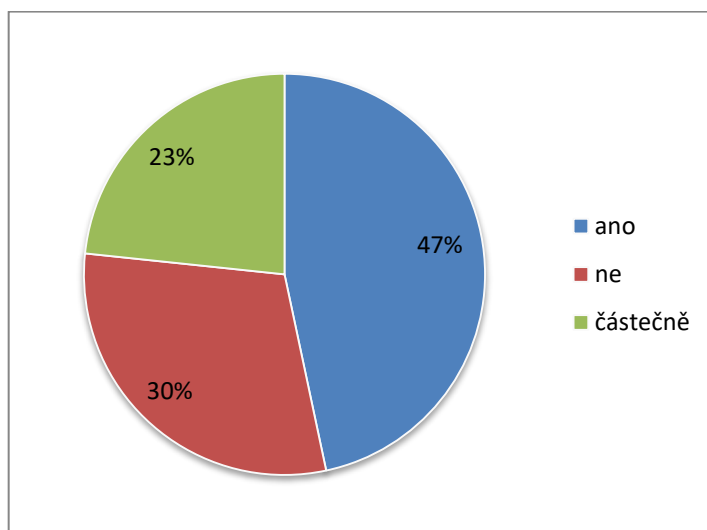

Graf 8 Podílela jste se na výběru AP?

Položka IX.: Podílela jste se na stanovení náplně práce?

Z následujícího grafu 9 vyplývá, že 47 % učitelů utvářelo pracovní náplň AP s vedením školy, výrazná část 30 % neměla možnost se účastnit tvorby podoby pracovní náplně

AP a pouze 23 % pedagogů se vytvořením pracovní náplně AP mohlo zabývat alespoň částečně.

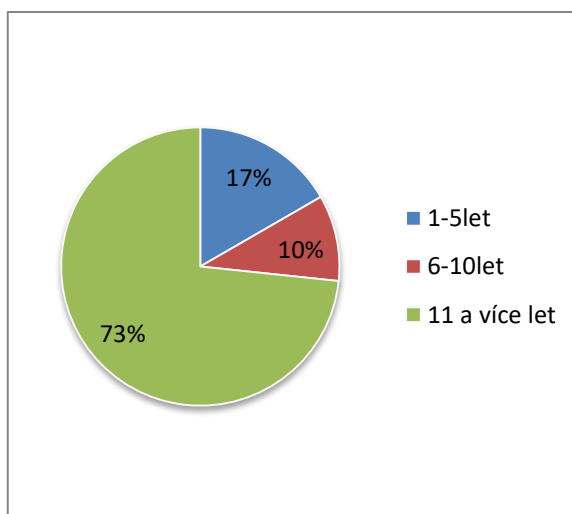
Graf 9 Podílela jste se na stanovení náplně práce?

1. Délka Vaší praxe? / 1. Délka Vaší praxe?

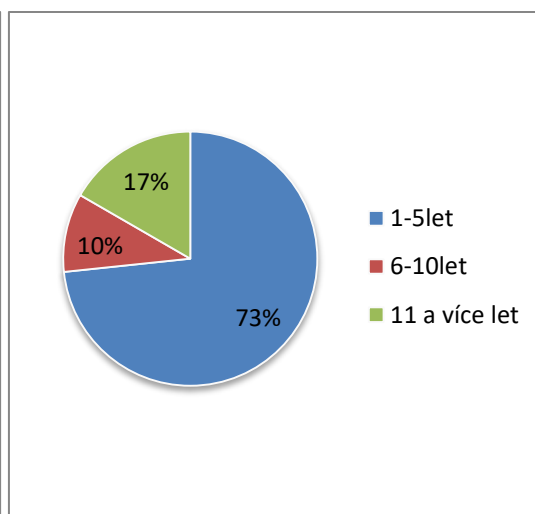
Graf 10 znázorňuje odpovědi učitelů, jejichž délka praxe je v 73 % 11 a více let. Druhou nejpočetnější skupinou (17 %) je 1 - 5let praxe. Poslední (10 %) mají praxi 6 - 10let.

Graf 11 znázorňuje odpovědi asistentů pedagoga, kdy nejčastější odpověď (73 %) byla 1 - 5let praxe. Druhou (17 %) je praxe 11 a více let, která je následována praxí mezi 6 až 10 lety, a to s 10 %.

Jak vidíme, praxe 6 - 10let má stejné procentuální hodnocení (10 %) u obou dotazovaných skupin. Oproti tomu nejkratší a nejdelší úsek praxe mají přesně naopak.

Graf 10 Délka Vaší praxe (uč.)

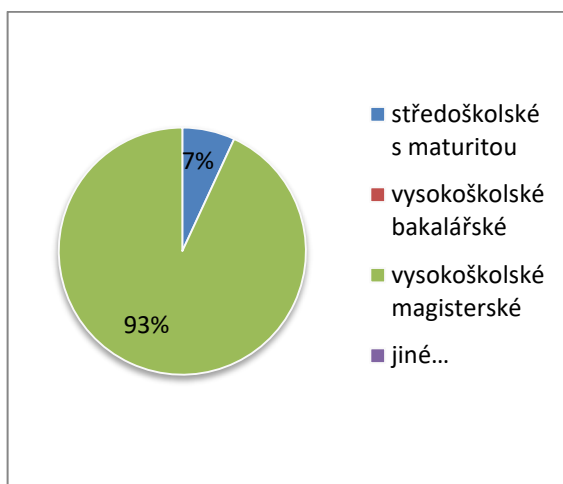

Graf 11 Délka Vaší praxe (AP)

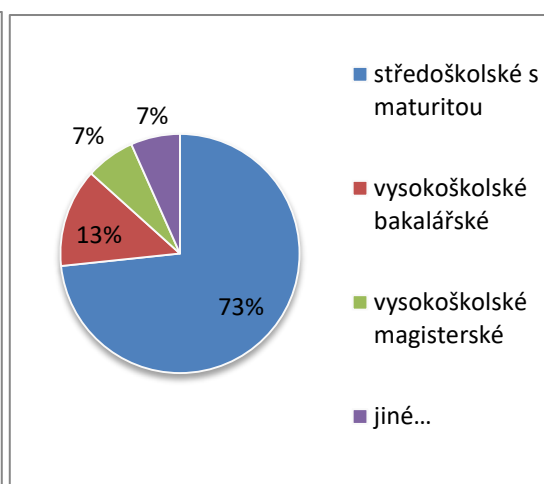
2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? / 2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Jak vidíme, v grafu 12 splňuje 93 % pedagogů požadavek současné legislativy dosažení magisterského vysokoškolského studia, zbylých 7 % spadá do kategorie středoškolské vzdělání s maturitou.

Dle legislativy rozlišujeme dvě minima výše vzdělání. U pedagogických činností je požadováno minimálně středoškolské vzdělání s maturitou, to podle grafu 13 dosahuje 73 % respondentů, 13 % asistentů pedagoga byla připsána odpověď vysokoškolského bakalářského studia a dalších 7 % má nejvyšší dosažené vzdělání magisterské. Zbývajících 7 % má pravděpodobně dosažené nižší vzdělání s doplňujícími kurzy, které stačí k pomocné výchovné činnosti.

Graf 12 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (uč.)

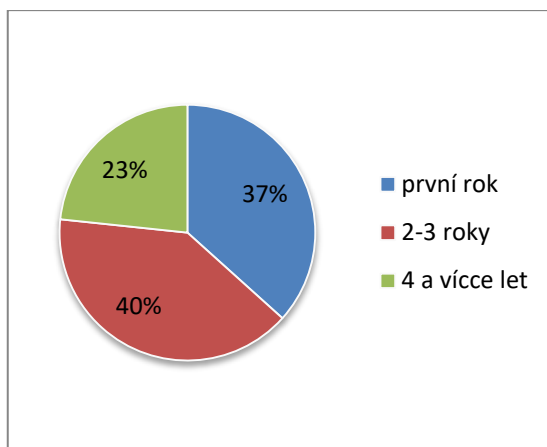
Graf 13 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (AP)

3. Vaše spolupráce s AP trvá: / 3. Vaše spolupráce s učitelem trvá:

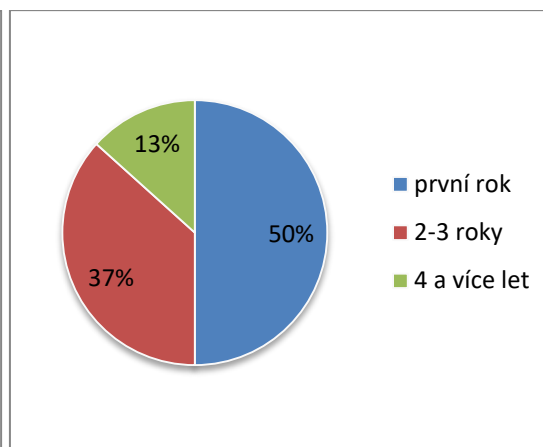
Učitelé spolupracující prvním rokem s AP jsou dle grafu 14 zastoupeni 37 %. Vyučující, kteří spolupracují 2 až 3 roky s AP, vyplnili tuto odpověď ve 40 % a nejméně početnou skupinou je spolupráce trvající 4 a více let. Je zde zastoupena 23 %.

Naopak asistenti pedagoga pracují dle odpovědí z 50 % pouze jeden rok s učitelem, od dvou do tří let spolu pracuje 37 % respondentů a pouze 13 % asistentů uvedlo spolupráci trvající více jak čtyři roky.

V porovnání grafů 14 a 15 utváří spolupracovníky učitel a AP přesná polovina asistentů pro první rok, u učitelů je tento podíl o 13 % menší. V druhém až třetím roce jsou tyto pozice téměř na stejné úrovni, rozdíl je o 3 % vyšší u učitelů. V nejdéle uváděné spolupráci čtyř a více let je v neprospěch asistentů 10 % rozdíl.

Graf 14 Vaše spolupráce s AP trvá (uč.)

Graf 15 Vaše spolupráce s učitelem trvá (AP)

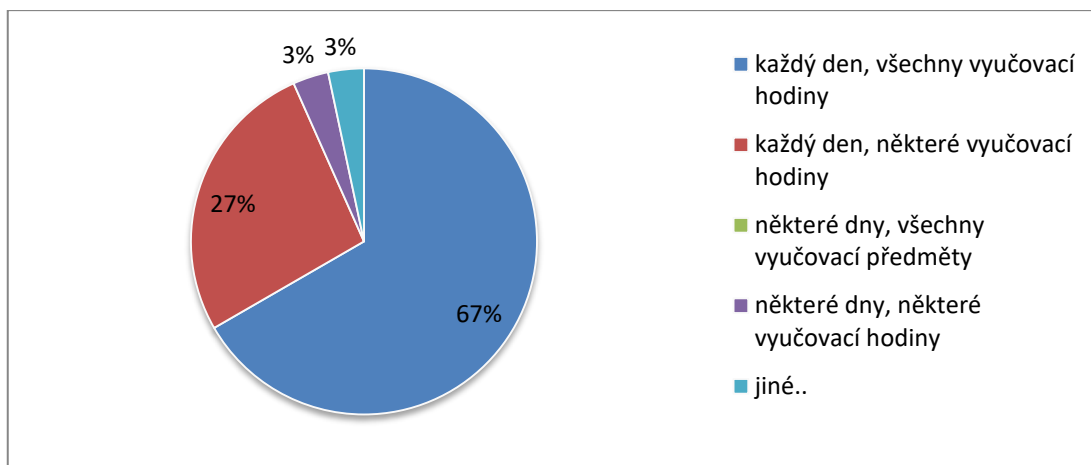
4. Délka pracovní doby, kdy máte AP k dispozici. / 4. Délka pracovní doby, kdy jste učiteli k dispozici.

Dle odpovědí učitelů je asistent přítomen v 67 % případů každodenně, na všech vyučovacích hodinách. Každý den, ale jen některé vyučovací hodiny, je AP na pracovišti v 27 % případů. Odpověď, že AP má všechny vyučovací hodiny, ale jen některé dny, nebyla uvedena. To, že AP je k dispozici vybrané hodiny kdykoli v týdnu, se objevilo ve 3 %. Také byla zvolena možnost jiné kombinace, a to opět ve 3 % odpovědí.

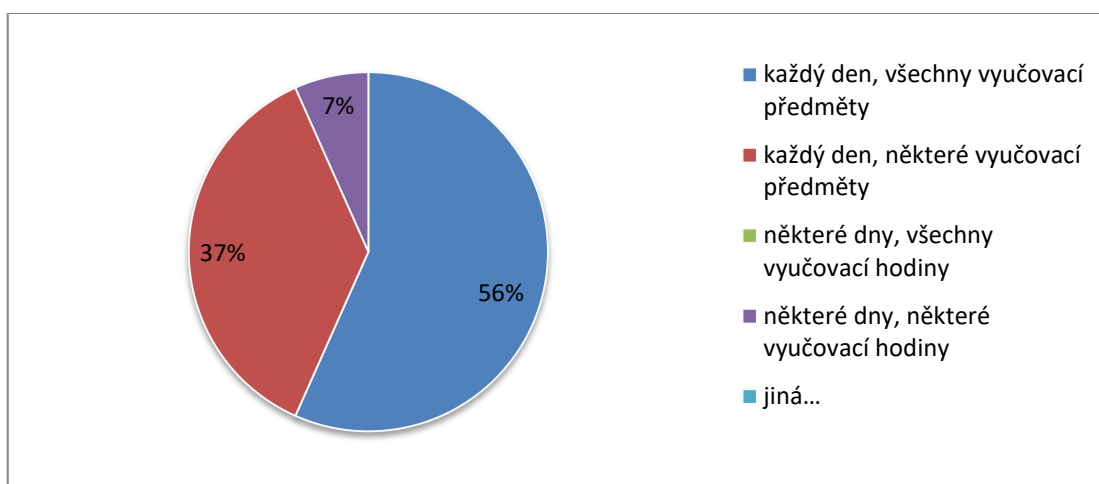
Dle grafu 17 jsou AP učiteli k dispozici po celou dobu výuky v 56 %. Ve 37 % jsou k dispozici každodenně, pouze na vybrané předměty. Opět se zde neobjevila odpověď, že je přítomen v některých dnech na vybraných hodinách. V 7 % se asistent účastní výuky ve vybraný den, na určitou vyučovací hodinu.

V porovnání těchto grafů je o 11 % více přítomnosti AP každodenně, v každou vyučovací hodinu, z pohledu učitele. Naopak o 10 % více je asistent přítomen každodenně, ale jen v některých vyučovacích hodinách. Rozdíl 4 % je u odpovědi přítomnost asistenta u učitele v některých dnech a předmětech. To učitelé posuzují jako jiné. Ve shodě s 0 % byla uvedena odpověď, že je učitel/asistent pedagoga přítomen v některých dnech na vybraných hodinách.

Délka pracovní doby AP je v každé situaci jiná a individuální. Záleží na PPP, jakou dotaci doporučí ve své zprávě. Také záleží na úvazku učitele, jak často budou s AP spolupracovat v dané třídě.

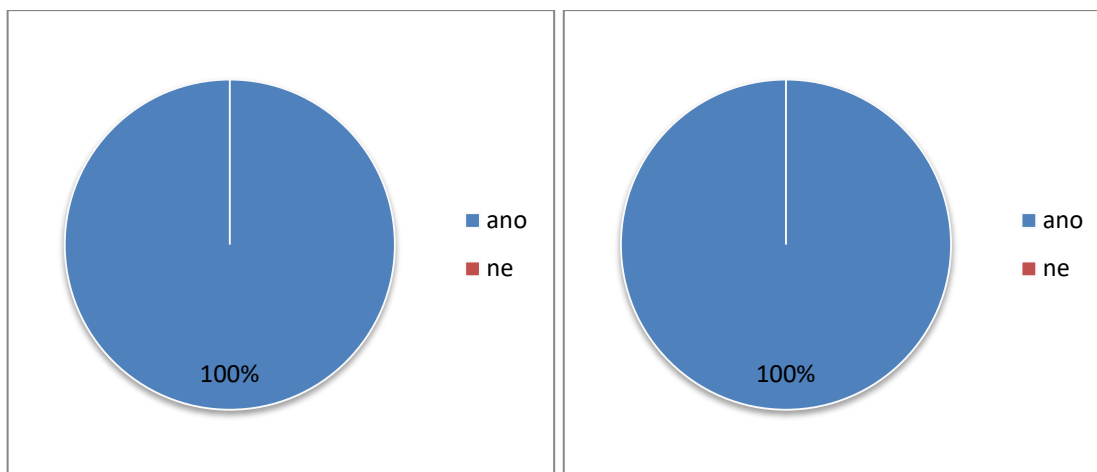
Graf 16 Délka pracovní doby, kdy máte AP k dispozici (uč.)

Graf 17 Délka pracovní doby, kdy jste učiteli k dispozici (AP)

5. Má Váš AP své pracovní místo ve třídě? / 5. Máte své pracovní místo ve třídě?

Zde není nutné grafy 18 a 19 nějak rozepisovat, na pracovním místě asistenta pedagoga se učitelé i AP shodli ve 100 %. Je tedy zřejmé, že asistent pedagoga má své pracovní místo ve třídě. Což splňuje i legislativní nařízení.

Graf 18 Má Váš AP své pracovní místo ve třídě? (uč.) Graf 19 Máte své pracovní místo ve třídě? (AP)

6. Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření. / 6. Náplň práce v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření.

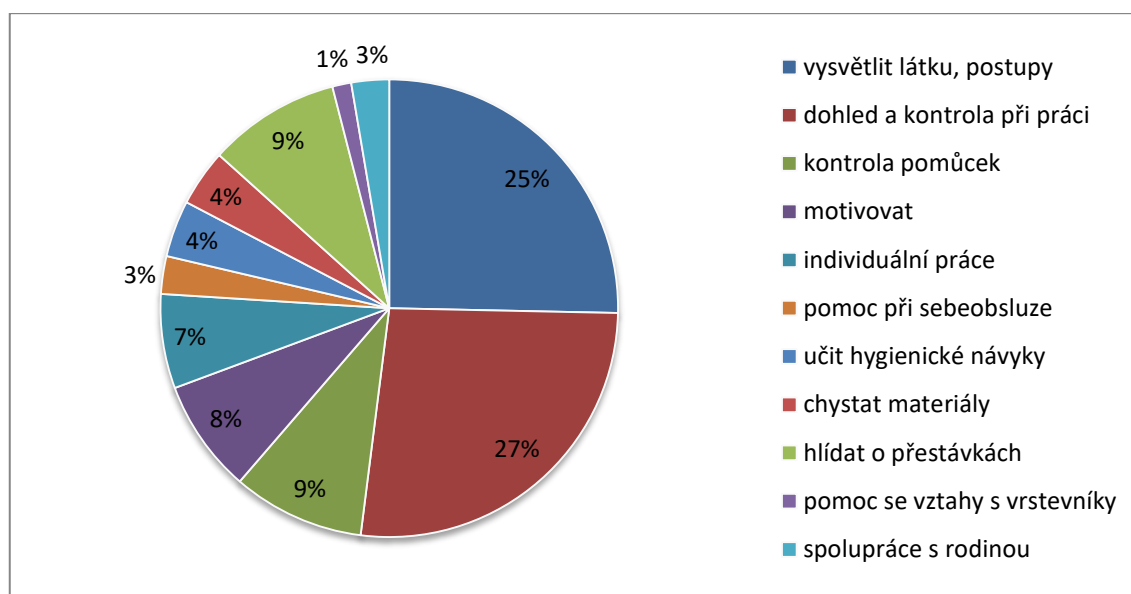
V grafu 20 je nejčastější odpovědí podle učitelů *dohled a kontrola* AP při práci žáka, a to v 27 %. Čtvrtina dotázaných učitelů uvedla, že *vysvětlení látky a postupů* je náplní práce AP. Stejný podíl 9 % je v *kontrole pomůcek* a při *dohledu o přestávkách*. Další výraznější aktivitou je *motivace*, ta tvoří podle pedagogů 8 % náplně AP. O jedno procento méně má *individuální práce se žákem s podpůrným opatřením*. Po 4 % mají *příprava materiálů* a *dodržování hygienických návyků*. Stejnými 3 % je zachycena *pomoc při sebeobsluze* a *spolupráce s rodinou*. V pouhém 1 % je to *pomoc se vztahy s vrstevníky*.

A jak vidíme dle asistentů pedagoga, v grafu 21 dominuje (v 23 %) náplň práce *kontrolovat žáka s podpůrným opatřením při pochopení zadání*. V 15 % je třeba dovysvětlit zadání práce žákovi, se shodným počtem 12 % skončila kontrola pomůcek a individuální práce s žákem. S 11 % je zastoupena *motivace* a *zadávání úkolu pro žáka*. Stejnou početní hodnotu 6 % měla odpověď *dozor o přestávkách* a *pomoc se sociálními vztahy*. Taktéž stejně dopadly odpovědi *pomoc při hygieně* nebo *sebeobsluze*, příp. *pomoc při pohybu ve škole*.

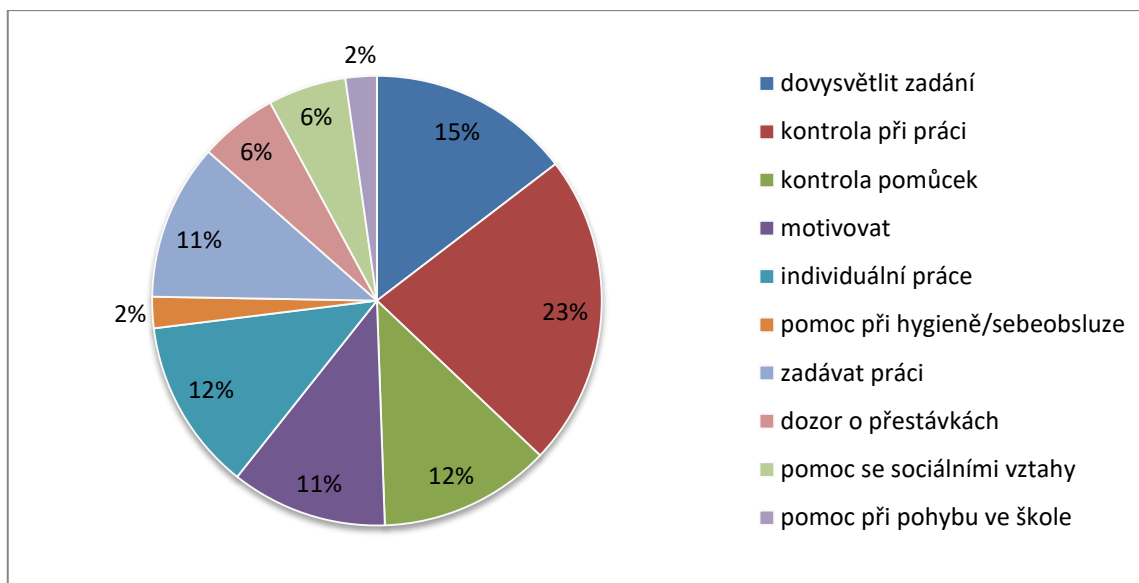
Největší shodu našly dotázané skupiny v *dohledu a kontrole při práci*, zde je rozdíl mezi stranami 4 %, podle učitelů je tato práce o 4 % více zastoupena. S 10 % vyšším rozdílem řadí učitelé *vysvětlení látky a postupů* než AP. Bod *kontrola pomůcek* se liší podle asistentů o 3 % výše než u učitelů a stejným rozdílem je u asistentů hodnocena *motivace* žáka. U učitelů 7 % oproti 12 % u asistentů je skóre *individuální práce*. Při *sebeobsluze* a *dopomoci s hygienou* je rozdíl jednoho procenta patrný ze strany učitelů,

kteří považují ve 4 % i *učení hygienickým návykům* jako práci AP, tato strana tuto možnost vůbec neuvedla. Zato asistenti pedagoga uvedli, že v 11 % *zadávají práci* žákům a učitelé tuto možnost nezmínili. Jen 4 % přiznali AP *přípravu materiálů*, ale není to vnímáno z jejich strany jako *zadávání úkolů*. Při *dozoru o přestávkách* nebo *hlídání žáka o přestávkách* také nepanuje shoda, u učitelů je o 3 % vyšší četnost této odpovědi. *Pomoc v oblasti sociálních vztahů a vztahů s vrstevníky* je nepatrný rozdíl jednoho procenta. Ale důležitými 3 % je ze strany učitelů vnímána spolupráce s rodinou, asistenti to ale jako náplň práce nevnímají, není to ani zmíněno. Nejspíše se to stává běžnou komunikací, která pak spadá do jiných kolonek (*příprava materiálů, kontrola pomůcek, možná i jako pomoc se sociálními vztahy...*).

V první řadě velmi záleží na úrovni zařazení AP. Od toho se odvíjí náplň práce AP, která je dále ovlivněna diagnózou žáka. Odpovědi v této otázce korespondují s legislativním nařízením.

Graf 20 Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření (uč.)

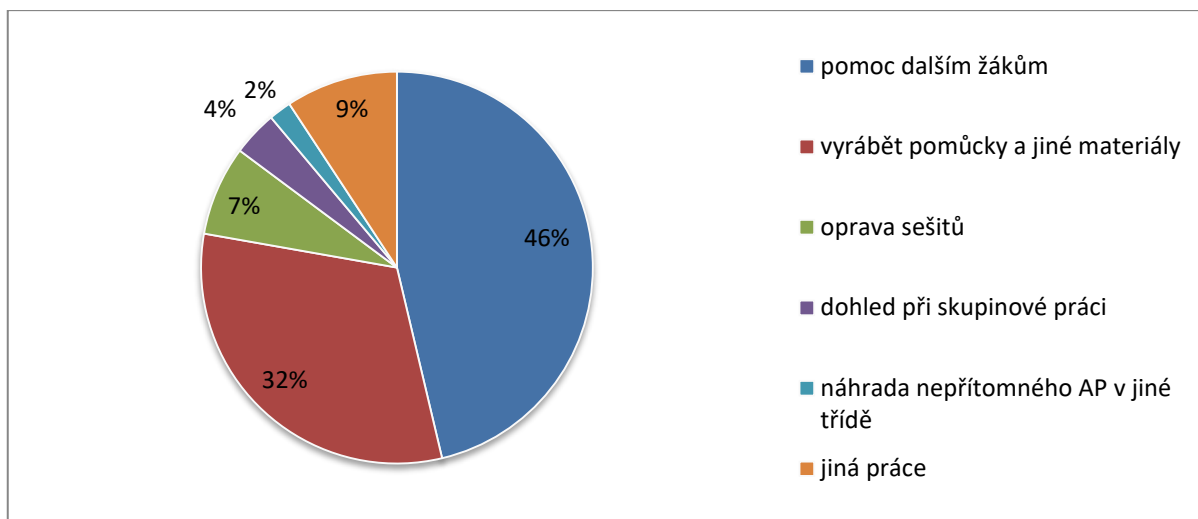
Graf 21 Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření (AP)

7. Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka. / 7. Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka.

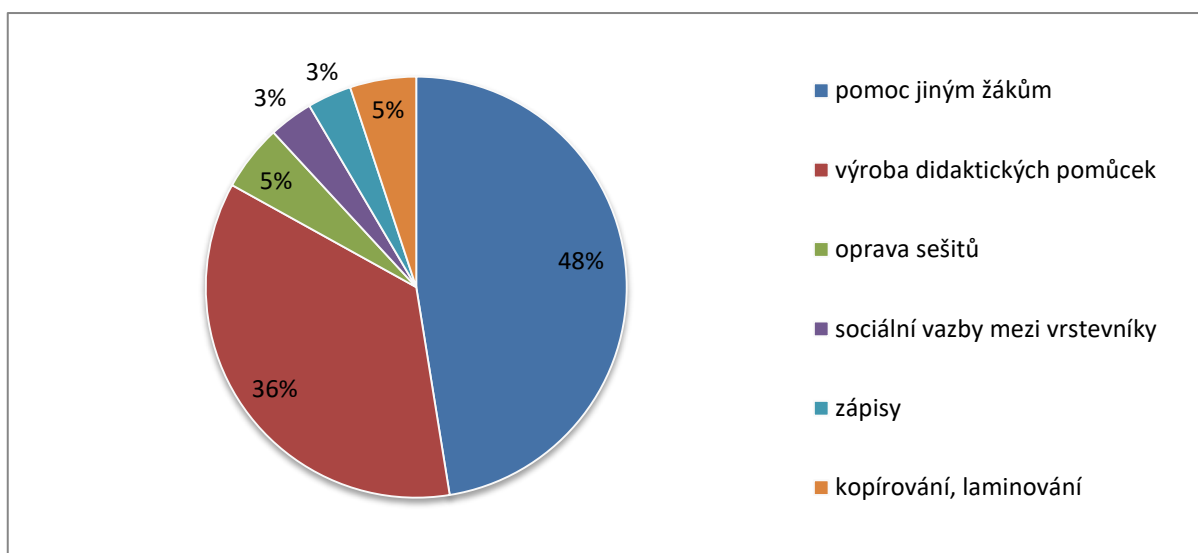
Ve 46 % zaměstná učitel AP pomocí u dalších žáků, další výraznou položkou 32 % je výroba pomůcek a materiálu do výuky. 7 % asistentů dostává na opravení sešity, 4 % dohlíží při skupinové práci. V případě 2 % AP nahradí asistenta v jiné třídě. Jinou práci vykonává na pokyn učitele 9 % asistentů.

Také asistenti hodnotí jako nejčastější náplň práce, pokud onemocní žák s podporou, dopomoc u jiných žáků, a to dokonce o dva procentní body výše než učitelé. Také zadání náhradní práce s výrobou didaktických pomůcek získalo o 4 % více odpovědí než u učitelů. Naopak u opravy sešitů se vyskytl rozdíl dvou procent méně než u učitelů. Nově se zde vyskytla odpověď zastoupená 3 % - sociální vazby mezi vrstevníky. Další 3 % asistentů nadepisuje zápisy a 5 % kancelářské práce – kopírování a laminování. To by se nejspíš dalo přiřadit k odpovědi učitelů – jiné. Asistenti neuvedli jako možnost náplně práce nahrazování kolegy v jiné třídě.

Z hlediska náplně práce by i tyto odpovědi v grafech 22 a 23 měly odpovídat legislativě. V praxi je důležité, aby odpovídaly kvalifikaci AP.

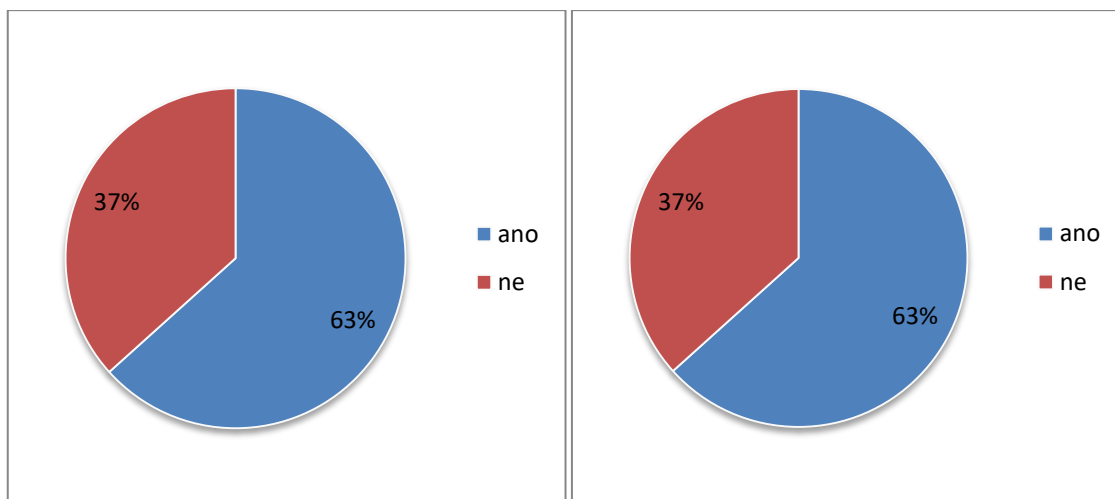
Graf 22 Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka (uč.)

Graf 23 Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka (AP)

8. Máte stanoveny pravidelné konzultace s AP? / 8. Máte pravidelné konzultace s učitelem?

V grafech 24 a 25 panuje naprostá shoda, 63 % kolegů uvádí, že pravidelně konzultují svoji práci a zbylí respondenti (37 %) k tomuto kroku nepřistupují vůbec. V tomto případě se mi zdá, že vzájemná komunikace a spolupráce jsou nedostatečné. Ale k rozporu s legislativou v tomto případě nedochází.

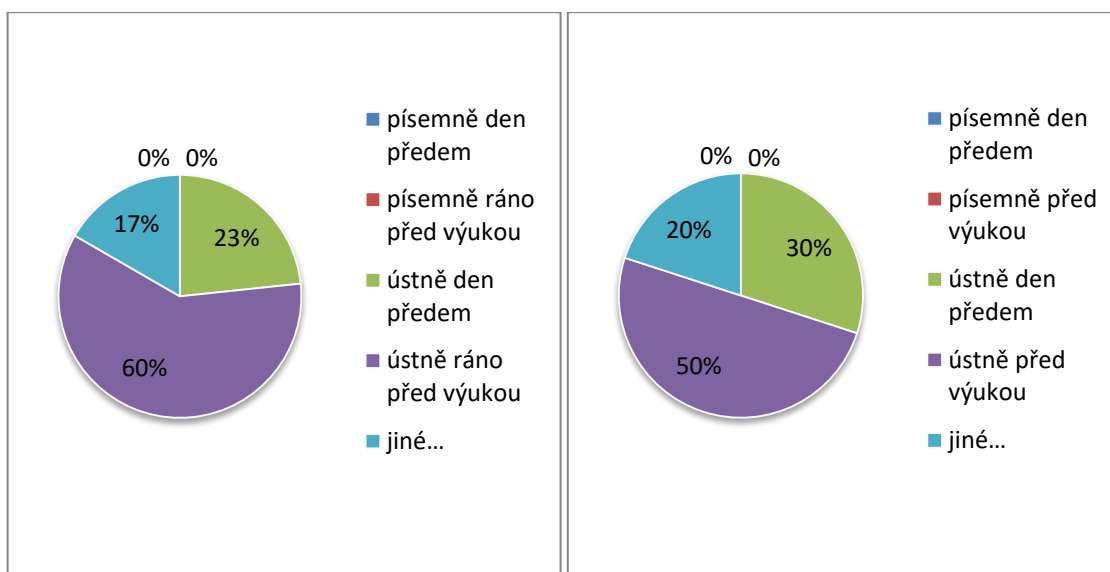

Graf 24 Máte stanoveny pravidelné konzultace s AP (uč.) Graf 25 Máte pravidelné konzultace s učitelem?(AP)

9. Jakou formou zadáváte práci na další den? / 9. Jakou formou dostanete práci na další den?

V grafu 26 je podle učitelů nejčastěji (v 60 %) zadána práce pro AP ústně, ráno před výukou. Ústně, ale den předem se ji dozví 23 % asistentů. V 17 % je to jiná forma.

V této uzavřené odpovědi je i u asistentů pedagoga nejčtenější odpověď ústně, ráno před výukou (graf 27), ale je zde rozdíl 10 %. Těchto deset procent se rozdělilo do zbylých dvou odpovědí, o 7 % více asistentů pedagoga uvedlo, že jim je zadání práce na další pracovní den sděleno ústně, již den předem. O 3 % více odpovědí bylo u poslední volené odpovědi – jiná forma. V rámci jiné formy dochází pravděpodobně ke kombinaci ostatních variant.

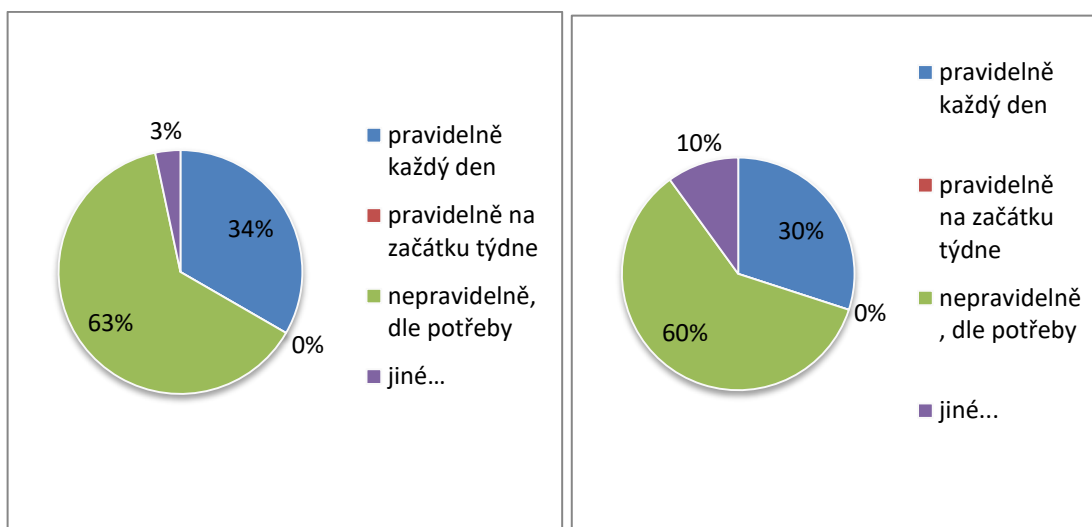

Graf 26 Jakou formou zadáváte práci na další den (uč.) Graf 27 Jakou formou dostanete práci na další den (AP)

10. Jak často spolu řešíte přípravy? / 10. Jak často spolu řešíte přípravy?

Zatímco asistenti v grafu 29 sjednotili odpovědi na celá procenta, učitelé je mají v grafu 28 více rozdělené. Nejčastější bylo *nepravidelné řešení příprav, vždy podle potřeby*, u pedagogů je četnost 63 %, u asistentů o 3 % méně. Druhá odpověď *řešíme pravidelně, každý den* se vyskytuje u asistentů v 30 %, u pedagogů je to o 4 % více. Možnost *jiné* zvolilo 10 % asistentů, ale o 7 % méně učitelů.

Poměry odpovědí v těchto grafech jsou poměrně vyrovnané.

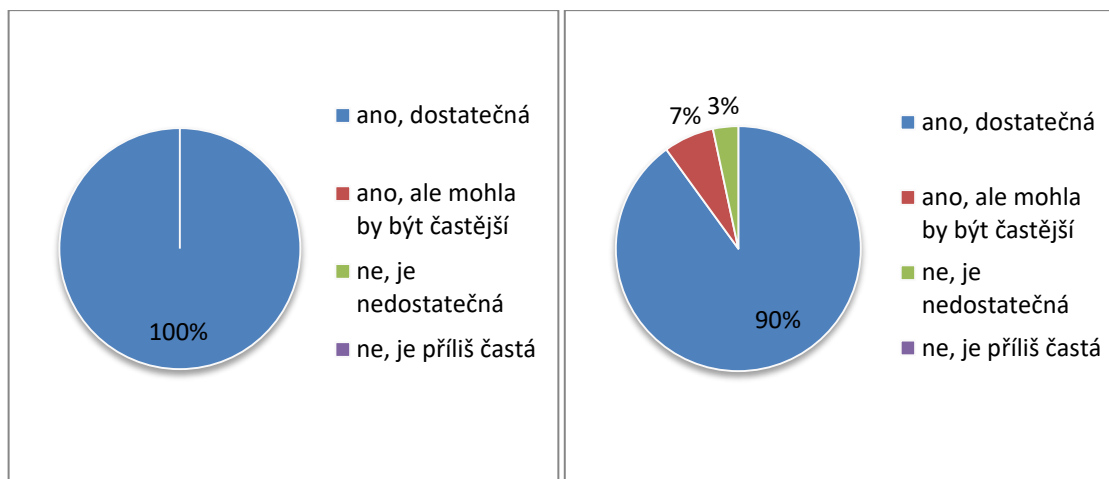
Graf 28 Jak často spolu řešíte přípravy (uč.)

Graf 29 Jak často spolu řešíte přípravy (AP)

11. Vyhovuje Vám četnost této spolupráce?

Učitelé vnímají četnost spolupráce jako dostačující ve 100 %. Potvrzuje to graf 30. Asistenti s tímto tvrzení nesouhlasí v plných 10 procentech, v 7 % částečně, ale mají potřebu větší četnosti konzultací. A ve 3 % nesouhlasí úplně, konzultace jsou nedostatečné.

Z grafů 30 a 31 vyplývá, že vážne komunikace. AP si pravděpodobně neumí říct o častější vzájemné konzultace, aby se mohl lépe připravit. Nebo také může docházet k situaci, že žádost o častější konzultace není vyslyšena učitelem. V případě špatné komunikace může dojít i k negativnímu ovlivnění žáka.

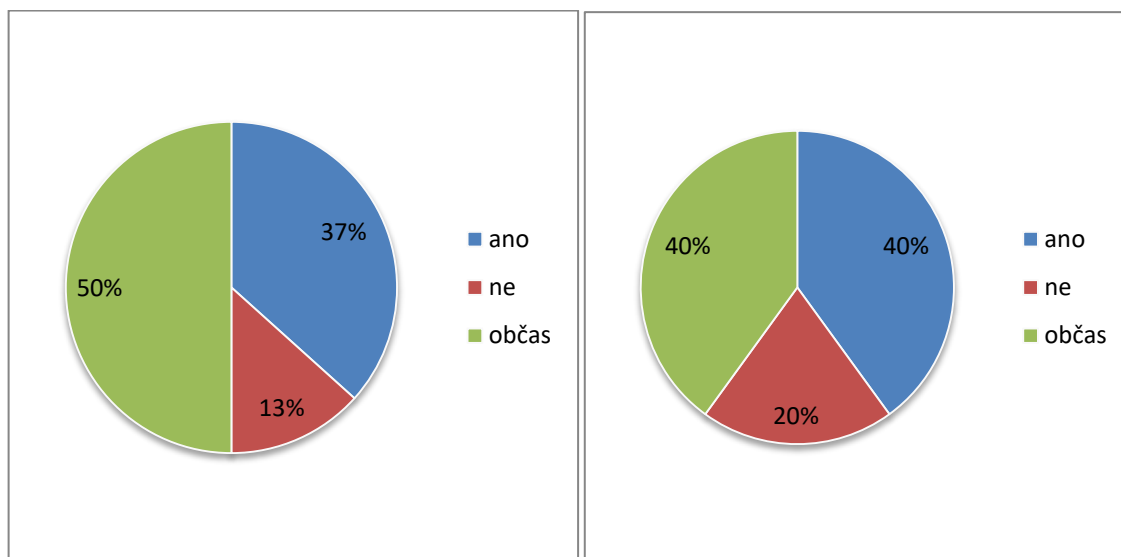
Graf 30 Vyhovuje Vám četnost této spolupráce? (uč.) Graf 31 Vyhovuje Vám četnost této spolupráce? (AP)

12. Navrhne Vám AP hodnocení žáka? / 12. Podílíte se na hodnocení žáka?

Z poloviny odpovědí učitelů byla nejčastější občasné hodnocení AP žáka. Druhou polovinu lze sečíst z 37 % pozitivních a 13 % negativních odpovědí v grafu 32.

Asistenti tvrdí shodně 40 %, že to je jen občasná záležitost nebo že jej opravdu hodnotí. Zbylých 20 % jsou negativní odpovědi, viz graf 33.

Dle mého názoru a zkušeností, je dobré, pokud se na hodnocení podílí učitel i asistent pedagoga společně. Lépe to odráží skutečný vývoj žáka.

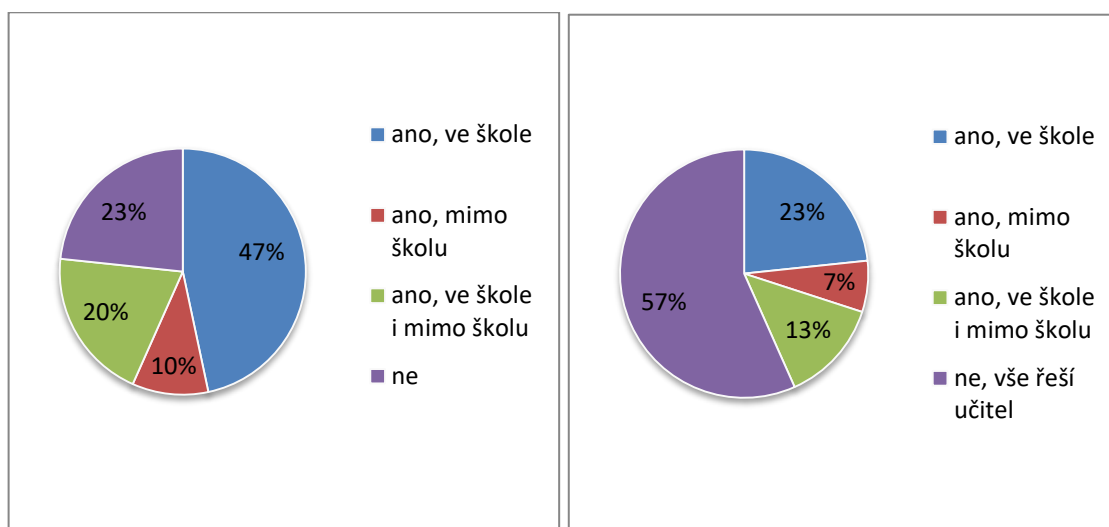

Graf 32 Navrhne Vám AP hodnocení žáka? (uč.)

Graf 33 Podílíte se na hodnocení žáka? (AP)

13. Spolupracujete s dalším odborníkem?

Graf 34 ukazuje, že 47 % učitelů zajišťuje odbornou konzultaci další pracovník ve škole. Částečně ve škole, ale i mimo ni vyhledává konzultaci 20 % učitelů úplně mimo zázemí instituce základní školy dalších 10 % učitelů. Zbývajících 23 % nespolupracuje s nikým. U asistentů je dle grafu 35 podíl spolupráce ve škole výrazně nižší, jen 23 %, tedy o 24 % méně. Konzultaci ve škole i mimo ni vyhledává 13 %, opět nižší výsledek nyní o 7 %. O 3 % je méně kontaktů s odborníkem mimo školu. Konzultace jsou řešeny výhradně přes učitele, nejčtenější odpověď asistentů. Když k tomu přičteme i nižší výsledky u ostatních odpovědí, lze soudit, že tuto kompetenci využívají ve vyšší míře pouze učitelé. Je na zvážení, zda asistent, který je s žákem větší část dne a zná konkrétní aspekty pohledu na žáka, by měl více odborně řešit konkrétního žáka.

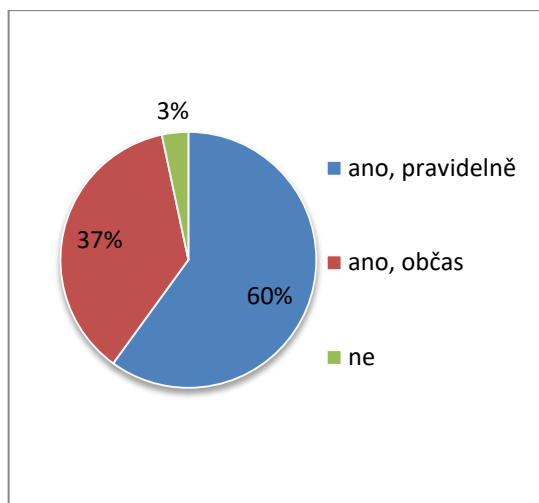

Graf 34 Spolupracujete s dalším odborníkem? (uč.) Graf 35 Spolupracujete s dalším odborníkem? (AP)

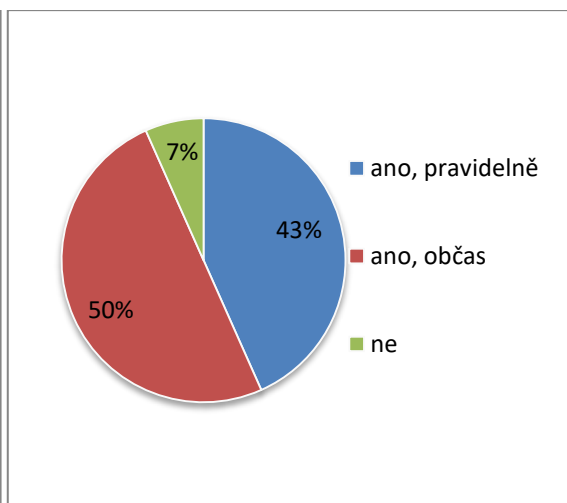
14. Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? / 14. Spolupracujete společně s učitelem se zákonnými zástupci?

Učitelé v grafu 36 odpovídají, že v 60 % jsou to oni, kdo spolupracuje s rodiči, zákonnými zástupci. Občas se podílí na řešení vzniklých situací 37 % z nich. Pouhá 3 % nekomunikují se zákonnými zástupci žáka vůbec.

Ano, pravidelně konzultuje se zákonnými zástupci 43 % asistentů, viz graf 37. Celá polovina asistentů pedagoga se podílí na komunikaci s rodiči občas a zbylých 7 % nespolupracuje. Ve většině případů spolupracují učitel a asistent pedagoga se zákonnými zástupci, což je pozitivní a myslím si, že pro týmovou práci efektivní.

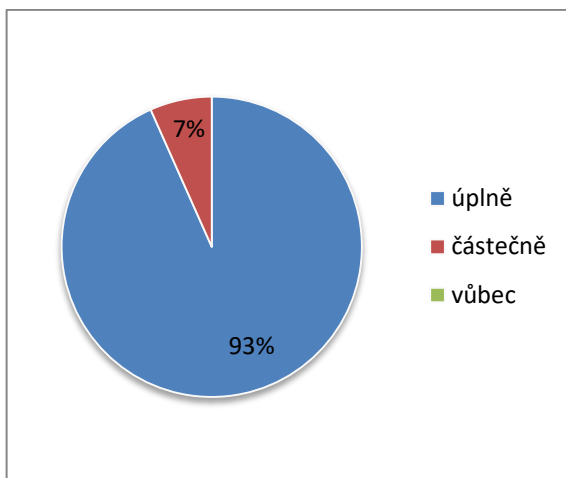
Graf 36 Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? (uč.)

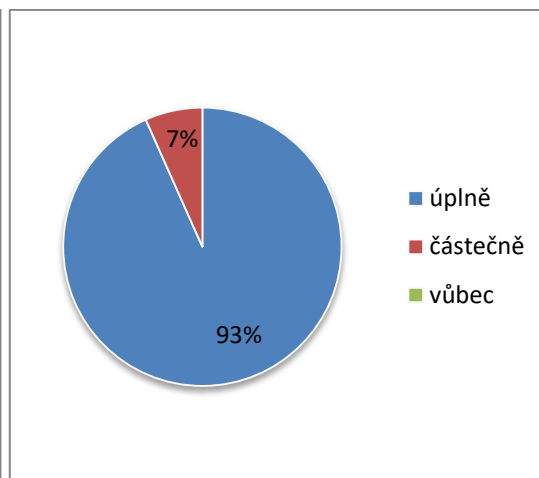
Graf 37 Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? (AP)

15. Na metodách práce se s AP se shodnete / 15. Na metodách práce se s učitelem shodnete

Ve vyhodnocení odpovědí u grafů 38 a 39 panuje shoda – v 93 % úplně a jen v 7 % částečně. Dle mého názoru, pokud by se vyskytla varianta „vůbec“, nemohla by spolupráce fungovat a na žáka by to působilo negativně.

Graf 38 Na metodách práce se s AP se shodnete (uč.)

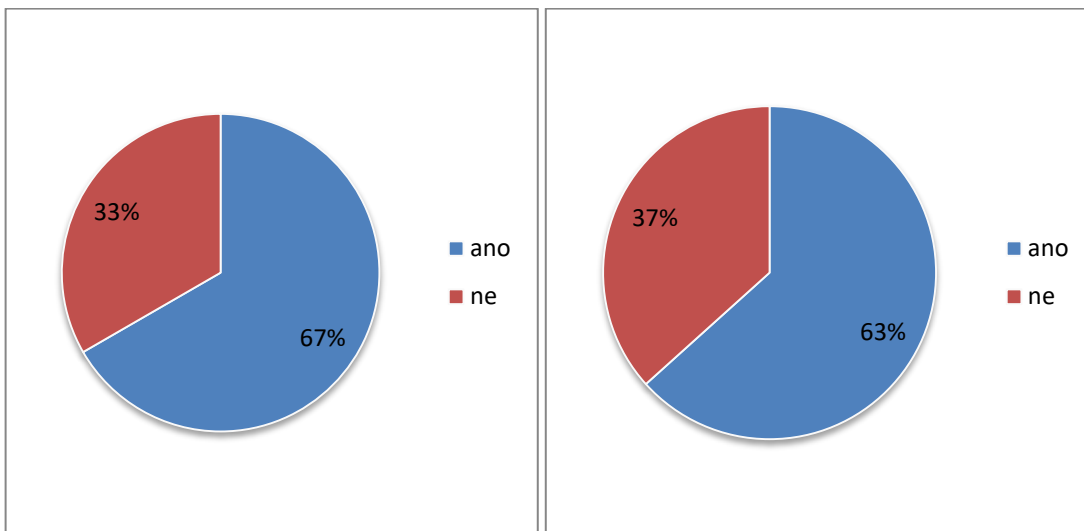

Graf 39 Na metodách práce se s učitelem shodnete (AP)

16. Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP?

Jak ukazují grafy 40 a 41, podíl zkušeností s výměnou rolí je téměř vyrovnaný, ať už negativní nebo pozitivní. Odlišuje se u 4 % u asistentů, kteří tuto výměnu nezažili. Zbylí asistenti v 63 % a učitelé v 67 % si roli vystřídali. Rozdíl je způsoben pravděpodobně prací učitelů s předešlými asistenty pedagoga. Respondenti nebrali v potaz

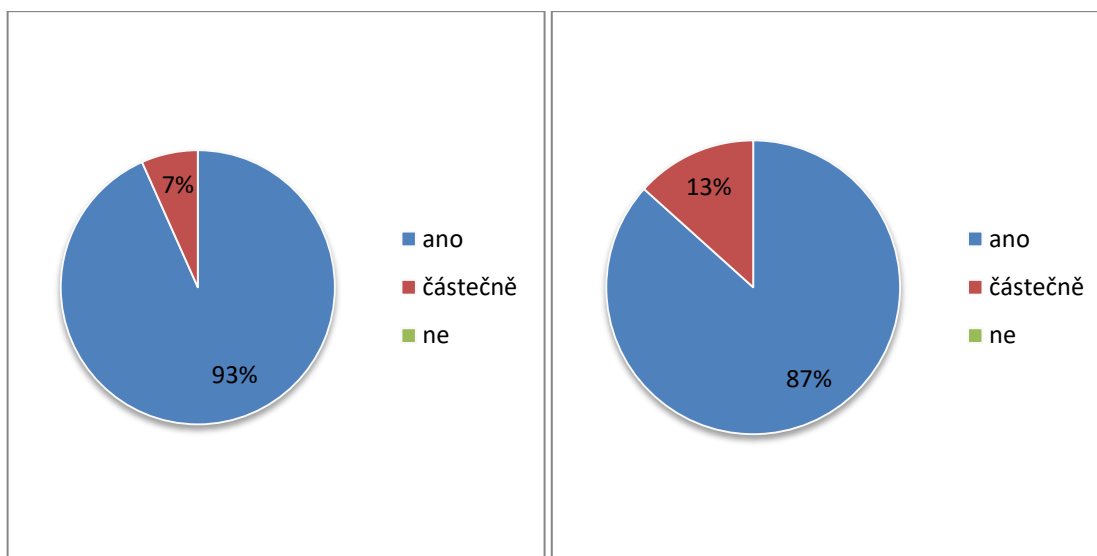
pouze aktuální spolupráci. Z vlastní zkušenosti nerozumím, jak se tedy může učitel věnovat žákovi s PO, pokud si nemění role.

Graf 40 Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP? (uč.)
Graf 41 Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP? (AP)

17. Baví a naplňuje Vás vaše práce?

U učitelů (graf 42) je podíl pozitivních odpovědí o 6 % vyšší než u asistentů (graf 43). Částečně spokojeni se svou prací jsou asistenti pedagoga, a to o uvedených 6 % více. Může to být způsobeno prestiží povolání. Některým asistentům nemusí vyhovovat „podřadnější“ práce za nižší finanční ohodnocení, i když vzdělávat žáka s vyšším podpůrným opatřením je náročnější a je třeba více spolupráce i příprav, aby byl kvalitně vzděláván. Zároveň velmi často je zkracován úvazek AP a přidává se nejistota z nestabilního místa na další roky.

Graf 42 Baví a naplňuje Vás vaše práce? (uč.)

Graf 43 Baví a naplňuje Vás vaše práce? (AP)

18. Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě?

Vyhodnocení grafu 44 (učitelé) je jednoznačně ve prospěch AP, v celých 97 % případech.

Pouhá 3 % učitelů si myslí, že občas není model pedagoga a AP pro žáka přínosem.

U asistentů pedagoga v grafu 45 se odpovědi rozložily do všech tří nabízených možností.

Jako přínos uvedený model hodnotí 83 %, negativně se k němu vyslovilo

7 %. V některých situacích jej nepovažuje za pozitivní 10 % AP.

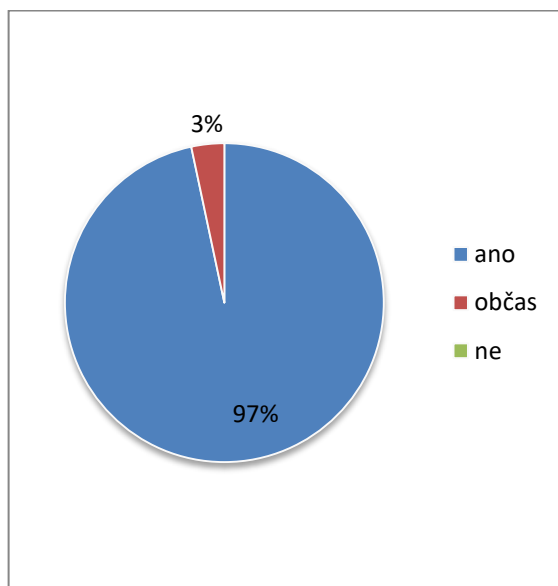
Odpovědi jsou ovlivněny konkrétním žákem, kterému byl AP přiřazen. Například

v případě těžké diagnózy, nebo nezkušeného AP (praxe, vzdělání či zkušenost

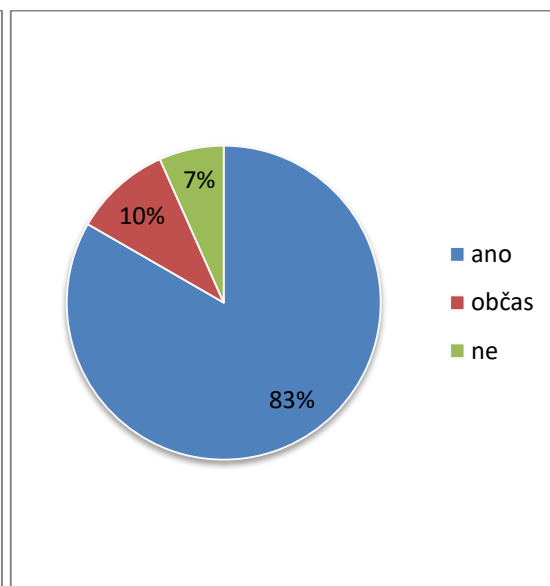
s konkrétní diagnózou) může mít asistent pocit, že tento model není přínosem. Může

hrát také roli spolupráce mezi ním a učitelem. Pokud je špatná, nemůže to mít pozitivní

dopad a přínos pro žáka.

Graf 44 Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě? (uč.)

Graf 45 Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě? (AP)

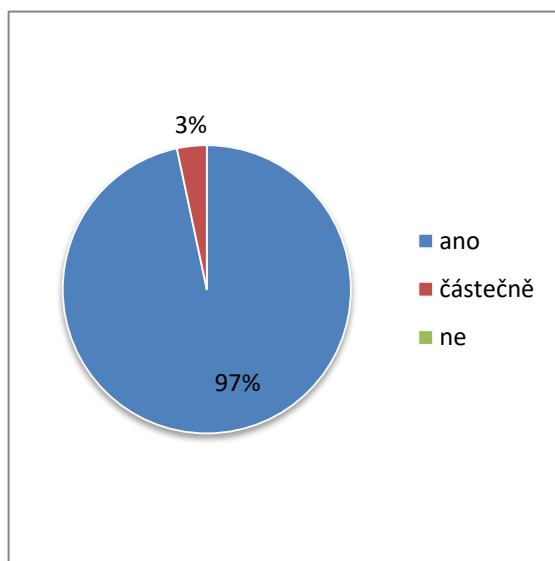
19. Je pro Vás úlevou mít ve třídě AP? / 19. Je podle Vás úlevou pro práci učitele mít ve třídě AP?

Výpověď pedagogů v grafu 46 je téměř stoprocentní, pouhá 3 % z nich vnímá AP jako částečné ulehčení vlastní práce.

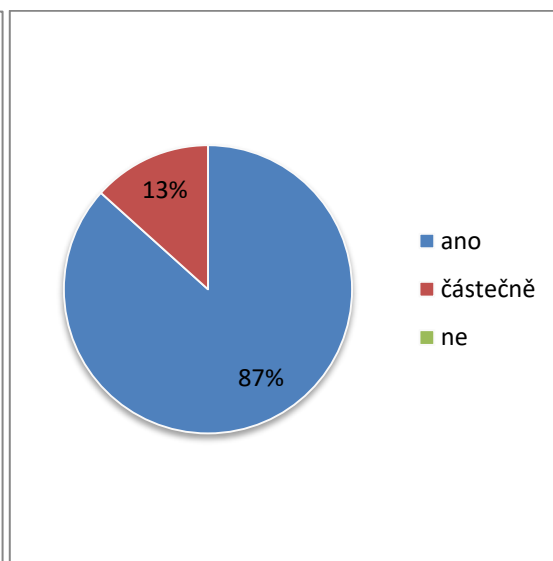
U grafu 47 vidíme, že o 10 % méně asistentů má stejně pozitivní úhel pohledu na spolupráci učitele a AP. Těchto 10 % se přiklání k možnosti, že jim práce asistenta přináší jen částečnou úlevu.

Učitelé, kteří odpověděli, že mít asistenta, je pro ně částečnou úlevou, mohou dle mého názoru tuto situaci vnímat tak, že mají dvojí přípravu a více práce. Přitom v praxi by se

měli na těchto přípravách podílet společně. AP jsou možná velmi sebekritičtí a důvodem k odpovědi „částečně“ se uchýlili z důvodů, o kterých jsem se zmínila u předchozího grafu.

Graf 46 Je pro Vás úlevou mít ve třídě AP?(uč.)

Graf 47 Je podle Vás úlevou pro práci učitele mít ve třídě AP?(AP)

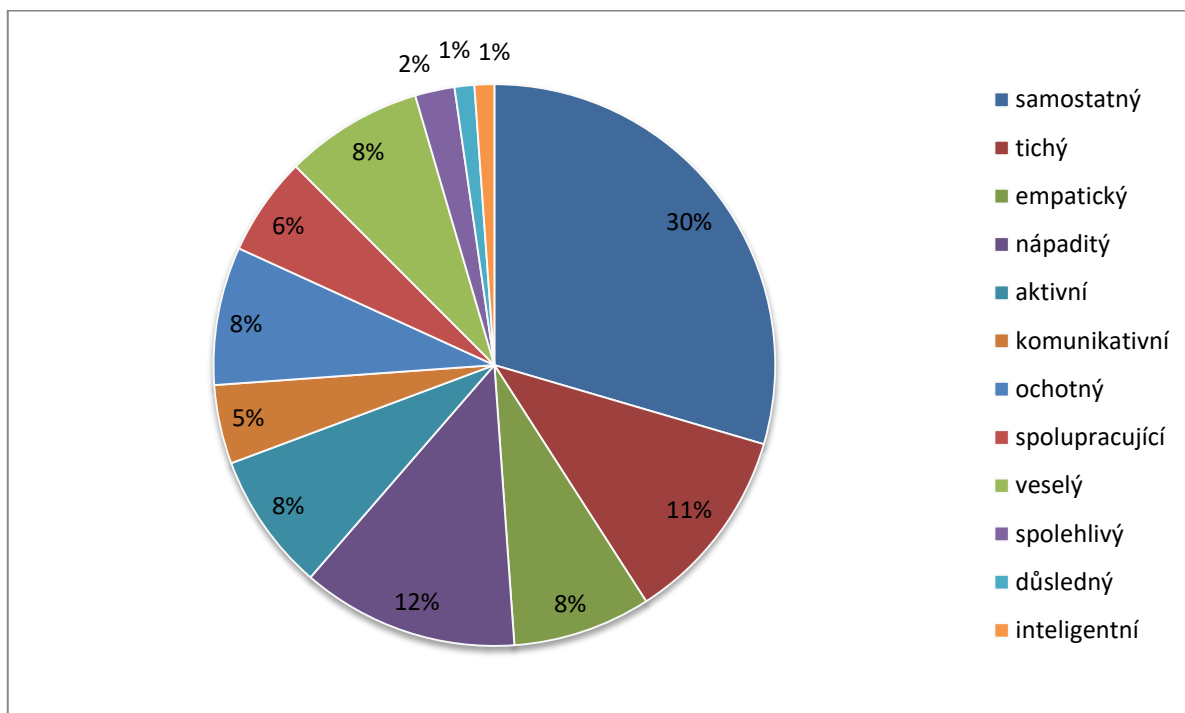
20. S jakým typem AP by se Vám dobře spolupracovalo? / 20. S jakým typem učitele by se Vám dobře spolupracovalo?

Učitel by nejraději spolupracoval se samostatným AP (30 %), další pozitivně hodnocenou vlastností je nápaditost, v součtu to je 12 %, o jedno procento méně je ceněna tichost AP. Stejnými 8 % je oceněna empatie, ochota a aktivita. Spolupráce je v žebříčku na 6 %, o 1 % méně má komunikativnost. Spolehlivost na předposlední příčce má 2 %. Po 1 % pak získala inteligence a důslednost jako ta správná vlastnost AP.

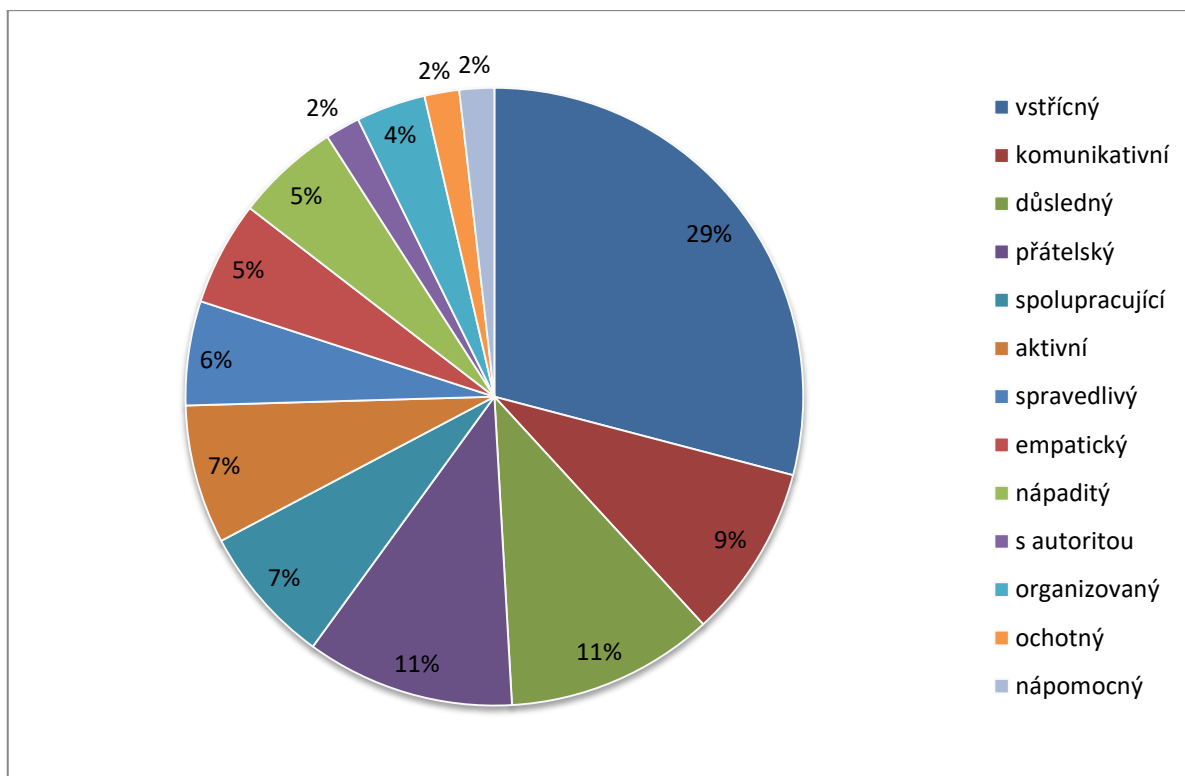
Asistenti pedagoga oceňují nejvyšším hodnocením 29 % vstřícnost. S 11 % je na druhém místě přátelství, ale i důslednost pedagoga. Spolupráce a aktivita, obojí získalo 7 % v hodnocení vlastností pedagogů, o 1 % méně si vysloužila spravedlivost. Se stejným počtem 5 % je uvedena empatie a nápaditost, ještě o 1 % méně si zapsala organizace práce učitele. Po 2 % nápomocný, ochotný pedagog, který má autoritu u žáků.

U obou grafů (48, 49) je zmíněna nápaditost, ale o 7 % více je žádána u AP. Také společně poukázali na empatii, rozdíl je 3 %, více se opět cení u AP. Naopak důslednost vyžadují asistenti o 10 % více u pedagogů. Spolupráci berou téměř stejně učitelé i asistenti, rozdíl je 1 %, které vyžadují asistenti u pedagoga. O 4 % více komunikativnosti je požadováno od pedagoga, což je logické, on je zodpovědný za

průběh spolupráce. Opět o 1 % více je vyžadováno aktivity u asistentů, než u pedagogů. Ale na druhou stranu, mají být tišší a to v 11 %. 8 % pedagogů by chtělo ochotného asistenta, u AP to jsou jen 2 %. Samostatnost je zmíněna u asistentů ve 30 %, u učitelů se předpokládá automaticky, neobjevila se ve výčtu vlastností. Vstřícný, komunikativní pedagog, který je přátelský, ale důsledný, to je představa asistentů o učiteli. V typologii bychom se přikláněli dle K. Lewina k demokratickému typu učitele (Podlahová, 2007) a dle novějších typologií, dle stylu vyučování učitele by to byl manažer, facilitátor i pragmatik (Dytrtová, Krhutová, 2009). Naopak učitelé si představují samostatného, nápaditého a zároveň tichého asistenta pedagoga. Alespoň tak to vyplývá z výsledků tohoto dotazníkového šetření mezi asistenty a pedagogy.

Graf 48 S jakým typem AP by se Vám dobře spolupracovalo?(uč.)

Graf 49 S jakým typem učitele by se Vám dobře spolupracovalo?(AP)

21. S jakým typem AP by se Vám špatně spolupracovalo? / 21. S jakým typem učitele by se Vám špatně spolupracovalo?

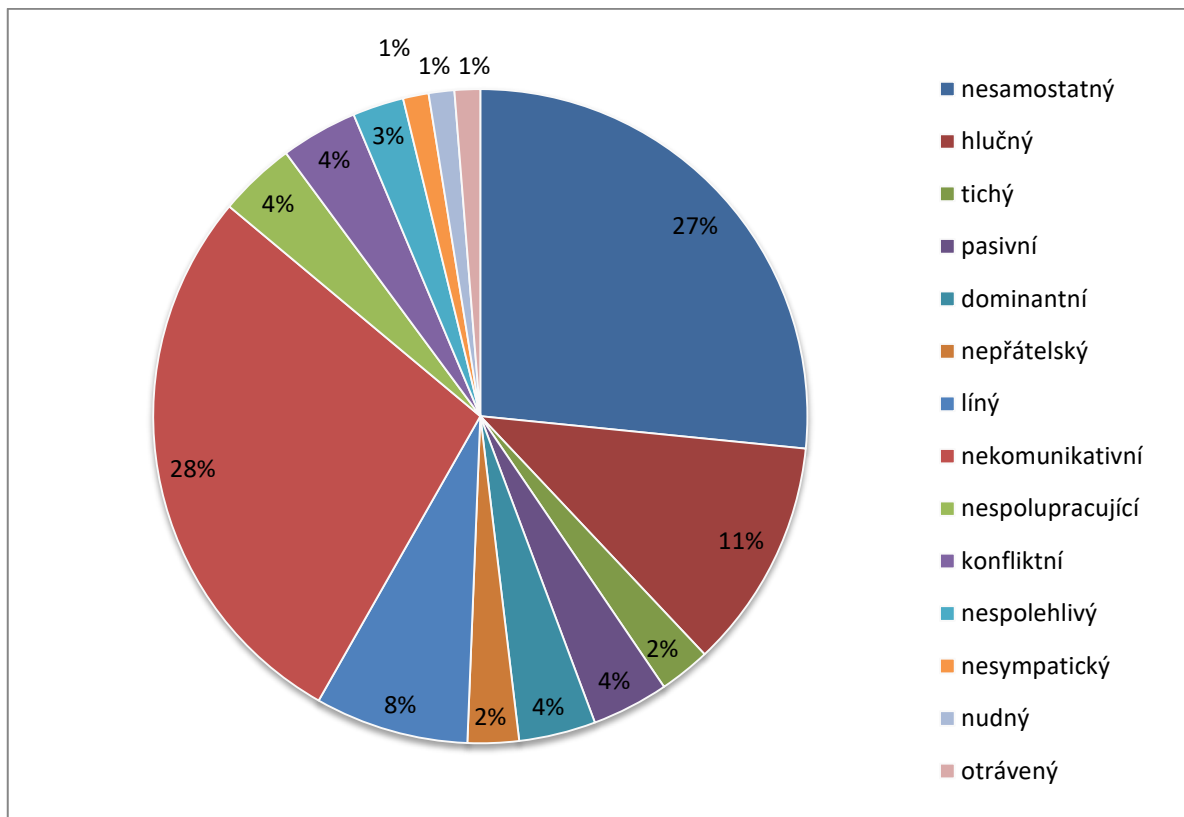
Jak ukazuje graf 50, učitelé vnímají jako špatného asistenta nekomunikativního (28 %) a nesamostatného člověka a to ve 27 %. Hlučného asistenta by si nepřálo 11 % pedagogů, dalších 8 % by nerado spolupracovalo s líným typem. Stejná 4 % připadají pro vlastnosti pasivní, dominantní, nespolečující a konfliktní. Procentuálně méně je hodnocena nespolehlivost. V kategorii 2 % jsou nepřátelské a tiché typy osob. 1 % zaujímá stejným dílem nesympatický, nudný a otrávený člověk, který by pracoval jako asistent pedagoga.

V graf 51 je nejvíce nesympatickou vlastností učitele podle asistentů nespolečující učitele, zastoupená 38 %. Druhé místo by obsadil s 11 % nekomunikativní a v těsném závěsu za ním také chaotický člověk. Arogantní člověk by v této profesi neměl pracovat podle

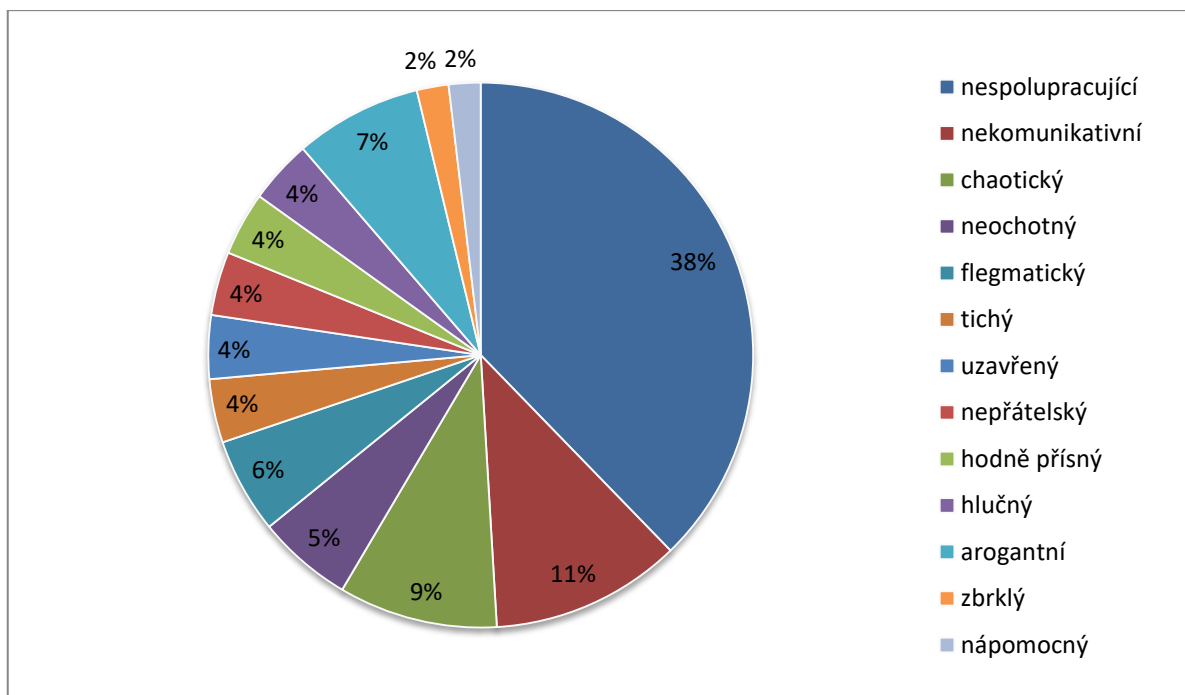
7 % respondentů. V 6 % by nebyla dobře snášena flegmaticnost učitele. Menší měrou by vadila neochota pedagoga a to v 5 %. O stupeň níže jsou to tyto vlastnosti – uzavřený, tichý, nepřátelský, hlučný a hodně přísný pedagog. Zbrkllost by také zařadili AP mezi negativně hodnocené vlastnosti, se stejnými 2 % je hodnocen nápomocný

učitel. Zde si nejsem jistá, čím může tato vlastnost být špatnou pro spolupráci. Osobně bych ji hodnotila spíše jako pozitivní.

V obou částech hodnocení se vyskytla charakteristika nespolupráce, kterou učitelé vnímají jako nekomunikativnost a nesamostatnost asistenta nebo chaotičnost pedagoga. Obecně platné negativní vlastnosti jako lenost, pasivita, dominance a přílišná přísnost, konfliktnost, či nespolehlivost, která je projevem otráveného, nepřátelského a nudného člověka, nemohou být dobrým základem pro jakoukoli spolupráci, ať už se jedná o učitele a asistenta, nebo jinou spolupracující dvojici. Na jiných charakterových vlastnostech jde zapracovat a vylepšit je ve vzájemné spolupráci dvojice – nesympatie lze řešit osobní schůzkou, případně výměnou asistenta. Neochota komunikovat – lze využít alternativní zdroje (e-mail s nabídkou vlastních nápadů, tvorba pracovních listů, vlastní hodnocení dne předložené na konci týdne...). Velmi vhodným by byl zásah vedení školy, která by ještě před zahájením spolupráce otestovala učitele a asistenta na nějaké volnočasové aktivitě a pozorovala, které dvojice by vytvářely sehrané týmy, což je v momentálním nastavení systému (příchod AP kdykoliv během roku, propouštění v případě nepotřebnosti ...) zcela nereálné. V typologii by byly tyto vlastnosti přiřazeny dle K. Lewina k autokratickému či liberálnímu typu (Podlahová, 2007).

Graf 50 S jakým typem AP by se Vám špatně spolupracovalo?(uč.)

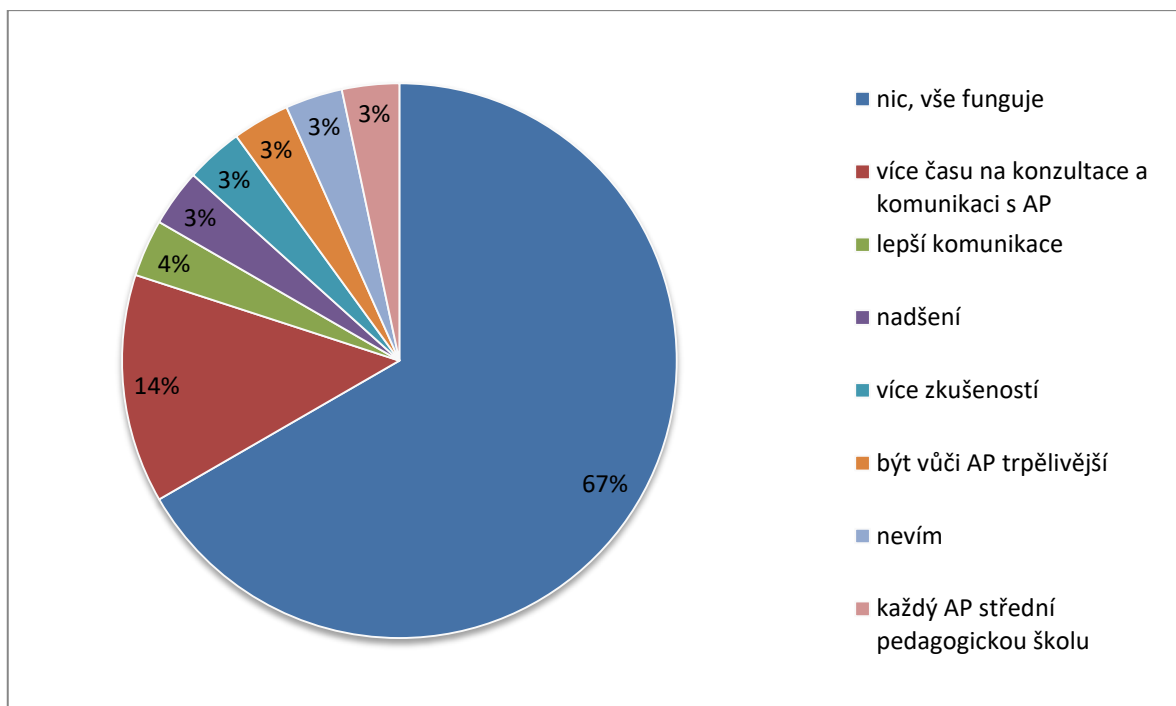
Graf 51 S jakým typem učitele by se Vám špatně spolupracovalo? (AP)

22. Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce?

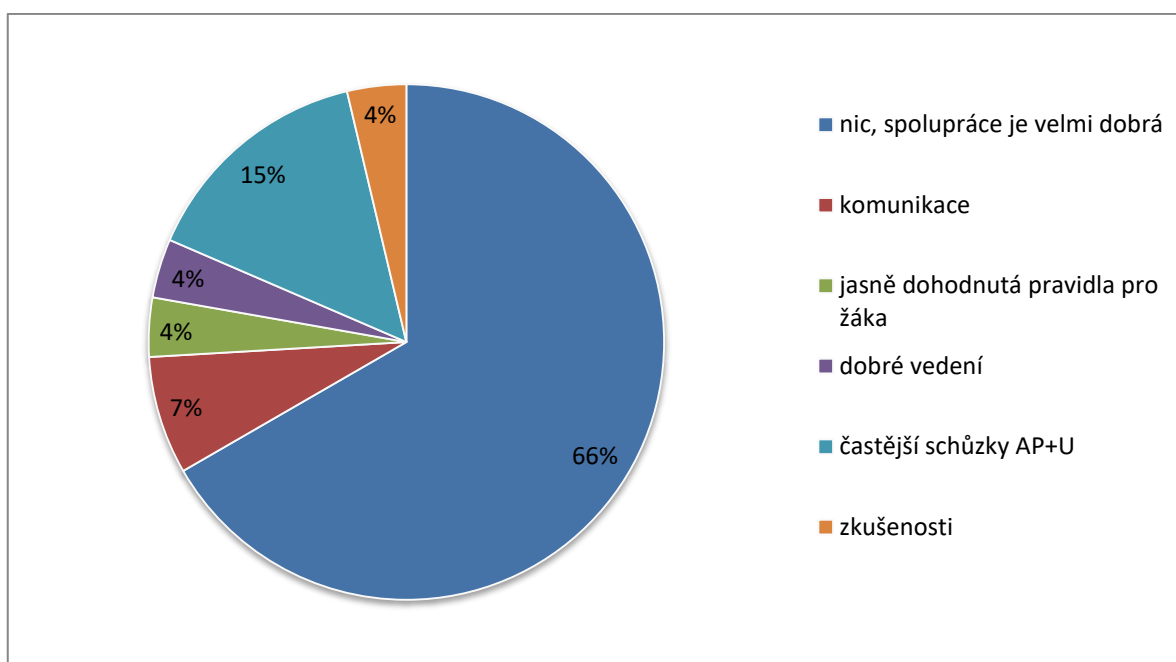
Z grafu 52 vyplývá, že úctyhodných 67 % učitelů by neměnilo nic, protože jim spolupráce s AP vyhovuje. Trochu více času na konzultaci s AP by ocenilo 14 % pedagogů a další 4 % by chtěli prohloubit úroveň komunikace. 3 % učitelů postrádá nadšení u asistentů a také úplné středoškolské pedagogické vzdělání. Stejná část by pracovala na sobě a na své trpělivosti s AP nebo neví, co by jim pomohlo zlepšit spolupráci.

O 1 % méně asistentů (graf 53) je stejně spokojených ve spolupráci s učitelem v porovnání s předchozím grafem. Toto 1 % se nejspíš přesunulo do hodnocení druhé odpovědi, kde jsou uvedeny častější schůzky učitele a AP, zde je místo 14 % uvedeno 15 %. O lepší komunikaci by stálo více asistentů než učitelů, rozdíl tvoří 3 %. 4 % AP by pomohly zkušenosti, dobré vedení a jasně dohodnutá pravidla pro žáka, která pak můžou společně naplňovat.

Je velmi pozitivní, že více než 60 % dvojic má kvalitní spolupráci. To znamená, že žáci pod jejich vedením by měli dostávat kvalitní péči. Na dalších položkách se dá zapracovat, aby byla spolupráce lepší pro obě strany.

Graf 52 Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce?(uč.)

Graf 53 Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce? (AP)

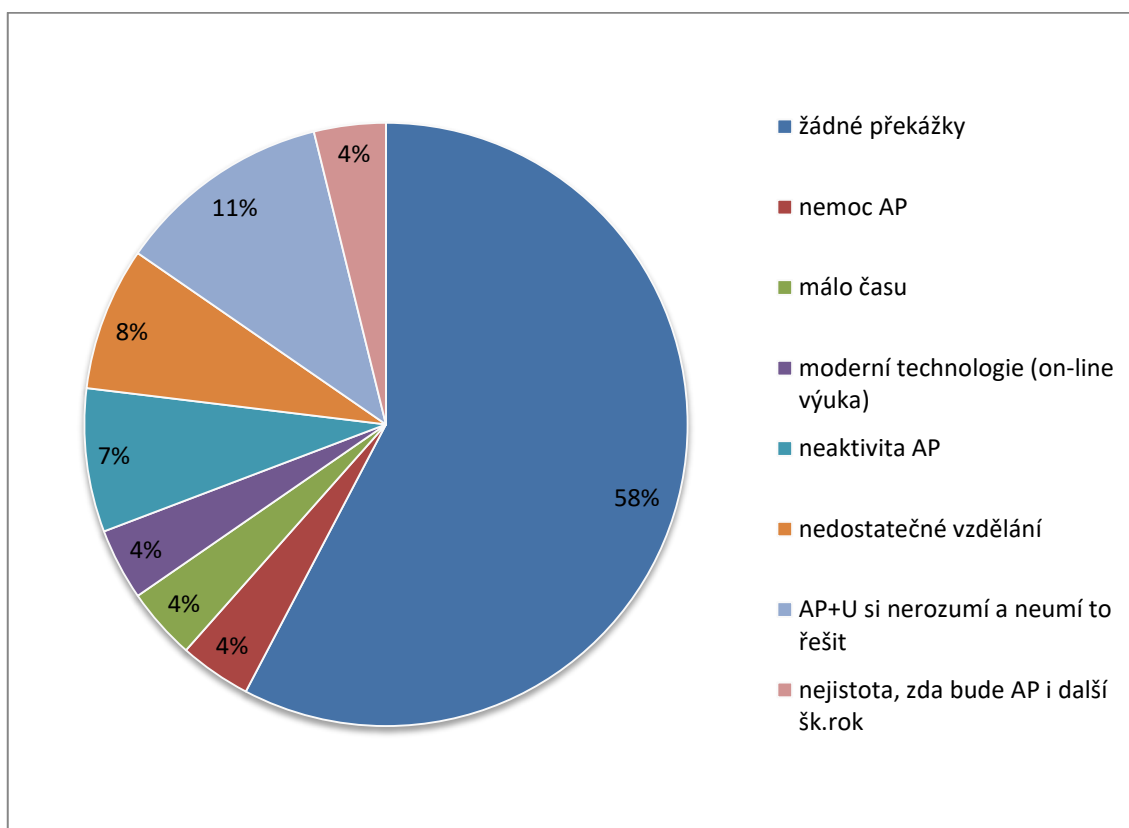
23. Co vidíte jako největší překážky?

Více jak polovina učitelů (58 %) nevnímá žádné překážky, v 11 % si nedokáže pedagog a AP najít vhodnou formu řešení svých problémů. Výraznou položkou je nedostatečné vzdělání AP, v 8 % případů. Neaktivita AP je hodnocena o jeden procentní bod níže. Zbylé čtyři položky jsou na stupínku 4 % – nejistota, zda spolu budou moci tyto dvojice

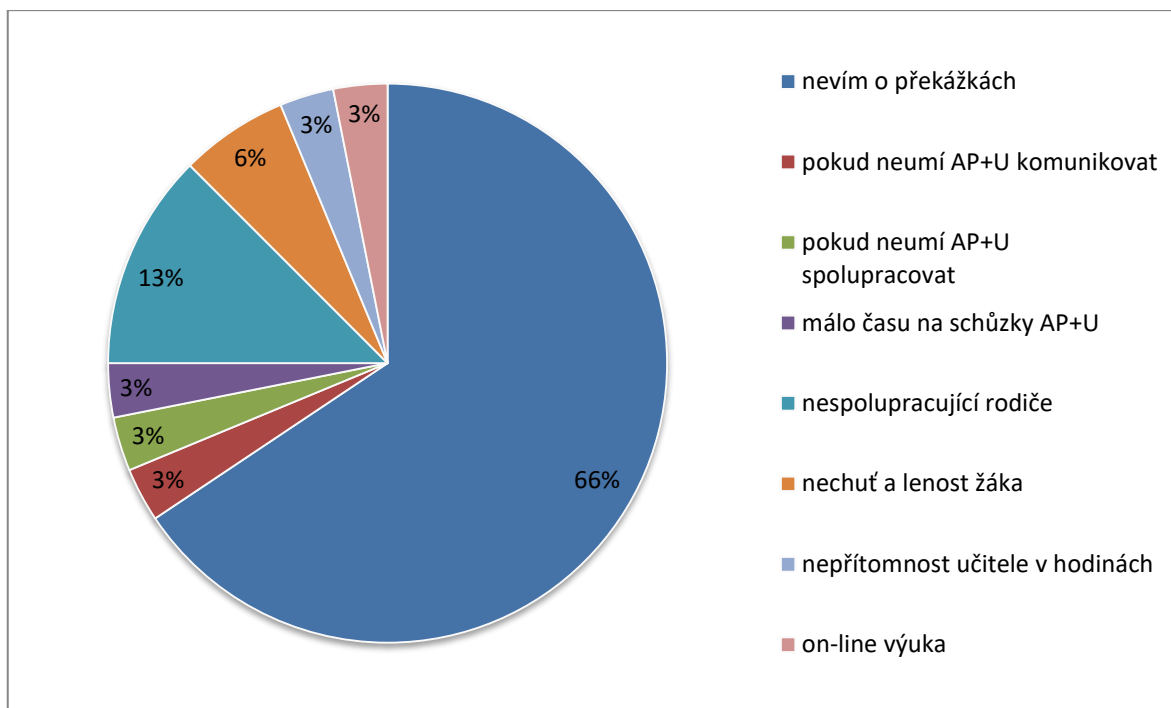
pracovat i další školní rok. Náročné byly on-line přenosy či jiná digitální podpora výuky, málo času nebo nemoc AP, viz graf 54.

V grafu 55 neví o překážkách o 8 % více AP, pouze 3 % vnímají nefunkčnost komunikace mezi sebou (to je oproti 11 % u učitelů dost velký rozdíl). Větší překážkou v práci AP jsou nespolupracující rodiče, a to ve 13 % případů. Lenost a nechuť žáka se vyskytuje v dalších 6 %. Je zvláštní, že toto pedagogové nevnímají jako překážku. Po 3 % získala zátěž on-line výuky, nepřítomnost učitele v hodině a také, pokud neumí učitel a AP spolupracovat nebo mají málo času na schůzky. Tyto položky se objevovaly i u pedagogů ve výši 4 %.

V této položce došlo k nepochopení mezi tazatelem a respondenty, kdy mělo dojít ke zhodnocení překážek mezi danou dvojicí (učitel vs. AP), nikoliv obecných pracovních překážek.

Graf 54 Co vidíte jako největší překážky? (uč.)

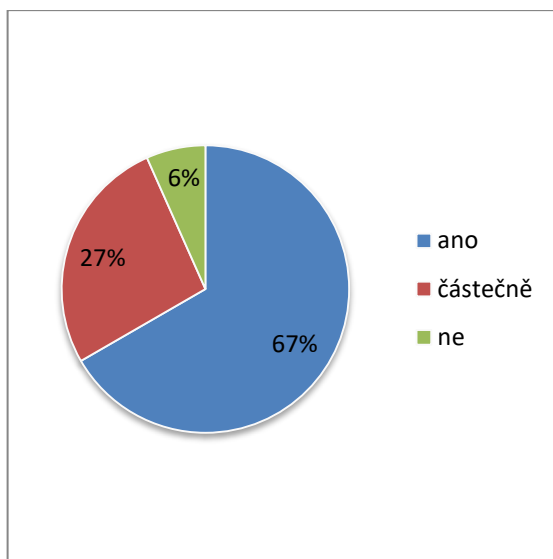
Graf 55 Co vidíte jako největší překážky? (AP)

24. Je podle Vás AP odborně vzdělaný? / 24. Jste podle Vás odborně vzdělaný AP?

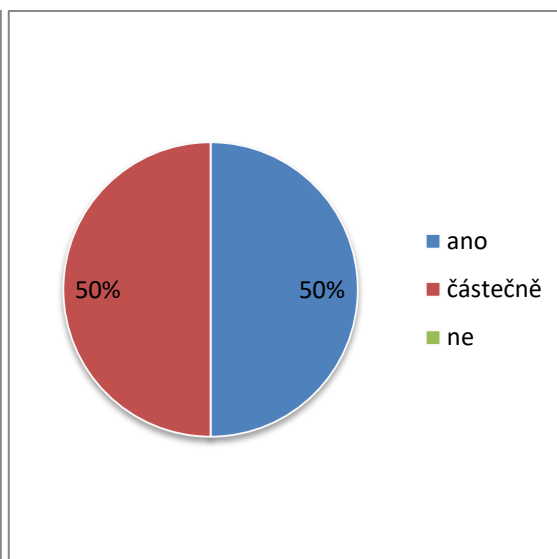
V grafu 56 učitelé uvádějí, že AP má potřebnou odbornost 66 %, ve 27 % pouze částečnou. Pro 6 % AP je třeba zajistit odpovídající vzdělání.

U grafu 57 jedna polovina asistentů pedagoga se domnívá, že mají dostatečné vzdělání, druhá polovina si myslí, že by potřebovali doplnit odbornost ve své profesi.

Tyto dva různé pohledy opět může způsobovat důvod, který jsem zmínila u grafu 44 a 45, a to, když dojde ke stanovení těžké diagnózy, se kterou si AP neumí poradit, jelikož se v praxi s danou diagnózou nesetkal. Učitel tedy může nabýt dojmu, že AP není dostatečně vzdělán.

Graf 56 Je podle Vás AP odborně vzdělaný?(uč.)

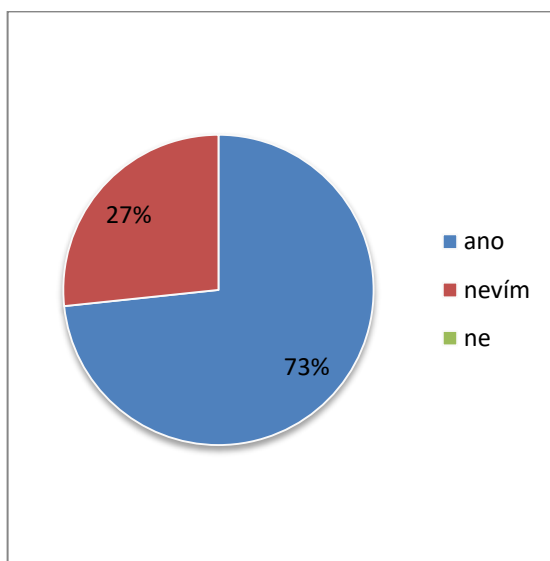

Graf 57 Jste podle Vás AP odborně vzdělaný?(AP)

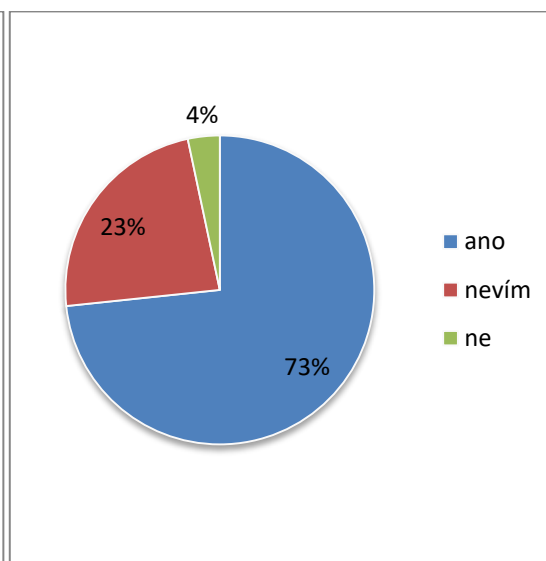
25. Má Váš AP možnost dalšího vzdělávání? / 25. Máte možnost dalšího vzdělávání?

Dle grafu 58 se 73 % asistentů může dále vzdělávat, zbylá více než čtvrtina pedagogů o této možnosti pro asistenty neví.

Asistenti v grafu 59 shodně uvádějí, že se mohou vzdělávat, 23 % o možnosti dalšího vzdělávání neví. Zbylá 4 % asistentů v dotazníku uvádí, že nemá možnost dalšího vzdělávání. To je v rozporu s legislativou, kdy je povinností každého pedagogického pracovníka se dále vzdělávat i po získání potřebné kvalifikace.

Graf 58 Má Váš AP možnost dalšího vzdělávání?(uč.)

Graf 59 Máte možnost dalšího vzdělávání?(AP)

Rozhovory probíhaly osobně se třemi vybranými dvojicemi. Aby proběhla anonymita, jsou označeny zkratkou a číslem. Před rozhovory jsem udělala malé shrnutí, s kým jsem rozhovory absolvovala.

UČ 1 – věk 47, Mgr., spolupráce první rok, žáci LMP s fyzickým postižením a autismus

UČ 2 – věk 43, Mgr., spolupráce 1,5 roku, Aspergerův syndrom

UČ 3 – věk 41, Mgr., spolupráce 2 roky, ADHD

AP 1 – věk 37, středoškolské s maturitou + kurz AP

AP 2 – věk 38, středoškolské s maturitou + kurz AP + kurz Sociální pracovník

AP 3 – věk 32, Ing. + kurz AP

- **Jak vypadala Vaše spolupráce na začátku?**

UČ1 – „*Má paní asistentka je velmi vstřícná a ochotná, takže to šlo tak nějak samo.. a tím, že si mě přišla okouknout (smích) a poznaly se trochu, tak jsme mohly rovnou pracovat...*“

UČ2 – „*Začátek byl v lednu (záskok za mateřskou), první dny se spíš dívala a já ji dávala pokyny, co kdy a jak..ze začátku měla tendence dětem hodně pomáhat, ale to jsme si vysvětlily...*“

UČ3 – „*Velmi náročně.. dlouho jsme se sžívaly, jelikož jsme každá úplně jiné povahy, špatně jsme si rozuměli...*“

AP 1 – „*Spolupráce nám pěkně naskočila ..já jsem tedy chtěla paní učitelku vidět, to byla moje iniciativa, takže nervozita na začátku roku hned opadla ...*“

AP 2 – „*Velice jednoduše, měla jsem z toho strach, jelikož jsem neměla zkušenosti a nevěděla jsem, jestli jsem dostatečně profesionální, ale rychle mě zapojila do procesu a cítila jsem se dobře...*“

AP 3 – „*Náročné a komplikované, paní učitelka je z Moravy a její mluva je s dialektem...*“

- **Jak vypadá nyní, vidíte nějaké změny?**

UČ 1 – „*Jsmo méně nervózní.. lépe si rozdělujeme práci, jelikož už známe i ty děti...*“

UČ 2 – „Posunula se.. i doma se svými dětmi prý ji to hodně dalo a pomohlo... když bylo třeba zaskočit, věděla jak fungovat a při karanténách jsme mohli fungovat fyzicky ve škole i online – kombinace obojího nám fungovala skvěle...“

UČ 3 – „Ano, změny jsou.. nebojíme se spolu mluvit, komunikace je mnohem lepší..“

AP 1 – „Je lepší a lepší... mrkne a vím, co mám dělat...“ (úsměv)

AP 2 – „Větší jistota a soběstačnost při práci... dřív jsem se více ptala, jak to chce učitel udělat.. více jsme se sladily...“

AP 3 – „Ted' jsem si už zvykla na její mluvu a rozumím jí lépe, posunulo se to na oční kontakt, pravidelně se scházíme každé úterý, což dříve nebylo...“

- **Myslíte si, že by Vaše spolupráce byla (ještě) efektivnější, pokud byste si mohla vybrat, s kým budete spolupracovat?**

UČ 1 – (smích) „No, já nevím.. neměla jsem potřebu zjišťovat s kým budu pracovat...“

UČ 2 – „Já jsem ráda, že vybírá paní ředitelka za mě, ona mě zná a ví.. já bych si nechtěla vybírat...“ (smích)

UČ 3 – „Rozhodně ano...“

AP 1 – „Měla jsem možnost výběru ze 4 míst, a vybrala jsem si ji, naše spolupráce je skvělá...“

AP 2 – „Věřím, že ano.. když si vyberete někoho s kým vám je dobře, je dynamika dne jiná, než když musíte být pouze profesionálem...“

AP 3 – „Myslím si, že určitě ano...“

- **Jak vnímají žáci AP? / Jak Vás vnímají žáci?**

UČ 1 – „Velmi dobře... naše třída je úl a ten má dvě královny...“

UČ 2 – „Velmi dobře, důvěřují ji a chodí za ní stejně jako za mnou, i když proběhla změna během roku...“

UČ 3 – „Berou ji velmi dobře...“

AP 1 – „Tím, že jsme nastoupily obě nové a je to první třída, tak nás děti braly velmi dobře...“

AP 2 – „Já bych řekla, že dobře... asi i tím, že to měli ztížené dobou covidovou, tak měli tolik změn, že už to nějak nevnímali...“ (smích)

AP 3 – „Myslím si, že velice pozitivně... když mají problém, chodí se mi svěřovat...“

- **Něco, co byste doplnila k dotazníku, co nezaznělo?**

UČ 1– „*Myslím, že je to velmi vyčerpávající... tolik otázek... asi nic dalšího...*“

UČ 2 – „*Asi nic... jen, že jsem neskutečně vděčná za všechny svoje asistentky, vážím si jich a děkuju jim za jejich práci...*“

UČ 3 – „*Ne.*“

AP 1 – „*Nemám.*“

AP 2– „*Asi mě nic nenapadá, už bych spekulovala a vymýšlela...*“

AP 3 – „*Nenapadá.*“

Z rozhovorů vyplývá, že většina dvojic měla pozitivní start ve své spolupráci. Během uplynulého času prošly změnami, které hodnotí kladně a shodují se v posunu k lepšímu (lépe se poznaly, mrknou a vědí...). Pravděpodobně z důvodu větších zkušeností učitelů, nemají potřebu si asistenta pedagoga vybírat, kdežto AP si myslí, že by to na jejich spolupráci mělo velký vliv. Všichni se shodují, že jsou AP dětmi velmi dobře přijímáni a začlenění je tedy o to efektivnější.

4.4 Výsledky výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumu bylo zmapovat spolupráci učitele a asistenta pedagoga na 1. stupni základních škol. Poukázat na spokojenost/nespokojenost samotných dvojic v praxi. V kapitole 4.1 byly stanoveny dílčí výzkumné otázky, které si zde připomeneme a zodpovíme:

- DVO 1 : Jaké je prostředí, do kterého AP vstupuje?
- DVO 2: Jaká je reálná náplň práce AP z pohledu učitele i AP?
- DVO 3: Jak vnímají vzájemnou spolupráci učitelé a AP?

První dílčí částí bylo zjistit „*Jaké je prostředí, do kterého AP vstupuje?*“ Dle výsledků v dotaznících vyplynula nejčastěji následující data. Asistenti pedagoga přichází do třídy o 21 a více žácích, kde mají vždy přidělené vlastní pracovní místo. Nejčastěji pracují s jedním žákem a to hned od první třídy po dobu 2-3 let. Teorie nám přesně neuvádí přehled, s jakými žáky nejčastěji AP pracují, mě však z dotazníků vyplynulo, že mají nejčastěji diagnostikované ADHD, ADD – jsou tedy zařazeni ve 3. skupině PO. Učitelé nemají možnost podílet se na výběru AP, se kterým budou spolupracovat, ale podílí se

na stanovení náplně práce. I přesto se oba shodují, že model učitel a AP je pro integrované dítě přínosem.

Nejméně se vyskytovala varianta, kdy se AP dostane do třídy s počtem žáků nižším než 15. Zároveň se velmi zřídka setká s asistencí u pěti žáků naráz (dle doporučení ŠPZ) či s kombinovaným postižením, které se pojí se 4. stupněm PO. AP jsou málokdy také přiřazeni k žákovi ve vyšším ročníku (viz graf 6). Aktuálně dle grafu 7 AP nepracují s žákem 4-5let, ale kratší dobu. Málokterí učitelé se mohli částečně podílet na výběru AP, se kterým budou spolupracovat a zároveň se pouze z části účastnit na stanovení náplně práce AP.

V druhé dílčí otázce jsem zjišťovala „*Jaká je reálná náplň práce AP z pohledu učitele i AP?*“ Nejprve se podíváme na odpovědi v dotaznících z pohledu učitelů a následně porovnání s odpověďmi AP.

Více než 50% učitelů uvedla náplň práce pro AP kontrolu při práci či dovysvětlení látky a postupů. Při absenci žáka se učitelé zmiňují o pomoci dalším žákům nebo výrobě didaktických pomůcek, vše se shoduje s náplní v katalogu práce č.222/2010 Sb. Ve více než 90% případů učitel a AP spolu hodnotí žáka konzultují nebo alespoň občas. Téměř polovina učitelů konzultuje své postupy a metody pouze s odborníky na půdě školy (metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog...). Externí pracovníky vyhledá 30% učitelů. V nadpoloviční většině učitelé společně s AP konzultují pravidelně postupy a pokroky se zákonnými zástupci žáka. U 37 % učitelů probíhá společná konzultace AP a zákonných zástupců. Z mého pohledu je důležité, aby se společných schůzek účastnili učitelé, AP i zákonní zástupci. Každý má možnost vidět dítě pracovat jinak a mohou si tak lépe pomoci ve výchově a vzdělávání. Učitelé jsou se vzděláním svých AP spokojeni, zároveň vědí, že mají možnost dalšího vzdělávání se. Což si myslím, že je velmi důležité. Je třeba se stále vzdělávat a růst.

Nejméně častou odpovědí náplně práce AP učitelé zmiňují pomoc se vztahy mezi vrstevníky. Přitom je velmi důležité, aby žák „zapadl“ mezi své vrstevníky a rozuměl si s nimi. Mohu jen doufat, že tato činnost je tak málo častá, jelikož tito žáci jsou přijímáni a není tedy „zásah“ asistentů pedagoga třeba. AP je u 2% učitelů posílán do jiné třídy za jiného AP. Pokud se jedná o akutní řešení situace, pak je to v pořádku, ale trvalé přebíhání do jiných tříd z mého úhlu pohledu není dobré řešení. Od učitelů vzešla i odpověď, že se jim od AP nedostane hodnocení žáka s IVP, což považuji za nezbytnou

součást spolupráce učitel a AP. Od 10 % učitelů vzešla odpověď, že spolupracují pouze s odborníky mimo školu. Neumím si v reálu tuto možnost představit. Jak mohou učitelé nespolupracovat s metodiky a poradci ve své škole. Jak se dostávají k rychlé pomoci a konzultaci, pokud je to třeba. Se zákonnými zástupci žáka s IVP učitel a AP společně nekonzultují pouze v 3% případů. Předpokládám, že je to tedy pouze na učiteli. Vzdělání AP se v 6% zdá učitelům nedostatečné a zároveň 27% učitelů neví, zda má AP možnost dalšího vzdělávání. To zda je AP odborně vzdělaný může a samozřejmě nemusí být subjektivní. AP má legislativně vše v pořádku a třeba ještě něco navíc, ale diagnóza žáka a vnímání potřeb je u každého jiná. Jako každý jiný pedagogický pracovník má povinnost se i nadále vzdělávat.

Z pohledu AP se shodují s učiteli, že je jejich nejčastější náplní práce kontrola při práci a pomoc jiným žákům při absenci žáka. Z pohledu AP dávají učitelé hodnocení na žáka nebo alespoň občas. Hodnocení je tak více komplexní a více vypovídající. Pětina asistentů se nepodílí na hodnocení žáka, což vidím jako jeden z bodů špatné spolupráce. Asistenti pedagoga se občas účastní konzultací se zákonnými zástupci, ale vůbec nespolupracují s odborníky, to řeší pouze učitelé. Toto mi přijde jako špatný krok. AP mají spolupracovat nejen s učitelem a žákem, ale i s okolím viz kapitola 3.4 Komunikace asistentů pedagoga s okolím. AP jsou se svým vzděláním zcela či částečně spokojeni. Z grafu 13 vyplývá, že AP mají nejčastěji nejnižší možné vzdělání, což je dle legislativy popsané v kapitole 3.1. Osobnost a kvalifikace AP zcela dostačující. Zároveň vědí, že mají možnost se dále vzdělávat. Otázkou je, zda toho využívají. Doplňující rozhovory zazněly jiné názory, jelikož mi je poskytli pouze AP s menšinovým názorem, že nejsou dostatečně vzděláni a je třeba na sobě pracovat i nadále.

Nejméně často AP pomáhají při pohybu ve škole, při hygieně, při sebeobsluze žáka, což by odpovídalo z legislativního hlediska na nižší platovou třídu z důvodu nižšího vzdělání AP viz kapitola 3.2 Náplň práce a finanční ohodnocení. Tato odpověď může nastat i v případě, že není tak časté, aby byl na běžné ZŠ tělesně handicapovaný žák. Při absenci řeší sociální vazby mezi vrstevníky či zápisy z hodin. Asistenti se v 7% sami za sebe obrací na pomoc odborníků mimo školu a stejný počet AP se neúčastní schůzek se zákonnými zástupci. Ani jeden AP nemá pocit, že by byl nedostatečně vzdělaný. Nevím jak si tuto odpověď vyložit. Zda mají opravdu tak vysoké vzdělání či sebevědomí. Ale každé povolání potřebuje celoživotní vzdělávání, abychom se mohli zlepšovat a růst.

Část AP nemá dle jejich slov možnost dalšího vzdělávání. Otázkou je, zda mají chuť, protože každý pedagogický pracovník má povinnost se dále vzdělávat.

„Při celkovém zhodnocení reální náplně práce dotazovaných, je patrné, že nedochází k rozporu s legislativou a shoduje se s obecnými informacemi z kapitoly 3.2. Náplň práce a finanční ohodnocení. Mrázková, Kucharská (2014) upozorňují na riziko velké přetěžovanosti AP vyučujícím, které se však v mém výzkumu neukázalo. Znamená to, že učitelé i asistenti pedagoga mají pravděpodobně kvalitní informace o náplni práce AP.“

Ve třetí dílčí části jsem se zajímala „*Jak vnímají vzájemnou spolupráci učitelé a AP?*“ U 40 % učitelů byla délka spolupráce s AP 2-3 roky, kdy mají AP k ruce každý den na všechny předměty. Jejich spolupráce je tedy velmi častá a intenzivní. Pravidelně se setkávají a konzultují pokroky žáka, což je jeden z důležitých bodů, o kterém se zmiňuje i Morávková Vejrochová (2015). Nepravidelně se setkávají na řešení příprav, nejčastěji k zadávání práce dochází ústně ráno před výukou. Rozumím, že je tato varianta pro učitele nejjednodušší, což dokazuje graf 40, ale z vlastní zkušenosti vím, že pokud jsem dostala od učitele informace dříve, mohla jsem se mnohem lépe připravit a má odvedená práce byla mnohem kvalitnější. Metody práce společně sladí většina dvojic, dokonce se více než polovina učitelů snaží o vzájemnou výměnu rolí při výuce. Téměř sto procent učitelů bere AP jako velkou pomoc při vzdělávání. Nejlépe se jim spolupracuje s AP, kteří jsou samostatní, nápavití a tiší – zapadali by nejlépe do novější typologie, kdy se zaměřujeme na vyučovací styly. Nejhůře pak s typy, které nekomunikují, jsou nesamostatný a hlučný. Je tedy důležité, aby si učitelé a AP sedli i po typologické stránce, které se věnuji v kapitole 2.2 Typologie osobnosti. Z výzkumu vyplývá, že učitelé vidí vzájemnou spolupráci bez překážek a nevidí nic, co by bylo třeba zlepšovat. Celkové hodnocení spolupráce lze hodnotit kladně. Svůj podíl na tom bude mít pravděpodobně i naplnění a radost učitelů z vlastní práce. Avšak z mého pohledu, i když vše klapě a běží jak má, vždy se najde něco ke zlepšení.

Nejméně vyskytující se odpovědi jsou délka spolupráce delší než čtyři roky, odpovídá to nestabilitě pracovního místa, záleží na ŠPZ a žákovi. Což by se dle jednání MŠMT mohlo v blízké budoucnosti změnit a pozice AP by se měla institucionalizovat, jak se již zmiňuji v kapitole 3.3 Rizika povolání a chyby asistentů. Délka pracovní doby, kdy jsou AP k dispozici pouze některé dny a některé hodiny je málo častá, ale pokud žák dospěl

do fáze, že téměř AP nepotřebuje, dělal svou práci skvěle. Téměř 40 % učitelů nemá pravidelně stanovené konzultace a žádný nezadá práci písemně den předem. Nikdy nedochází k pravidelnému řešení příprav na začátku týdne. Zřídka se stane, že se učitelé s AP na metodách práce shodnou částečně. Třetina učitelů nemá zkušenost s výměnou rolí při výuce. Pár případů bere AP jako částečnou úlevu při vzdělávání. Menší zastoupení v odpovědích získaly vlastnosti jako inteligence, důslednost a spolehlivost. V případě záporných vlastností jsou to otrávenost, znučenost a nesympatie. V pár případech by učitelé ocenili více zkušeností u AP a méně nejistoty.

Nejčastější odpovědí u AP byla délka spolupráce s učitelem první rok, kdy jsou k dispozici každý den na všechny předměty. Pravidelně se setkávají a konzultují pokroky žáka. Nepravidelně se setkávají na řešení příprav, nejčastěji k zadávání práce dochází ústně ráno před výukou. Z grafu 31 je patrné, že i AP ve většině případů tato četnost vyhovuje. Metody práce společně sladí většina dvojic, dokonce se více než polovina AP dostane k výměně rolí při výuce. Většina AP si myslí, že jsou učiteli pomocnou rukou při vzdělávání. Nejlépe se jim spolupracuje s učiteli, kteří jsou vstřícní, důslední a přátelští. Nejhůře pak s typy, které nespolupracují, nekomunikují a jsou chaotické. Asistenti pedagoga vidí vzájemnou spolupráci bez překážek, považují se za dostatečně vzdělané a nevidí nic, co by bylo třeba zlepšovat. Což z mého pohledu vede ke snížení úrovně práce AP, ale vzdělávání AP a pohled na něj je tématem k jiné práci. Celkové hodnocení spolupráce lze hodnotit kladně. Svůj podíl na tom bude mít pravděpodobně radost asistentů pedagoga z vlastní práce a pokroků žáka.

Nejméně vyskytující se odpovědi jsou délka spolupráce delší než čtyři roky, délka pracovní doby, kdy jsou učitelé k dispozici pouze některé dny a některé hodiny. Část asistentů pedagoga nemá pravidelně stanovené konzultace ani formu zadání práce. Nikdy nedochází k pravidelnému řešení příprav na začátku týdne. Malé procento asistentů pedagoga je nespokojeno s četností spolupráce. I přesto se na metodách práce shodnou alespoň částečně. Téměř čtyřicet procent AP nemá zkušenost s výměnou rolí při výuce. Někteří AP se berou jako částečná úleva pro učitele při vzdělávání. Kladné vlastnosti s menším zastoupením je učitel, který je ochotný, nápomocný a s autoritou. Nápomocný učitel je v některých případech dle AP brán i jako záporná vlastnost, stejně jako zbrkllost. Někteří AP by u sebe ocenili více zkušeností a zároveň by přivítali více času a prostoru na schůzky s učitelem.

Vyplývá mi z toho, že učitelé jsou s AP více spokojeni než AP s učiteli. Tento malý rozdíl, může mít za následek špatná komunikace a méně zkušeností AP.

4.5 Diskuze a doporučení praxi

I přes relativně velký počet respondentů se jedná o velmi malou část spolupracujících dvojic a proto nemohu a nechci závěry této diplomové práce generalizovat. Informace z dotazníků jsou ovlivněny velkým množstvím možností (různě velká města, školy, třídy...). K lepšímu zpracování by bylo potřeba mnohem více dvojic jak v dotazníkovém šetření, tak hlavně u rozhovorů. V nich by se respondenti mohli více vyjádřit k dané problematice „Spolupráce učitele a asistenta pedagoga“ a šlo by tak zachytit změny v postoji ke spolupráci, které u nich probíhají.

Spolupráce učitele a asistenta pedagoga vychází dle dotazníků vesměs pozitivně a fungování je bez větších problémů, což je příkladem dobré praxe. Jak ukazují doplňující rozhovory, čím déle spolu dvojice pracuje, tím se většinou spolupráce zkvalitňuje a odpadá stresových situací. Dle závěru Fialové (2012) před deseti lety docházelo mezi učiteli a AP více ke spolupráci při tvorbě IVP, jelikož jsem konkrétně na IVP neptala, tato odpověď se v mých dotaznících neobjevila. Je také možné, že ho připravuje pouze učitel na základě doporučení ze ŠPZ. Také se zmiňuje o pravidelné konzultaci mezi učiteli a AP před i po vyučovací hodině. I toto se v mých dotaznících liší, jelikož se dvojice neschází pravidelně, nýbrž dle potřeby. Asistenti pedagoga se u Fialové (2012) hlavně setkávali s žáky s tělesným postižením. Ve stejném roce Rudlofová (2012) ve své práci hodnotí, jako nejčastější diagnózu kombinované postižení, v závěsu PAS, DMO a ADHD. Jak je vidět, opravdu záleží, kam se dotazníky s výzkumem dostanou. V mém výzkumu získala „prvenství“ diagnóza ADHD, v závěsu s PAS a vývojovou dysfázií.

Koplíková (2012) se ve své práci zaměřila na spolupráci učitelů a asistentů pedagoga z jedné školy. Též zjistila, že ve většině případů spolupráce funguje bez problémů. Učitel a AP se vnímají spolupráci pozitivně a berou se jako partneři. V její práci se zmiňuje o tom, že pro AP je dobré, pokud ví, že se za něho učitel postaví. Toho si u učitele váží. Stávající vztahy museli společně budovat a chtělo to čas a trpělivost. U Koplíkové vychází, že učitelé moc často nevyužívají pomoc AP, jelikož jsou zvyklý

pracovat sami. V tomto směru si myslím, že došlo ke změně. Učitelé se učí využívat pomoci, aby si „zjednodušili“ práci.

Halašová (2010) se zabývala pohledem rodičů na práci asistenta pedagoga na běžných školách ve Vsetíně. Její práce se zaměřuje především na žáky se zdravotním postižením (ZP). Z jejího šetření vyšlo, že rodiče dětí s ZP i rodiče dětí bez ZP, vnímají práci asistenta pedagoga pozitivně – „ ... *zaujímají převážně kladný postoj k funkci asistenta pedagoga, jeho činností a k integraci dětí se zdravotním postižením do škol.*“ Hlavními body, které rodiče uváděli, jsou pomoc při výuce, individuální přístup, pomoc se začleněním a sebedůvěrou. V mé práci se tyto body z pohledu učitelů a AP také objevily.

Mezi negativní výsledky výzkumu řadím, že učitelům i asistentům pedagoga chybí „čas“ na komunikaci a konzultaci. Jako jedno z velmi jednoduchých řešení lepší spolupráce a komunikace mezi učiteli a AP bych tedy volila pravidelné konzultace. Ať už by se řešil žák, metody práce či se jen více poznávali osobně.

Pro efektivnější spolupráci by se mi líbil model, kdy daný učitel a AP by spolu pracovali například tři roky v kuse, poté by AP šel k jinému učiteli a po dalších třech letech se vrátil zpět k prvnímu. Vedlo by to podle mě k méně stresovým situacím, k rychlejší adaptaci i spolupráci mezi dvojicemi a zároveň by nedocházelo k zevšednění si. V reálu je to bohužel momentálně nemožné kvůli nestabilitě přítomnosti integrovaných žáků. Dle jednání MŠMT viz. kapitola 3.3 Rizika povolání a chyby asistentů je možné, že podobný model spolupráce může nastat.

Také si myslím, že malým negativem je neerudovanost učitelů v oblasti „jak uchopit práci asistenta pedagoga“. Jelikož nejsou vzděláváni jak vést tým, ale jak vzdělávat žáky.

Z dotazníků vyplynulo, že AP mají pocit dostatečného vzdělání, z mého pohledu by bylo dobré je tedy více vzdělávat, aby si uvědomili, že je dobré mít více znalostí a informací, které vedou k lepšímu vzdělávání.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se věnovala tématu spolupráce učitele a asistenta pedagoga. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretickou a výzkumnou.

V první kapitole teoretické části jsou sepsány zákony a vyhlášky, které se pojí k charakteristice školního vzdělávání. Druhou kapitolu jsem zaměřila na osobnostní předpoklady učitele a celkově na požadavky, které jsou na něho kladeny. Rozepsána je i potřebná kvalifikace dle legislativy. Jak hodně je prestižní toto povolání zachycuje tabulka v poslední části této kapitoly. V třetí kapitole se věnuji samotnému asistentu pedagogovi. Hlavně jeho ukotvení v legislativě a možnosti zřízení pracovního místa. Jelikož má AP vícero možností a variant, uvedla jsem jaké je zapotřebí vzdělání. Z jedné z dalších částí je náplň práce AP, kde jsem se držela hlavně vyhlášky č.27/2016 Sb. Poslední částí této kapitole je komunikace AP s okolím. Všichni, se kterými musí (nebo by měl) AP spolupracovat a proč je to důležité.

Výzkumná část je složena z jedné kapitoly, která je složena z několika částí. První se zaměřuje na cíl výzkumného šetření a otázky. Další jsou metody sběru dat a následná analýza získaných informací.

Cílem bylo zjistit, jaká je spolupráce učitelů a asistentů pedagoga v praxi. Ze získaných 60 dotazníků a 6 rozhovorů je patrné, že spolupráce mezi danými dvojicemi funguje. Někde naskočila spolupráce tak nějak sama, hladce a bez problémů. Jinde byl potřeba čas. U dvojice, která měla na počátku problémy, z rozhovorů vyplynulo, že si postupem času našly společnou cestu, díky vzájemné komunikaci.

Komunikace a společně strávený čas je podle mě hlavními přísadami, aby vznikla kvalitní a efektivní dvojice učitele a asistenta pedagoga.

Zdroje

Autorský tým APIV B. Spolupráce s rodiči: Pro asistenty pedagoga je klíčová i rodina žáka. *Zapojme všechny* [online]. 27.05.2020 [cit. 2022-12-21]. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/spoluprace-s-rodici-pro-asistenty-pedagoga-je-klicova-i-rodina-zaka>

BERG, B. L. *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Boston: Allyn and Bacon, 2001 citováno podle WILDEMUTH, Barbara M. a Yan ZHANG. *Unstructured Interviews*. WILDEMUTH, Barbara M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2009. ISBN 9781591585039.

Décret n° 2022-1140 du 9 août 2022 modifiant le décret n° 2003-484 du 6 juin 2003 fixant les conditions de recrutement et d'emploi des assistants d'éducation [online], 2022. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000046169919/2022-09-01/>

DOLEŽILOVÁ, Veronika, 2020. Několik poznámek k několika druhům asistenta pedagoga a dalším asistencím. *Řízení školy* [online]. [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/nekolik-poznamek-k-nekolika-druhum-asistenta-pedagoga-a-dalsim-asistencim.a-6534.html>

DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

FIALOVÁ, Eva, 2012. *Spolupráce asistentů pedagogů s učiteli na základních školách*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Iva Žlábková.

Finanční prostředky stanovené ministerstvem pro školy a pedagogickou práci školních družin, které jsou zřízené krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem obcí v roce 2022. *MŠMT* [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/financni-prostredky-stanovene-ministerstvem-pro-skoly-a-2>

GABAŠOVÁ, Jitka a Miroslav VOSMIK, 2019. *Asistent pedagoga a klima třídy*. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-419-0.

GARDOŠOVÁ, Juliana a Natália TOFLOVÁ, 2015. *Metodika práce asistenta pedagoga: Při aplikaci podpůrných opatření u žáků z důvodu sociálního znevýhodnění*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4683-7.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

Gesetz über die Ausbildung für Lehrämter an öffentlichen Schulen (Lehrerausbildungsgesetz - LABG) [online], 2022. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://bass.schulwelt.de/9767.htm#1-8p3>

HALAŠOVÁ, Jana, 2010. *Asistent pedagoga a jeho uplatnění v současné škole*. Zlín. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce PhDr. Pavel Opatrný.

HENDL, Jan, 2012. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 3. Praha: Finidr. ISBN 978-80-262-0219-6.

HENDL, Jan a Jiří REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1192-1.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2. Praha: GradaPublishing. ISBN 978-80-247-5326-3.

JŮVA, Vladimír. *Úvod do pedagogiky*. 4. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-78-8.

KENDÍKOVÁ, Jitka, 2020. *Vademecum asistenta pedagoga*. 2. Praha: Pasparta. ISBN 978-20-88290-50-6.

KOHOUTEK, Rudolf a , 2009. In: DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. *Učitel: příprava na profesi*. 1. Praha: GradaPublishing. ISBN 978-80-247-2863-6.

KOPLÍKOVÁ, Dagmar, 2012. *Specifika účasti a role asistenta pedagoga ve výuce na ZŠ Malenovice*. Zlín. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Mgr. Svatava Kašpárková Ph.D.

Kurz Asistenta pedagoga [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.insignis.cz/asistent-pedagoga>

MIKŠÍK, Oldřich. In: DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. *Učitel: příprava na profesi*. 1. Praha: GradaPublishing, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika, 2015. *Standard práce asistenta pedagoga*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4722-3.

MRÁZKOVÁ, Jana a Anna KUCHARSKÁ, 2014. *Spolupráce školního speciálního pedagoga a asistenta pedagoga ve školách zapojených v projektu RAMPS-VIP III*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-7481-032-9.

NAKONEČNÝ, Milan, 2009. *Psychologie osobnosti*. 2. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1680-5.

NĚMEC, Zbyněk, 2021. *Náplň práce asistenta pedagoga a jeho spolupráce s učitelem a rodiči. Zapojme všechny* [online]. 13.10.2021 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/napln-prace-asistenta-pedagoga-a-jeho-spoluprace-s-ucitelem-a-rodici-2>

NĚMEC, Zbyněk, 2022a. *Zřízení místa asistenta pedagoga ve škole* [online]. [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.asistentpedagoga.cz/asistent-pedagoga/zakony-vyhlaskey/zrizeni-mista-asistenta-pedagoga-ve-skole>

NĚMEC, Zbyněk, 2022b. *Plat asistenta pedagoga. Asistent pedagoga* [online]. [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.asistentpedagoga.cz/asistent-pedagoga/zakony-vyhlaskey/plat-asistenta-pedagoga>

NĚMEC, Zbyněk, 2022c. *Práce asistenta pedagoga* [online]. [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.asistentpedagoga.cz/asistent-pedagoga/zakony-vyhlaskey/prace-asistenta-pedagoga>

Odborná kvalifikace pedagogického pracovníka. *MŠMT* [online]. [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/odborna-kvalifikace-pedagogickeho-pracovnika>

PECHÁČKOVÁ, Yveta, 2009. In: SKUTIL, Martin. *Vývoj, proměny a možnosti primárního vzdělávání*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7041-707-2.

PODLAHOVÁ, Libuše, 2007. *Učitel sekundární školy*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1828-5.

POLANSKÁ, Jitka. *Budou asistenti pedagoga školám přidělováni na základě tabulek ministerstva? Stát chystá změnu, která zneklidňuje*. *EDUin* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/budou-asistenti-pedagoga-skolam-pridelovani-na-zaklade-tabulek-ministerstva-stat-chysta-zmenu-ktera-zneklidnuje/>

PRŮCHA, Jan, 2002. *Učitel*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-621-7 :229.

PRŮCHA, Jan, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

RUDLOFOVÁ, Anna, 2012. *Práce asistenta pedagoga*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Mojžíšová Jarmila Ph.D.

RVP ZV [online]. 2021 [cit. 2022-05-15]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

RÉUSSIR L'ORIENTATION DES ÉLÈVES À BESOINS ÉDUCATIFS PARTICULIERS [online], 2021. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.onisep.fr/equipes-educatives/z/reussir-l-orientation-des-eleves-a-besoins-educatifs-particuliers>

SILVERMAN, David, 2005. *Akorobit'kvalitativnyvýskum*. Bratislava: Ikar. ISBN 8055109044.

SKUTIL, Martin a Blanka KŘOVÁČKOVÁ, 2006. *Diplomová práce a empirický výzkum pedagogických jevů : vybraná témata pro studenty oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a Učitelství pro mateřské školy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-428-6.

ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD Brno, spol., 2005. ISBN 80-86633-33-0.

TEPLÁ, Marta a Hana ŠMEJKALOVÁ. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: IPPP ČR. ISBN 978-80-86856-66-7.

Ukrajinský AP, 2023. *MŠMT* [online]. Praha, 10.1.2023 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/financovani-pozice-ukrajinskych-asistentu-pedagoga-ve>

UZLOVÁ, Iva, 2010. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: Praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-764-0.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava, 2004. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. 1. Brno: Paido. ISBN 80-7315-082-4.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Vzděláváme budoucí učitele*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-405-2.

WAGNER, Janek, 2023. *MŠMT: Vypořádání meziresortního připomínkového řízení k novele zákona č. 561/2004 Sb. Institucionalizace asistentů pedagoga* [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2023/03/msmt-vyporadani-meziresortniho.html>

WOŁOSZYN, Stefan. *Pedagogicznędrówkiprzezwieki i zagadnienia: studia i szkice*. Wydaw. Adam Marszałek, 1998. ISBN 8371740522, 9788371740527.

Legislativa:

Zákon č. 561/2004 Sb., *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon č. 563/2004 Sb., *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Vyhláška č. 48/2005 Sb., *Vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48>

Vyhláška č. 27/2016 Sb., *Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>

Vyhláška č. 317/2005 Sb., *Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>

Nářízení vlády č. 222/2010 Sb., *Nářízení vlády o katalogu prací ve veřejných službách a správě* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222>

Tabulky:

NEBŘENSKÝ, Jaromír, 2022. *Statistická ročenka školství - zaměstnanci a mzdové prostředky* [online]. [cit. 2022-11-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-zamestnanci-a-mzdove-prostredky-12?highlightWords=statistick%C3%A1+ro%C4%8Denka>

TUČEK, Milan, 2019. *Prestiž povolání* [online]. [cit. 2022-11-07]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/4990-prestiz-povolani-cerven-2019>

PROUZA, Jiří, 2021. *Zaměstnanci a mzdové prostředky ve školství* [online]. [cit. 2022-11-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zamestnanci-a-mzdove-prostredky-ve-skolstvi-rok-2021>

DOLEŽILOVÁ, Veronika, 2020. Několik poznámek k několika druhům asistenta pedagoga a dalším asistencím. *Řízení školy* [online]. [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/nekolik-poznamek-k-nekolika-druhum-asistenta-pedagoga-a-dalsim-asistencim.a-6534.html>

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Graf 1 Počet žáků ve třídě	40
Graf 2 Počet žáků s PO 2. -5. stupně	41
Graf 3 Důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi (diagnóza)	42
Graf 4 AP k jednomu žákovi nebo sdílený AP?	42
Graf 5 Jaký stupeň PO má žák?	43
Graf 6 Od které třídy má žák AP?	43
Graf 7 Jak dlouho pracují žák a AP společně?	44
Graf 8 Podílela jste se na výběru AP?	44
Graf 9 Podílela jste se na stanovení náplně práce?	45
Graf 10 Délka Vaší praxe (uč.)	45
Graf 11 Délka Vaší praxe (AP)	45
Graf 12 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (uč.)	46
Graf 13 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (AP)	46
Graf 14 Vaše spolupráce s AP trvá (uč.)	47
Graf 15 Vaše spolupráce s učitelem trvá (AP)	47
Graf 16 Délka pracovní doby, kdy máte AP k dispozici (uč.)	48
Graf 17 Délka pracovní doby, kdy jste učiteli k dispozici (AP)	48
Graf 18 Má Váš AP své pracovní místo ve třídě? (uč.)	49
Graf 19 Máte své pracovní místo ve třídě? (AP)	49
Graf 20 Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření (uč.)	50
Graf 21 Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření (AP)	51
Graf 22 Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka (uč.)	52
Graf 23 Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka (AP)	52
Graf 24 Máte stanoveny pravidelné konzultace s AP (uč.)	53
Graf 25 Máte pravidelné konzultace s učitelem?(AP)	53
Graf 26 Jakou formou zadáváte práci na další den (uč.)	53
Graf 27 Jakou formou dostanete práci na další den (AP)	.53
Graf 28 Jak často spolu řešíte přípravy (uč.)	54
Graf 29 Jak často spolu řešíte přípravy (AP)	54
Graf 30 Vyhovuje Vám četnost této spolupráce? (uč.)	55
Graf 31 Vyhovuje Vám četnost této spolupráce? (AP)	55
Graf 32 Navrhne Vám AP hodnocení žáka? (uč.)	55
Graf 33 Podílíte se na hodnocení žáka? (AP)	55
Graf 34 Spolupracujete s dalším odborníkem? (uč.)	56
Graf 35 Spolupracujete s dalším odborníkem? (AP)	56

Graf 36 Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? (uč.)	57
Graf 37 Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci? (AP)	57
Graf 38 Na metodách práce se s AP se shodnete (uč.)	57
Graf 39 Na metodách práce se s učitelem shodnete (AP)	57
Graf 40 Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP? (uč.)	58
Graf 41 Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP? (AP)	58
Graf 42 Baví a naplňuje Vás vaše práce? (uč.)	58
Graf 43 Baví a naplňuje Vás vaše práce? (AP)	58
Graf 44 Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě? (uč.)	59
Graf 45 Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě? (AP)	59
Graf 46 Je pro Vás úlevou mít ve třídě AP?(uč.)	60
Graf 47 Je podle Vás úlevou pro práci učitele mít ve třídě AP?(AP)	60
Graf 48 S jakým typem AP by se Vám dobře spolupracovalo?(uč.)	61
Graf 49 S jakým typem učitele by se Vám dobře spolupracovalo?(AP)	62
Graf 50 S jakým typem AP by se Vám špatně spolupracovalo?(uč.)	63
Graf 51 S jakým typem učitele by se Vám špatně spolupracovalo? (AP)	64
Graf 52 Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce?(uč.)	65
Graf 53 Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce? (AP)	65
Graf 54 Co vidíte jako největší překážky? (uč.)	66
Graf 55 Co vidíte jako největší překážky? (AP)	67
Graf 56 Je podle Vás AP odborně vzdělaný?(uč.)	68
Graf 57 Jste podle Vás AP odborně vzdělaný?(AP)	68
Graf 58 Má Vás AP možnost dalšího vzdělávání?(uč.)	68
Graf 59 Máte možnost dalšího vzdělávání?(AP)	68
Obrázek 1 Myšlenková mapa	12
Obrázek 2 Náplň práce	30
Tabulka 1 Počet zaměstnanců	18
Tabulka 2 Prestiž povolání	20
Tabulka 3 Platy pedagogických pracovníků	21
Tabulka 4 Přehled pozic AP	24

Přílohy

Spolupráce učitele a asistenta pedagoga - A

I. Počet žáků ve třídě

II. Počet žáků s PO 2.-5.stupně

III. Důvod přidělení AP ke konkrétnímu žákovi (diagnóza)

IV. AP k jednomu žákovi nebo sdílený AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- k jednomu sdílený
 jiné.

V. Jaký stupeň PO má žák?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

1. stupeň 2. stupeň 3. stupeň 4. stupeň 5. stupeň

VI. Od které třídy má žák AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

1. třídy 2. třídy 3. třídy 4. třídy 5. třídy

VII. Jak dlouho pracují žák a AP společně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- první rok 2-3.rok 4.-5.rok

VIII. Podílela jste se na výběru AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Částečně

IX. Podílela jste se na stanovení náplně práce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Částečně

1. Délka Vaší praxe?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1-5let 6-10let 11 a více let

2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- středoškolské s maturitou vysokoškolské bakalářské vysokoškolské magisterské
 jiné_

3. Vaše spolupráce s AP trvá:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- první rok 2-3 roky 4 a více let
-

4. Délka pracovní doby, kdy máte AP k dispozici.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- každý den, všechny vyučovací hodiny každý den, některé vyučovací hodiny některé dny, všechny vyučovací hodiny některé dny, některé vyučovací předměty
- jiné...

5. Má Váš AP své pracovní místo ve třídě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano ne

6. Náplň práce AP v přítomnosti žáka, který má AP jako podpůrné opatření.

Nápověda k otázce: *Prosím o stručný popis, co AP vykonává.*

7. Náplň práce AP při absenci integrovaného žáka.

Nápověda k otázce: *Prosím o stručný popis, co AP vykonává. (Př. pomáhá jiným žákům, dělá didaktické pomůcky a materiály...)*

8. Máte stanoveny pravidelné konzultace s AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano ne

9. Jakou formou zadáváte práci na další den?

Nápověda k otázce: Aby AP věděli, co se bude probírat, procvičovat. Kde se bude pracovat.

- písemně den předem písemně ráno před výukou ústně den předem ústně ráno před výukou
 jiné...

10. Jak často spolu řešíte přípravy?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- pravidelně každý den pravidelně na začátku týdne nepravidelně, dle potřeby
 jiné...

11. Vyhovuje Vám četnost této spolupráce?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano, dostatečná ano, ale mohla by být častější ne, je nedostatečná ne, je příliš častá

12. Navrhne Vám AP hodnocení žáka?

Nápověda k otázce: Dostanete od AP informaci jak by hodnotil?

- ano ne občas

13. Spolupracujete s dalším odborníkem?

Nápověda k otázce: Ve škole, mimo školu... (SPZ, zdravotnický pracovník apod.)

- ano, ve škole ano, mimo školu ano, ve škole i mimo školu ne

14. Spolupracujete společně s AP se zákonnými zástupci?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano, pravidelně ano, občas ne

15. Na metodách práce se s AP se shodnete

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- úplně částečně vůbec

16. Máte zkušenost s výměnou rolí učitel a AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano ne

17. Baví a naplňuje Vás vaše práce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano částečně ne

18. Je podle Vás model učitel a asistent pedagoga přínosem pro integrované dítě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano občas ne

19. Je pro Vás úlevou mít ve třídě AP?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano částečně ne

20. S jakým typem AP by se Vám dobře spolupracovalo?

Nápověda k otázce: *Př. nízký, hloučný, samostatný ...*

21. S jakým typem AP by se Vám špatně spolupracovalo?

Nápověda k otázce: Př. aktivní, veselý, nesamostatný...

22. Co by vám nejvíce pomohlo ke zlepšení spolupráce?

Nápověda k otázce: Krátce popište, co by pomohlo.

23. Co vidíte jako největší překážky?

24. Je podle Vás AP odborně vzdělaný?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

ano částečně ne

25. Má Váš AP možnost dalšího vzdělávání?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

ano ne nevím